

815

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

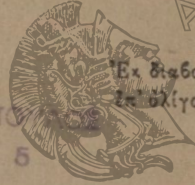
ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΥΠΟ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ Δ. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐφύρου αὐτῆς.

Ἐκ διαβολῆς καὶ φθόνου ψεῦδος
ἐπὶ ὀλίγον ἰσχύσαν ἀπεμαράνθη.
(ΘΕΟΦΡ.)

ΠΑΝΑΓΩΤΗΣ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΣΤΟΥ
ΟΔΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 5
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1881

MEL

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΥΠΟ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ Δ. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐφόρου αὐτῆς.

ΑΝΑΠΤΩΤΗΣ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΟΔΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 8
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκ διαβολῆς καὶ φθόνου ψεῦδος
ἐπ' ὀλίγον ἰσχυρὰν ἀπεμαράνθη.
(ΘΕΟΦΡ.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

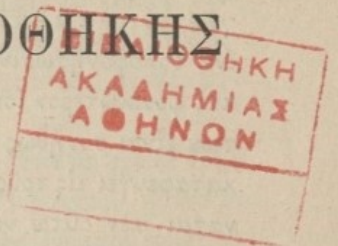
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1881

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ἐκ διαβολῆς καὶ φθόνου ψεῦδος
ἐπ' ὀλίγον ἰσχύσαν ἀπεμαράνθη.
(ΘΕΟΦΡ.)

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἐπιγράφουσι ἐν πάσῃ κοινωσίᾳ καὶ μάλιστα ἐν κοινωσίᾳ ἀρτιπαγεῖ ἄνθρωποι ζῶντες διὰ τοῦ σκανδάλου καὶ διὰ τοῦ σκανδάλου δυνάμενοι μόνον νὰ ζήσωσιν.

Οὗτοι εἰσὶν ἐκ τῶν κακῶν τῆς κοινωσίας στοιχείων. Ἄνικανοὶ νὰ μετέλθωσι τὸ καλόν, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐνασμενίζουσι ἢ εἰς τὸ εὐρίσκειν εἴ τι ψεκτὸν ἐν αὐτῷ, ὅπως τὸ ἀδιόρατον σημεῖον παραστήσωσι κηλῖδα. Εἶναι ἱκανοὶ νὰ ψέξωσι τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνος, νὰ εὕρωσιν ὅτι ὁ ἥλιος τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι ἀρκούντως λαμπρός, καὶ εἰς αὐτὸν δὲ τὸν Παρθενῶνα δύναται ν' ἀνακαλύψωσιν ἀτελείας. Προσποιούνται τὸν ἀπαισιόδοξον τὸν δῆθεν ὀπαδὸν τοῦ Léopardi καὶ τοῦ Schopenhauer καὶ βεβαίως θὰ ἦσαν συγγνωστοὶ ἂν τοῦλάχιστον ἦσαν εἰλικρινεῖς. Ὁ φθόνος καὶ ἡ μοχθηρία προδίδονται ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας των, καὶ ἐξ αὐτῶν κινούμενοι τολμῶσιν ὅ,τι οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οὐδὲ κἂν νὰ διανοηθῶσιν ἐτόλμησαν. Θρησκείαν, ἠθικὴν, κοινωνικοὺς θεσμούς, ἱερότητα αἰσθημά-

των, θεόν, πατρίδα, ἔτι ἡ ἀνθρωπότης διαφερόντως τιμᾶ καὶ σέβει, ἐκεῖνοι ἀγωνίζονται νὰ χλευάσωσι, νὰ ἐξευτελίσωσιν, εἰ δυνατόν. Ὅπως ὁ ὄφις κρυπτόμενος καταδοκεῖ τὴν στιγμὴν ἵνα δῆξῃ τὸν διαβάτην καὶ ἐκχύσῃ τὸν ἰὸν τοῦ ἐπὶ τῆς πληγῆς, οὕτω καὶ ἐκεῖνοι ἐνεδρεύουσι τοὺς χρηστοὺς ἀνθρώπους, ἵνα δολοφονήσωσιν αὐτοὺς ἐκχέοντες τὸν πολλῶ μιαιώτερον καὶ φονικώτερον ἰὸν τῆς κακίας καὶ συκοφαντίας. Ἡ εὐφυΐα των εἶναι συνήθως ὀθνεῖα καὶ νόθος. Στεῖρα ἐν τοῖς λοιποῖς, καταφεύγει εἰς τοὺς σατυρισμοὺς προσώπων, χαίρουσα ὅτι δύναται μὲν οὕτω νὰ θεραπεύῃ τὰ ἴδια πάθη νὰ κινή δὲ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πολλῶν. Ζητοῦσι μὲν ν' ἀπομιμῶνται τὸν Βολταῖρον ἢ τὸν Σουίφτ, ἀλλ' ἐπιτυχάνουσι περὶ τὴν μίμησίν των ἐκείνην ὅσον ὁ ψιττακὸς ἀπομιμούμενος τὴν ἀνθρωπίνην λαλίαν. Καὶ εὐρίσκοντες μὲν ἀνετον τὸ κοσμεῖσθαι διὰ τοῦ στολισμοῦ τῶν ἄλλων, μετὰ χάριτος πάσης καὶ προθυμίας λαμβάνουσι τὸ πνεῦμα ἐκείνων ὡς ἴδιον, καὶ διὰ στρεβλώσεως τῶν συγγραφέων φιλολογικὰς κρίσεις ἢ μᾶλλον λογοκρισίας ἐπιτηδεύοντες, καὶ δεινοὶ περὶ τὸ ἐπαγγέλλεσθαι καὶ διδάσκειν πράγματα ἀγνωστὰ αὐτοῖς, θρασεῖς προβαίνουν τῶν ἄλλων κριταὶ καὶ κατήγοροι, τέλειον ἀδιαφοροῦντες ἂν αὐρίον ἐλεγχθῶσι λογοκλόποι γελοῖοι ἢ τῶν κειμένων δόλιοι ἀναστροφεῖς ὡς ἔργον δὲ ἔχοντες τὸ ψέγειν, τὸ διαβάλλειν τοὺς πάντας, καὶ τὴν ἀλήθειαν διαστρέφειν, οὐδαμῶς ταράττονται ἂν αὐρίον ἀποδειχθῶσι ποταποὶ συκοφάνται. Τί πρὸς αὐτούς; Ἀπέβλεπον εἰς μόνον τὸ προσωρινὸν effet.

Ἀνθρώπων τοιούτων, ὡς φαίνεται, ἐζήλωσε τὴν οἰκτρὰν δόξαν ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι ὅ ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ ἡμέτερος προκάτοχος. Μὴ δυνάμενος νὰ οἰκοδομήσῃ τι ἐπεχειρήσῃ νὰ καταστρέψῃ. Ἦρξατο δὲ πρῶτον ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν θρησκείας. Διὰ σκανδαλώδους βιβλίου, διὰ τὴν συνον-

θύλευσιν τοῦ ὁποίου ὀφείλει χάριν πολλὴν τῷ Byron τῷ Heine τῷ Casti (1) καὶ ἄλλοις τῶν ποιητῶν καὶ σατυρογράφων, ἐν πάσῃ ἀφελείᾳ περισυληθέντων, κατεχλεύασε καὶ πρόσωπα καὶ δόγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, προσέβαλε τὴν δημοσίαν ἠθικὴν καὶ ἐξήγειρε τὴν συνείδησιν οὐ μόνον παντὸς χριστιανοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς Ἕλληνας πολίτου, ὥστε τὸ βιβλίον ἐκεῖνο κατεδικάσθη εἰς ἀφορισμὸν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (2).

Ἄφοῦ δὲ τοιαῦτα ἐτόλμησε κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν θρησκείας οὐδὲ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ποίησιν ὁ ἰὸς αὐτοῦ ἠδύνατο ν' ἀφήσῃ ἄσπιλον. Διατὶ νὰ ὑπάρχωσιν ἐν Ἑλλάδι ποιηταὶ δοξαζόμενοι καὶ τιμώμενοι ὡς οἱ πατέρες τῆς φιλολογίας καὶ τῆς γλώσσης, ὡς οἱ δαδοῦχοι τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἔθνους; Μὴ τολμήσας μόνον ν' ἀμαυρώσῃ τὴν δόξαν τοῦ Σολωμοῦ, ἐζήτησε νὰ καταδικάσῃ καὶ Σούτσους καὶ Ῥαγκαβὴν καὶ Ζαλακώσταν καὶ Ὀρφανίδην καὶ Δ. Βερναρδάκην καὶ Δ. Παπαρρηγόπουλον καὶ Σ. Βασιλειάδην εἰς τὴν ἀφάνειαν, ἐκ τῶν ζώντων τότε δύο μόνον ἐξαιρέσας, τὸν Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτην καὶ τὸν Ἀχιλλέα Παράσχον, νο-

(1) Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου πρὸς ἐμπόμπου τὸν ἀνεγνώστην εἰς μακρὰν σημείωσιν, Παπίσσης Ἰωάννας πατέρες ἐπιγραφομένην, ἣτις ἔπεται ἀμέσως τῆς πρὸς ἐμπόμπου ταύτην.

(2) Ἡ περὶ τούτου ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς τῶν νῦν Συνοδικῶν Ἀγίων Κκρυστίως καὶ Νκυπκίως ἀριθ. 5688 καὶ ἐπιγεγραμμένη τὴν 4 Ἀπριλίου 1866 ἀποκηρύττει καὶ παραδίδει αὐτὸ τῷ ἀναθέματι «ὡς βλάσφημον ἀντιχριστιανικὸν καὶ κηκόθηδες, γέμον πάσης ἀσεβείας, κηκοδοξίας καὶ αἰσχρότητος», καὶ πρὸς ἐγγέλλει «ν' ἀποστρέφονται πάντες αὐτὸ ὡς ἐκφυλον ἀποκύημα καὶ μισμητικὸν νόσημα, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τῷ πυρὶ πρὸς ἀνάδωσιν, ὅπου ἂν αὐτὸ εὐρίσκωσιν».

μίζων, φαίνεται, ότι οί δύο εκείνοι έθνικοί άοιδοί είχον ανάγκην του έπαίνου αυτού, ενώ βεβαίως ήχιστα μέλει εις τάς αηδόνας άν έπαινώνται υπό βατράχων. Έν δυσίν αυτού περι συγχρόνου έν Έλλάδι κριτικής και ποιήσεως φυλλαδίοις προς ύποστήριξιν θέματος ψευδοϋς και προς έξευτελισμόν πάσης έν Έλλάδι ποιητικής ύπάρξεως, ένόμισεν επιτετραμμένον να περικόψη και διαστρέψη ού μόνον τά χωρία ξένων συγγραφέων αλλά και τά του αντιπάλου αυτού του γνωστού λογίου Κ. Άγγέλου Βλάχου ήλέγχθη δ' ύπ' αυτού δόλιος συζητητής και τών κειμένων διαστροφεύς. Η συζήτησις εκείνη ούκ όλίγον έτερεψε τό κοινόν τών Άθηνών κατέδειξε δε όποία ή έν ταίς φιλολογικαίς συζητήσεσι πίστις του ήμετέρου έν τή Έθνική Βιβλιοθήκη προκατόχου.

Άλλ' έκ τούτου δέν άπώκησεν ούτος να έκδράμη εις όμοίας περι άλλα κρίσεις και δημοσιεύσεις, επικυρών τό Γαλλικόν λόγιον «chassez le naturel, il revient au galop.». Διότι μόλις παρήλθεν έτος άφ' οϋ έξηυτέλισε τήν έλληνικήν ποίησιν ώς άναξίαν του όνόματος, και κατεχλεύασεν άνδρας εις ους ή Έλλάς όφείλει άρετής και φιλοπατρίας τροφεΐα, έξήτησε να διαβάλη πολιτικούς παρ' ήμίν άνδρας, διαστρέφων πολιτικά γεγονότα και μονονού τήν χροιάν προδοσίας εις αυτά δίδων.

Μετά τήν άπόφασιν του Βερολινείου Συνεδρίου, παρ' ω άντιπρόσωποι τής Έλλάδος ύπό τής Κυβερνήσεως του Κ. Κουμουνδούρου είχον διορισθ ή οί Κ. Κ. Θ. Δηλιγιάννης, τότε ύπουργός επί τών έξωτερικών και Α. Ραγκαβής πρεσβευτής τής Έλλάδος έν Βερολίνω, έξεδόθη έν Άθήναις φυλλάδιον Γεννηθ ή τω φώς έπιγραφόμενον, ύπό του ήμετέρου προκατόχου κατ ά τήν κοινήν όμολογίαν, γραφέν, έν ω οϋδέν άλλο έσκοπεΐτο ή πώς να συκοφαντηθώσιν ό,τε Κουμουνδούρος και

οί αντιπρόσωποι τής Έλλάδος έν τω Συνεδρίω ώς προδόντες Έλλάδα και έλληνισμόν και παραδόντες αυτούς τή έχθρά τής έλληνικής φυλής Ρωσσία.

Έν τω φυλλαδίω εκείνω τοσούτω σκανδαλωδώς διεστρέφετο ή αλήθεια, ώστε χωρίον τι του λόγου του Λόρδου Βήκονσφηλδ, έχον ούτω «Their minds were to another quarter» και όπερ πās ειδώς τήν άγγλικήν ήθελε μεταφράσει «ό νοϋς των ήτον άλλαχου» ό συντάκτης αυτού μετά θρασύτητος άνηκούστου έτόλμησε να μεταφράση «οί όφθαλμοί των ήσαν έστραμμένοι άλλαχου!» ίνα δείξη ότι οι αντιπρόσωποι τής Έλλάδος είχον τά βλέμματα έστραμμένα προς τήν Ρωσσίαν: ενώ κατ ά τοιαύτης μεταφράσεως διεμαρτυροντο ού μόνον τό γράμμα του χωρίου, αλλά και ή προηγουμένη και ή άμέσως έπομένη περίοδος του λόγου του Βήκονσφηλδ, δι' ων έλέγετο ότι οί Έλληνες αντιπρόσωποι δέν ήρκοϋντο εις Ήπειρον και Θεσσαλίαν, άλλ' έξήτουν τήν Κωνσταντινούπολιν. Ότε δε άπό του βήματος τής Βουλής έξηλέγχθη ή διαστροφή, οϋδέν έτόλμησε να είπη ό δόλιος μεταφραστής και του φυλλαδίου έκδότης. Έν αυτω ώσαύτως ό πόθος τής ένώσεως Ήπείρου και Θεσσαλίας μετά τής μητρος Έλλάδος, τό ιερόν τουτο όνειρον παντός άληθοϋς Έλληνοσ, κατεχλευάζετο και άπεκαλείτο «όρεξις τεμαχίου γής», γελοία δε, άντεθνική και εις μόνους τουσ έχθρους τής Έλλάδος προσφίλης ανεγράφετο θεωρία περι έλληνισμού, και κατηγοροϋντο οί Έλληνες έπίτροποι και ή τότε Κυβέρνησις ότι δέν έγκατέλιπον τήν Ήπειρον, Θεσσαλίαν και Κρήτην, ίνα ζητήσωσι διοικητικάσ μεταρρυθμίσεις έν Τουρκία! τάς γελοίας δηλ. εκείνας πρόνομίας, άσ μόνου τής Τουρκίας οί φίλοι έπρέσθευσαν και έκήρυξαν ώς τό μόνον τής λύσεως του Άνατολικου ζητήματος μέσον.

ΑΚΚΑΔΗΜΙΑ

Ἄληθῶς δὲ προδότηι ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῶσι καὶ ὁ Κουμουνοῦρος καὶ οἱ ἐπίτροποι τῆς Ἑλλάδος ἂν ἠκολούθουν ἐν Βερολίνῳ τοῦ Γεννηθῆτω φῶς τὴν θεωρίαν (1).

Τοιαῦτα ἦσαν μέχρι ἐσχάτων τοῦ δημοσίου βίου τοῦ προκατόχου ἡμῶν τὰ γνωρίσματα. Ἄλλ' ἀφότου, ἀπολυθέντων ἡμῶν, διωρίσθη ἐκεῖνος ἔφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἄλλο τρόπαιον ἐφαντάσθη.

Ἐάν, — εἶπε καθ' ἑαυτὸν, — ἠδυνάμην νὰ δείξω ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ἐφορεύσαντες ἀφῆκαν αὐτὴν ἔρμαιον πάσης διαρπαγῆς καὶ καταστροφῆς, ποῖον δι' ἐμὲ κατὰ πάντα λόγον τὸ ὄφελος! Καὶ ἐάν ἠδυνάμην νὰ συκοφαντήσω τινὰς ἐξ αὐτῶν, καὶ μάλιστα τὸν ἀμέσως προκατόχον μου, ἐάν ἠδυνάμην νὰ δείξω ὅτι ἐγὼ μόνος εἶχον ἀγάπην πρὸς τὴν Βιβλιοθήκην, ποίου βραβείου θὰ ἠξιούμην παρ' ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι τσαύτην ἀπλότητα νοῦς ὥστε τοὺς ἐκ πυροτεχνημάτων ἀστέρας νὰ ἐκλαμβάνωσιν ὡς ἀληθεῖς ἢ τοὺς κοινούς καὶ ἀχρήστους τῶν ὑέλων ὡς ἀδάμαντας!

Τοιαῦτα, φαίνεται, διανοήθη αὐτὸς καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Ἡ συνείδησίς του εὗρισκε τὸ πρᾶγμα ἀπλοῦστατον, ἔχει δὲ εὐτυχῶς δι' ἑαυτὸν τὴν συνείδησιν ἥκιστα ἀπειθῆ εἰς τὰ πάθη καὶ τὰς ἐπιθυμίας του.

Μετ' ἐλαφρᾶς λοιπὸν τῆς καρδίας καὶ μετὰ πάσης ἀφελείας ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ παντὸς ὅστις εἶχε πατήσει

(1) Τοῦ «Γεννηθῆτω φῶς» μίξ περίεργος ἐξήγησις ἐδόθη. Αὕτη δὲ ἦτο ἐπιστολὴ τοῦ συντάκτου τοῦ φυλλαδίου ἐκεῖνου ὑπάρχουσα ἐν χερσὶ τοῦ Κ. Θ. Δηλιγιάννη δι' ἧς εἶχε ζητηθῆ ἀπ' αὐτοῦ, ὑπουργοῦ ὄντος ἐπὶ τῆς Παιδείας, ἡ ἐφορεῖα τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης. Πρὸς τὴν ἐπιστολὴν δ' ἐκείνην ὁ Κ. Θ. Δηλιγιάννης εἶχε κρίνει καλὸν ν' ἀπαντήσῃ ἀρνητικῶς.

τὸν πόδα εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ἢ εἶχεν ἐλθεῖ εἰς σχέσεις πρὸς αὐτήν. Πρωθυπουργοί, ὑπουργοί, ἀρχιερεῖς, στρατηγοί, γερουσιασταί, ἔφοροι, πρυτάνεις, καθηγηταί, φοιτηταί, δικηγόροι, ἰατροί, οἰοιδήποτε ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι, πάντες οὗτοι ἦσαν ἀμαρτωλοί, ἢ ἀμελεῖς φύλακες ἢ ἀσυνείδητοι λησταί καὶ ἄρπαγες τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης. Ὀλόκληρον, ὡς εἶπεῖν, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀφιλόπατρι, ἀνάληπτον, ἀσυνείδητον, ἐλυμαίνετο τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην καὶ ἐνοσφίζετο ἀναισχύντως τὸν ἐθνικὸν πλοῦτον, μόνος δὲ εὐρέθη σωτὴρ αὐτῆς ἐξ ὕψους ἐπιφανεῖς τῆς Παπίσσης Ἰωάννας καὶ τοῦ Γεννηθῆτω φῶς ὁ συγγραφεύς!

Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὁ ἐκδότης «τοῦ περὶ ἔθνικῆς Βιβλιοθήκης ἐν ἔτει 1880» φυλλαδίου ἐγίνωσκεν ὅτι ἂν ἐξετίθετο σοβαρῶς οὐδὲ κἂν ἤθελον ἀναγνωσθῆ. Διὸ κατέφυγεν εἰς τὴν σάτυραν χάριν ἐκείνων οἵτινες τὴν ἀθλίαν οὐσίαν τῶν πραγμάτων ἀφορῶντες, ἀποβλέπουσι μόνον εἰς τὴν χαρίεσσαν μορφήν, εἰδῶς ὅτι κατὰ τὸν Λουκιανὸν «τοιούτός ἐστιν ὁ πολὺς λεῶς, χαίρουσιν ἀποσκώπτουσι καὶ λοιδοροῦμενοὶς» καὶ ἐλπίζων, ὅπως οἱ ἐμβάλλοντες τὸ δηλητήριον εἰς πῶμα γλυκύ, ὅτι ἤθελε κατορθῶσει νὰ φαρμακεύσῃ τινὰς ἐξ αὐτῶν.

Σάτυρα ἀληθῶς οὐ μόνον τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς τὰς σπουδὰς ποιησαμένων, ἀλλ' ὀλοκλήρου τοῦ ἑλλην. ἔθνους ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ τὸ φυλλάδιον αὐτοῦ. Εὐνόητον εἶναι ὅπως ἤθελον χαρῆ, ἐν τῇ παρουσίᾳ μάλιστα ἐθνικῆς κρίσεως, οἱ τῆς Ἑλλάδος ἐχθροὶ ἀναγινώσκοντες ἢ μανθάνοντες τὰ ἐν αὐτῷ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας γεγραμμένα.

Ἄλλ' ἐνῶ τοὺς πάντας ὁ γράψας αὐτὸ διασύρει, φροντίζει ὅμως νὰ ἐπαινέσῃ μόνον ἑαυτὸν. Διὸ τὸ φυλλάδιόν του ἐνῶ εἶναι σάτυρα τῶν πάντων εἶναι ὅμως ὕμνος αὐτοῦ καὶ μόνου.

Εὐθὺς δ' ἐν ἀρχῇ τῆς σατύρας αὐτοῦ, ὡσανεὶ ἐφιλατιμεῖτο

νά θέση ἄξιαν προμετωπίδα εἰς τὸ ἔργον καὶ εἰκόνα, ἄρχεται δι' ἐνὸς ψεύδους. Λέγει δηλ. «ὅτι οὐ μόνον δημοσιογράφοι ἀλλὰ καὶ ὑπουργοὶ καὶ πρυτάνεις καὶ ἔφοροι πολλάκις ὠνόμασαν τὴν Ἔθν. Βιβλιοθήκην ἐν ἐπισήμῳ ἐκθέσει ἔθνικόν αἶσχος, σαπρίαν, σταῦλον, κλπ.» Μεθ' ὑπομονῆς ὅ,τι πλείστης καὶ προσοχῆς μεγάλῃς, (καὶ τοῦτο διότι τὴν ἀναίρεσιν τοῦ φυλλαδίου ἐκείνου, καίπερ καθ' ἡμῶν ἰδίως γραφέντος, ἐπεχειρήσαμεν νὰ γράψωμεν ἐν πάσῃ εὐσυνειδησίᾳ καὶ ἐν πνεύματι ἄκρας φιλαληθείας) διεξελθόντες ἀπάσας τὰς ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῆς ἔθν. Βιβλιοθήκης λογοδοσίας πρυτάνεων καὶ ἐφόρων ἐκθέσεις, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι οὐδαμοῦ ἠδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν τὰ τιμητικὰ ταῦτα ἐπίθετα, ἅτινα βεβαίως οὐδ' ἐν προφορικῶ λόγῳ ἐκεῖνοι ὧν αὐτὸς μνημονεῖ, ἄνθρωποι σεβόμενοι ἑαυτοὺς καὶ τὸ κοινόν, ἠδύναντο νὰ ἐκφέρωσι κατ' ἔθνικου ἰδρύματος.

Μετὰ τὴν ἀπονομὴν δὲ τῶν ἀβρῶν αὐτῶν ἐπιθέτων πρὸς τὴν ἔθν. Βιβλιοθήκην ὀφείλει τις νὰ θαυμάσῃ τὴν μετριοφροσύνην τοῦ πρώην ἐφόρου, ὅστις συγκατανεύει νὰ παραβάλλῃ ἑαυτὸν πρὸς τὸν Κ. Φρεαρίτην, λέγων ὅτι ὅπως ἐπὶ τοῦ Κ. Φρεαρίτου οὕτω καὶ σήμερον μετὰ δώδεκα καὶ ἐπέκεινα ἔτη ἀποφασίζει ἡ Ε. Βιβλιοθήκη νὰ ζητήσῃ καὶ πάλιν τὰ ἑαυτῆς, ὡς δεξιὸς κυνηγὸς διὰ μίαν βολῆς δύο θηράματα θηρεύων, πρῶτον μὲν τὴν σύγκρισιν πρὸς τὸν ἀξιότιμον καθηγητὴν, δεύτερον δὲ τὸ ὠφέλιμον εἰς αὐτὸν ψεῦδος, ὅτι ἐπὶ δωδεκαετίαν ἡ Ἔθν. Βιβλιοθήκη ἦν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυχόντος, καὶ αὐτὸς πρῶτος ἐμερίμνησε περὶ αὐτῆς.

Ἐχει δὲ ὁ ἀξιάγαστος ἀνὴρ πολλὰς καὶ σπανίας ἀρετάς. Ἐάνειναι τοσοῦτον μετρίοφρων, ὥστε νὰ παραβάλλῃ πρὸς τοῦ Κ. Φρεαρίτου τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἐξ ἄλλου ἐπιθυμεῖ νὰ πείσῃ τὸν

κόσμον περὶ τῶν ὑφ' ἑαυτοῦ λεγομένων. Συνάπτει δηλ. ἐναρμονίως τὴν μυθιστορίαν μετὰ τῆς μαθηματικῆς, καὶ εἰς τῆς φαντασίας του τὰ ἰνδάλματα ἢ τῆς διαστροφῆς τὰ προϊόντα προσπαθεῖ νὰ δώσῃ χροιάν ἀκριβείας. Λαμβάνει ἀνά χειρὰς τὰς εὐθύνας τοῦ Κ. Φρεαρίτου, εὐρίσκει ἐν αὐταῖς ὅτι κατὰ τὰς πρυτανικὰς ἐκθέσεις εἰσῆχθησαν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1838 μέχρι τοῦ 1865 εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τόμοι 118,881, ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔτους 1866 δὲν ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ πλείονες τῶν 75,645, ἧτοι ἐν διαστήματι 26 ἐτῶν ἐξέλιπον 42,000 τόμοι. Λαμβάνει ἔπειτα τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1875 ἐκθεσιν τῆς τριμελοῦς ἐκ τοῦ Πρυτάνεως καὶ δύο καθηγητῶν ἐπιτροπείας καί, — ἂν καὶ δὲν παραδέχεται τὴν ἀριθμῆσιν τῆς ὡς ἀκριβῆ — παραδέχεται τὰ συμπεράσματά της ὡς τοιαῦτα, δηλ. νέαν ἔλλειψιν 15,000 τόμων ἐντὸς ἐτῶν ἐννέα. Ὡς ἄνθρωπος τότε εὐσυνειδήτος προβαίνει εἰς τὴν διανομὴν ὅλης αὐτῆς τῆς ἀπωλείας μεταξὺ πάντων τῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς Βιβλιοθήκης μέχρι τοῦ 1865 ἐφορευσάντων, καὶ διὰ τῆς διαιρέσεως δεικνύει ὅτι ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ κλοπὴ αὕτη ἦν «1600 περίπου τόμων κατ' ἔτος, ἧτοι 133 τόμων κατὰ μῆνα, 4 1/2 τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τι πλεον τοῦ ἐνὸς διὰ πᾶσαν ἐργάσιμον ὥραν.»

Καὶ τίς δύναται νὰ μὴ θαυμάσῃ τῶντι τοσοῦτον πνεῦμα ἀκριβείας καὶ δικαιοσύνης!

Ἀπορίας μόνον ἄξιον εἶναι πῶς ἡ τοσαύτη εὐσυνειδησία δὲν τῷ ὑπηγόρευσε νὰ ἐξετάσῃ τὰς πρυτανικὰς ἐκθέσεις ἐκεῖνας, ἃς εἶχεν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ προχείρους, ἵνα πληροφορηθῇ ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἐκείνας εἰσαχθέντων εἰς τὴν Βιβλιοθήκην βιβλίων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν αὐτῇ μετρηθέντων. Ἄλλ' ἐφοβήθη ἴσως μὴ ἢ διαφορὰ αὕτη ἀποδειχθῇ οὐχὶ τοσαύτη ἀλλὰ μικρά, καὶ

διὰ τοῦτο ἀπέσχε. Διότι θὰ ἐστερεῖτο τότε τῆς ἀπάτου ἡδονῆς τοῦ νὰ δυσφημήσῃ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν βιβλίων οὐ μόνον τοὺς κατὰ καιρὸν ἐφόρους, εἰς οὓς μετὰ τῆς αὐτῆς εὐθυδικίας τὴν διανέμει, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης σπουδάσαντας, τὴν μᾶλλον πεφωτισμένην τοῦ ἔθνους μερίδα. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἄξιος βιβλιοφύλαξ τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης Κ. Δέφνερ εἶχε τὴν ἀπλότητα νὰ μὴ σκεφθῇ οὕτω. Ἀφότου ἤδη ἔγραφε τὰ περὶ τούτου ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ καὶ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου χαίρων διότι ἀπεδεικνύετο ἡ ἑλλην. κοινωνία συγκειμένη ἐκ κλεπτῶν τοῦ δημοσίου πλούτου, λαθῶν τὸ ἐνδόσιμον ὁ Κ. Δέφνερ καὶ μετὰ ζήλου ἐργασθεὶς κατείδεν ὅτι σχεδὸν πᾶσα ἡ διαφορὰ αὕτη προήρχετο ἐκ τῆς κακῆς ἀριθμήσεως ὡς τόμων τῶν φυλλαδίων καὶ περιοδικῶν καὶ τῶν φύλλων πινάκων ἀκόμη, ἐκ τῶν χονδρῶν σφαλμάτων κατὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν αὐτῶν, ἐκ τῆς διπλῆς μνείας τῶν αὐτῶν δωρημάτων, ἐκ τῶν γενομένων δωρεῶν ἐκ τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους καὶ εἰς ἀπόρους μαθητάς, καὶ ἐκ τῆς μὴ μνημονεύσεως τῶν ἐξ αὐτῆς δοθέντων πρὸς ἀνταλλαγὴν πολλαπλῶν ἄτινα θὰ ἦσαν πιθανῶς μάλιστα διπλάσια τὸν ἀριθμὸν καὶ τοιαῦτα (1).

(1) Λυπούμεθα διότι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντιδοξοῦμεν πρὸς περισπούδαστον φίλον, ὅστις εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰργάσθη πρὸς ὀργάνωσιν τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης, πικρίας, ὡς μὴ ὄφελε, ἀντὶ εὐγνωμοσύνης ποτισθεὶς. Ἀλλὰ πᾶς τις ἀναγινώσκων τὰς εὐθύναις τοῦ Κ. Φρεζρίτου καὶ τὴν « Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἐν ἔτει 1880 » δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς μεγίστης διαφορᾶς κίσθημάτων, ἅπερ ἐνέπνευσεν εἰς ἐκάτερον τὸ πρᾶγμα. Ὁ μὲν Κ. Φρεζρίτης, παραδεχθεὶς τὴν διαφορὰν ἐκείνην, ὁμιλεῖ

Ἀξίαν λόγου κρίνοντες τὴν διατριβὴν τοῦ Κ. Δέφνερ, καταχωρισθεῖσαν πρὸ τινος καιροῦ ἐν τῇ Ἐφημερίδι καὶ συνάπτουσιν τὴν χάριν τοῦ ὕφους μετὰ τῆς ὀρθότητος τῶν συλλογισμῶν, ἀναγράφουσαν αὐτὴν ἐν τέλει τῆς ἡμετέρας πραγματείας, ὅπου παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην.

Καὶ ὅτι μὲν κατὰ καιροὺς ἐγένοντό τινες ὑπεξαίρεσεις, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνωμάλους χρόνους τῆς μεσοβασιλείας, ἢ καὶ ἀπώλειαι τινες βιβλίων ἐκ τοῦ δανεισμοῦ, τοῦτο εἶναι ἀληθές· ὅτι ὅμως ὁ ἐκ τούτων ἀριθμὸς ἀπολωλότων βιβλίων ἀναβαίνει εἰς χιλιάδας πολλὰς ἢ δεκάδας μάλιστα χιλιάδων βιβλίων τοῦτο εἶναι ἥμιστος πιστευτόν, ὡς καὶ ἐκ τῆς διατριβῆς τοῦ Κ. Δέφνερ καὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων δεικνύεται. Διότι πρῶτον μὲν δὲν ὑπάρχει καθ' ἡμᾶς ἀσφαλὲς διδόμενον περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τόμων τῆς ἀρχαίας δημοσίας Βιβλιοθήκης· δεύτερον δὲ ἀρκεῖ μόνον, ἵνα ὁ πρὸ εἰκοσαετίας ἢ δωδεκαετίας ἔτι ἐπισκεψάμενος τὴν Βιβλιοθήκην ἐπισκεφθῇ αὐτὴν καὶ σήμερον, ὅπως πεισθῇ ὅτι, ἐὰν 1600

περὶ αὐτῆς ὡς ἄνθρωπος καλλίστης πίστεως καὶ ὡς Ἕλληνα ἀκριφνῆς λυπεῖται καὶ προτείνει πρὸς ἀποφυγὴν ἀπωλείας ἐν τῷ μέλλοντι διάφορα θεραπεῖαι μέσα, ἀλλ' οὔτε τοὺς προκκτόχους αὐτοῦ ὑβρίζει οὔτε τὴν κοινωνίαν ζητεῖ νὰ δικασθῇ· ὁ δὲ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου μετ' ἀγαλλιᾶσεως δυσκόλως καλυπτομένης καὶ οἶονεὶ θριαμβικῶς προδίδει εἰς τὸ μέσον καὶ διὰ μικρῶν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ φυλλάδιον στηλιτεύει καὶ κατασπιλοῖ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν γελῶν σαρκόνιον ἢ μεφιστοφηλικὸν γέλωτα καὶ στυγνικῶς ὀρχοῦμενος καὶ σκιρτῶν. Τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι ἡ κοινωνία ἐγέλασε τελευταίαν καὶ μάλιστα ὅσοι ἔμαθον ὅτι ἀπέστειλε μὲν πρὸς τὴν Ἐφημερίδα ἀντίρρῃσιν τῆς διατριβῆς τοῦ Κ. Δέφνερ, ἀλλὰ φρονίμως ποιῶν ἔσπευσε νὰ τὴν ἀποσύρῃ καίτοι τυπωθεῖσαν.

AKAΔΗΜΙΑ

τόμοι, ὡς λέγει ὁ ἡμέτερος προκάτοχος, ἐχάνοντο κατ' ἔτος ἐξ αὐτῆς, ἀδύνατον ἦτο, καὶ λογιζομένων 3000 τῶν κατ' ἔτος εἰσερχομένων εἰς αὐτὴν τόμων, (ὡς παραδέχεται αὐτὸς οὗτος), ἀδύνατον ἦτο, λέγομεν, νὰ αὐξήσῃ τοσοῦτον καταφανῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίων. Διότι οὐχὶ μόνον τὸ ἀναγνωστήριον κατέκλυσαν μέχρις ὀροφῆς τὰ βιβλία, ἔπου πρότερον ὀλίγα ὑπῆρχον, ἀλλὰ καὶ τέσσαρες σειραί, ὡσαύτως μέχρις ὀροφῆς διήκουσαι, εἰς ἕκαστον τμήμα προστεθήσαν, καὶ ἔνεκα ἐλλείψεως χώρου τριάκοντα δύο διάμεσοι νέαι στήλαι ἐδημιουργήθησαν, ὅλαι σχεδὸν πληρωθεῖσαι.

Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις καὶ ὑπερβολικὸς περὶ τῶν ὑπεξαίρεσεων αὐτῶν καὶ ἀπωλειῶν ἐγένετο λόγος καὶ κατηγορήθη ἡ καθ' ἡμᾶς κοινωνία ὡς ἡ μόνη ἐν ἧ τοιαῦτα διαπράττονται, διότι δυστυχῶς οἱ Ἕλληνες ἔχομεν τὸ ἐλάττωμα τοῦ τὰ ἴδια ἐλαττώματα μεγεθύνειν, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ ἀναγράψωμεν ἐκ τοῦ μεγάλου λεξικοῦ τοῦ Larousse τὸ ἐξῆς χωρίον, ἐν ᾧ ἐκτίθενται τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ μεγάλῃ Ἑθν. Βιβλιοθήκῃ τῆς Γαλλίας.

«Τὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης, λέγει (ἄρθρ. Αὐτοκρ. Βιβλιοθήκη σελ. 693) εἶναι βιβλία ἀνήκοντα εἰς τοὺς πάντας, ὁ δὲ πλοῦτος αὐτὸς ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι ἱερός ὡς τὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων δρυίδων. Καὶ ὅμως τὰ βιβλία αὐτὰ γίνονται ἀφαντα καθ' ἕκαστην αἰδὲ ἀπωλείαι εἰσὶ πολλάκις ἀνεπανόρθωτοι. Καθ' ἕκαστην ἀκούομεν τὸν βιβλιοφύλακα λέγοντα· «Αὐτὸ τὸ βιβλίον δὲν εὐρίσκεται· αὐτὸ τὸ χειρόγραφον μᾶς ἐκλάπη. Ἡ πληγὴ αὕτη πρέπει νὰ ἐκλείψῃ διὰ παντός κλπ.»

Καὶ τοσοῦτον δεινὸν θεωρεῖ τὸ πρᾶγμα ὁ συντάκτης τοῦ ἀρθροῦ ὥστε προτείνει— τί νομίζει ὁ ἀναγνώστης;— Οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Γαλλίας νὰ

ἀποβάλλωσι τὰ ἐνδύματά των, καὶ χάριν ἀσφαλείας ἀπὸ τῆς κλοπῆς νὰ περιβάλλωνται ἴδιον χιτῶνα! Καὶ ἐὰν ἐν τῇ μεγάλῃ Βιβλιοθήκῃ τῆς μεγάλης Γαλλίας τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα συμβαίνωσι (1) καὶ τοιαῦτα προτείνωνται πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν βιβλίων, πρέπει νὰ ᾔῃαι τις ἀδυσώπητος πρὸς τὴν μικρὰν Ἑλλάδα, καὶ τὰ σχετικῶς ἐν αὐτῇ ἐλάχιστα νὰ μυριοπλασιάσῃ καὶ νὰ τὴν διασύρῃ σατυρίζων ἀσυνειδήτως;

Ἀλλὰ δὲν ὑβρίζει ὁ γράψας τοὺς ἀνθρώπους μόνους, δηλ. τοὺς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπηρετήσαντας καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ αὐτὴν τὴν ἄψυχον Βιβλιοθήκην τέρπεται συκοφαντῶν καὶ διασιλλαίνων. Καὶ δὴ ὁ αὐτοχειροτόνητος οὗτος δεινὸς βιβλιονόμος, ὁ ἐφάμιλλος κατὰ τὴν ἴδιαν γνώμην τοῦ Molbech καὶ τοῦ Schleiermacher, χλευάζει τὸ ἐν τῇ Ἑθν. Βιβλιοθήκῃ τμήμα τῆς νεωτέρας φιλολογίας, διότι ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι πολλαὶ ἐκδόσεις τοῦ Βολταίρου, τοῦ Δάντου, τοῦ Βαλτερσκοῦ καὶ ἄλλων, καταδεικνύων οὕτως ὅποσον ἐννοεῖ τὸν σκοπὸν μεγάλης Βιβλιοθήκης. Εἰς ἡμᾶς τοῦτο δὲν ἦτον ἐκπλήξεως πρόξενον, διότι ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἑθνικὴν

(1) Ὅτι οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ τοιαῦτα συμβαίνουσι, καὶ ἀνακαλύπτονται κλοπαὶ μεγάλου μάλιστα ἀριθμοῦ βιβλίων δημοσίων, ἀποδεικνύει ἐκτὸς ἄλλων ἡ ὑπὸ τοῦ περιβοήτου Πίχλερ, βιβλιοφύλακος τῆς ἐν Πετρούπολει Αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης, γενομένη κλοπὴ χιλιάδων πολλῶν βιβλίων, καταδικασθέντος διὰ τοῦτο εἰς ἄφιφυγίαν ἐν Σιβηρίᾳ. Ἐσχάτως δὲ οἱ πάντες ἀνέγνωσαν ἐν ταῖς ἐφημερίδι κλοπὴν μεγάλην γενομένην δι' ἀμαξίων μάλιστα ἐκ δημοσίας Βιβλιοθήκης τῆς Ἰταλίας. Ἀλλ' οὔτε Γάλλοι, οὔτε Ῥῶσοι, οὔτε Ἰταλοὶ ἐνόμισαν ὅτι ἔπρεπε διὰ τοῦτο νὰ ἐπιβρίψωσι μῶμον εἰς τὴν ἴδιαν πατρίδα.

κὴν Βιβλιοθήκην, ἐξ οἴκτου βεβαίως πρὸς αὐτὴν καὶ ἵνα τὴν σῶσιν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς; ἠγνῶει ὅτι ἡ τοῦ Πανεπιστημίου Βιβλιοθήκη ἦν ἠνωμένη μετὰ τῆς Δημοσίας, ἀνεμιμνήσκετο δὲ μετὰ θαυμασμοῦ τῶν λαμπρῶν χρωμάτων τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, ἣν πάνυ φιλοτίμως ἐδημιούργησε καὶ προάγει ὁ κ. Φιλήμων (1).

Καὶ οὐ μόνον χλευάζει ἀλλὰ καὶ καταδικάζει τὸ δυστυχὲς τοῦτο τμήμα εἰς τὴν πυρὰν διότι, λέγει «συνίσταται ἐξ ὀκτῶ περιπτου χιλιάδων τόμων καὶ δὲν περιέχει τίποτε» καὶ διότι «πλὴν τοῦ Σχίλλερ καὶ κολοβοῦ τινος Γκαϊτε οὐδένα περιέχει τῶν κορυφαίων τῆς Γερμανίας ποιητῶν καὶ λογογράφων, οὔτε Ρίχτερ, οὔτε Ρούκερτ, οὔτε Ἄϊνε, οὔτε Tieck οὐδ' ἄλλον τινὰ τῶν καὶ τὴν πενιχρότεραν κοσμούντων Βιβλιοθήκην». Ἀλλὰ τί θέλει ἄρα γε σκεφθῆ ὁ ἀναγνώστης, ὅταν μάθῃ ὅτι οὐ μόνον οἱ κορυφαῖοι ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ποιητῶν καὶ λογογράφων Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας, Ἰσπανίας, Πορτογαλλίας, Ἀμερικῆς ὑπάρχουσιν ἐν τῷ τμήματι τούτῳ, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ὀνόματα Corneille, Racine, Molière, Malherbe, Voltaire, Rousseau, Mme de Staël, Chateaubriand, Lamartine, Béranger, Victor Hugo, Dante, Petrarca, Ariosto, Tasso, Metastasio, Alfieri, Leopardi, Manzoni, Calderon, Lope de Vega, Cervantes, Camoëns, Ossian, Milton, Shakespeare, Swift, Byron, Cooper καὶ ἄλλα πολλά, καὶ οἱ κορυφαῖοι δὲ τῶν ποιητῶν καὶ λογογράφων τῆς Γερμανίας, δηλ. αἱ ποιήσεις

(1) Ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ δ' ἐκείνου, ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα τοῦ ἐφόρου, παρήγγελλε τοῖς βιβλιοδέταις νὰ θέτωσιν εἰς τὰ βιβλία λαμπρὰ χρώματα ὡς τῶν τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, ὑποσχόμενος ὅσιν ἤθελον ζητήσῃ ἀμοιβήν.

Niebelungen, ἡ Ἰλιάς αὐτὴ τῆς Γερμανίας, καὶ ὁ Klopstock, καὶ ὁ Goethe καὶ ὁ Schiller ἐν πολλαῖς ἐκδόσεσι, καὶ ὁ Herder, καὶ οἱ Schlegel, καὶ ὁ Lessing καὶ ὁ Voss, καὶ ὁ Wieland; τί θέλει εἰπεῖ ὁ ἀναγνώστης ὅταν μάθῃ ὅτι καὶ τοῦ Ρίχτερ καὶ τοῦ Ρούκερτ καὶ τοῦ Ἄϊνε καὶ τοῦ Tieck καὶ ἄλλων δευτερευόντων τῆς Γερμανίας ποιητῶν καὶ λογογράφων ὑπάρχουσι πονήματα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ; Ἄλλ' ἄς μὴ ἐξαντλήσῃ τὸν θαυμασμόν του· ἄς φυλάξῃ αὐτὸν δι' ἄλλα ἀξιοθαυμαστότερα ἔτι.

«Αἱ πολῦτομοι, λέγει, καὶ πολυδάπανοι σειραὶ, ὁ Dalloz, ὁ Sirey ὁ Glucks εἰσὶν ἀσπλάγχχνως ἠκρωτηριασμένοι καὶ ἔνεκα ἐλλείψεως τόμων ὄλως ἀχρηστοὶ κλπ.». Λυπούμεθα λέγοντες πρὸς τὸν πρῶτον ἔφορον τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι μέγα καὶ ἀσπλάγχχνον ψεῦδος· διότι καὶ ὁ Dalloz καὶ ὁ Sirey καὶ ὁ Glucks οὐ μόνον δὲν εἶναι ἀσπλάγχχνως ἠκρωτηριασμένοι, ἀλλ' εἰσὶ πλήρεις, καὶ περὶ τούτου πᾶς νομικὸς δύναται νὰ πεισθῇ ἐπισκεπτόμενος τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην καὶ ζητῶν νὰ ἴδῃ τὰς συλλογὰς ταύτας. Εἰς τὸ ψεῦδος αὐτὸ συνετέλεσεν ἴσως ἐκτὸς τῆς κακῆς πίστεως καὶ ἡ περὶ τὴν ἐξέλεγχιν τῶν βιβλίων ἄγνοια τοῦ γράψαντος· ἀλλ' οὐχ ἤττον τὸ πρᾶγμα δὲν μεταβάλλει φύσιν. Καὶ ὅμως αὐτὸς ἔσπευσε νὰ δυσφημήσῃ διὰ τὸν δῆθεν ἠκρωτηριασμόν τῶν νομικῶν ἐκείνων σειρῶν οὐ μόνον ἀπαξάπαντας τοὺς τετρακοσίους ἐν Ἀθήναις δικηγόρους ἀλλὰ καὶ ἅπαντας τῆς σχολῆς τοῦ δικαίου τοὺς φοιτητάς, οἵτινες «δὲν διδάσκονται, λέγει, ἀρκούντως πόσον ἄδικος εἶναι ἡ κατακράτησις ξένης περιουσίας».

Ἀλλὰ περὶ πάντων ἀποφαίνεται ὁ θαυμάσιος ἀνὴρ μετὰ θαυμασίας τόλμης. Καὶ δὴ λέγει ὅτι καὶ τὸ ἱατρικὸν τμήμα ὀλόκληρον εἶναι σχεδὸν ἀχρηστον, διότι κατὰ τὴν

ὑπ' αὐτοῦ δημιουργουμένην πρωτοφανῆ θεωρίαν τὰ ἱατρικὰ συγγράμματα «μετὰ μίαν πενταετίαν ἀποβαίνουσιν ἄχρηστα, τότε δὲ ἡ ἀγοραία αὐτῶν ἀξία ὑπολογίζεται κατὰ κυβικὸν πῆχυν ἢ στατῆρα!»

Ὅτι ἔλλειψις ὑπάρχει νέων βιβλίων ἐν τοῖς τμήμασι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ δὴ τῆς ἱατρικῆς, τοῦτο ἀναμφίλεκτον· διὸ κατιδόντες ἡμεῖς τὴν ἀνάγκην ἣν εἶχον αὐτῶν καὶ καθηγηταὶ καὶ ἐπιστήμονες καὶ φοιτηταὶ τῆς ἱατρικῆς ἡσχολήθημεν ἵνα πορίσωμεν τῇ Βιβλιοθήκῃ τὰ πλεῖστα καὶ ἄριστα τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκδοθέντων τοιούτων συγγραμμάτων (1). Καὶ πᾶς μὲν ἱατρός θέλει βεβαίως γελάσει διὰ τὴν ἀνακάλυψιν ἐκείνην τοῦ πρώην ἐφόρου, ἣν ἐκφέρει μάλιστα μετὰ πάσης τῆς αὐθεντίας τῆς ἀγνοίας· ἐὰν δὲ ἡ θεωρία αὐτοῦ ἐλογίζετο ἀληθής, τότε μωροὶ καὶ ἀνόητοι θὰ ἦσαν οὐ μόνον οἱ ἡμέτεροι καθηγηταὶ τῆς ἱατρικῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν μεγάλων Πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης οἱ ἀενάως σπουδάζοντες Ἰπποκράτην καὶ Γαληνόν, ἄχρηστοι δὲ καὶ ἀπορριπτέοι εἶναι οὐ μόνον ὁ Broussais καὶ ὁ Bouillaud καὶ ὁ Trousseau, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Rookitansky καὶ αὐτὸς ὁ Virchow καὶ ὁ Claude Bernard οἱ ἀναπλάσαντες τὴν ἐπιστήμην καὶ δόντες εἰς αὐτὴν ὀρίζοντας νέους διὰ τῶν ἀνακαλύψεων τῶν.

(1) Οὐ μόνον ἱατρικῶν καὶ περὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν νεωτέρων βιβλίων ἀλλὰ καὶ νομικῶν καὶ πολιτειολογικῶν νεωτέρων ὑπῆρχε μεγίστη σπάνις, διότι ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν εἶχεν ἀμεληθῆ ἢ κτησεις τοιούτων συγγραμμάτων. Ἡμεῖς δὲ ἐθεωρήσαμεν ἀπκαρίτητον νὰ θεραπεύσωμεν κατὰ τὸ ἐνὸν ἐκ τῶν γλίσχρων πόρων τῆς Βιβλιοθήκης τὴν ἔλλειψιν ταύτην καὶ τοῦτο μαρτυροῦσι σὺν τοῖς καταλόγοις τῶν κτηθέντων βιβλίων οἱ ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης σπουδάζοντες ἐπιστήμονες.

Καὶ ἐπειδὴ μωρίαν τοιαύτην δὲν δύναται τις βεβαίως νὰ καταγνώσῃ οὔτε τῶν ἡμετέρων οὔτε τῶν ξένων καθηγητῶν καὶ ἱατρῶν, εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀπόκειται νὰ χαρακτηρίσῃ δεόντως τὴν θεωρίαν ἐκείνην τοῦ ἡμετέρου προκατόχου.

Ἄλλ' ἴσως τὸ ἐν τούτῳ ἁμάρτημα αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐκ τῶν καταλογιστῶν· ἀφοῦ τὰς ἐξ ἀγνοίας ἁμαρτίας καὶ αὐτὴ ἡ ἐκκλησία συγχωρεῖ. Ὁ οὐδεμιᾶς ἐπιστήμης μύστης δύναται βεβαίως νὰ ὀμιλῇ ἄνευ καταλογισμοῦ περὶ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν καὶ περὶ πάντων τῶν πραγμάτων.

Ἐὰν δὲ διὰ τὴν ἔλλειψιν νεωτέρων βιβλίων ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις ἀσχάλλει ὁ σατυρογράφος ἔφορος, δὲν δύναται ὁμοῦ καὶ ν' ἀποκρύψῃ τὴν χαρὰν τοῦ διὰ τὴν ἔλλειψιν νεωτέρων θεολογικῶν συγγραμμάτων, λέγων ὅτι «τὴν τοιαύτην ἔλλειψιν δὲν θεωρεῖ ὡς μειονέκτημα ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι ὡς ἐπιστημονικοῦ ἔργου ἢ ἀκριβείας καὶ ἀληθείας οὕτω καὶ θεολογικοῦ πρώτον καὶ μόνον ἀναγκαῖον προσὸν εἶναι ἡ ὀρθοδοξία» καὶ διότι «ἡ θεολογία πρέπει νὰ σπουδάζεται ἐν τοῖς μνημείοις τῆς ἀκμῆς καὶ οὐχὶ τῆς φθίσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος». Διὰ τούτων δὲ δεικνύει μὲν ὅτι ὀλόκληρον τὴν θεολογίαν θεωρεῖ ὡς μὴ στηριζομένην ἐπὶ τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς ἀληθείας ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ψεύδους, βεβαίῳ δὲ ὅτι τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα εἶναι ἐν τῇ φθίσει αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ ἀκμῇ, ἐκ τοῦ ἰδίου αἰσθήματος καὶ περὶ τοῦ τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος κρίνων. Ἄλλ' ἐὰν χαίρει μᾶλλον διὰ τὴν ἔλλειψιν νεωτέρων θεολογικῶν συγγραμμάτων, θρηνεῖ διὰ τὰς ἀπωλείας, ἃς αὐτὸς βεβαιοῖ, μεσαιωνικῶν θεολογικῶν τευχῶν, λέγων μετ' εἰρωνείας προφανοῦς ὅτι «οὐδὲ τὰ ἱερὰ ταῦτα τεύχη ἐσεβάσθησαν αἱ ἀρπακτικαὶ χεῖρες»· διότι «ἐκ τῶν βιβλίων ἐκείνων ἀντέγραψε περικοπὰς τυπωθείσας ἐν τέλει νεανικοῦ αὐτοῦ ἔργου»· ὥστε τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα τεύχη

μετεχειρίσθη εἰς συγγραφὴν τοῦ γνωστοῦ ἀνιέρου βιβλίου. Καὶ εἰ μὲν πολλά, ὡς αὐτὸς λέγει ἐν τῇ ἐκθέσει του, εἰσὶ τὰ ἐκ τῶν θεολογικῶν τευχῶν ἀπολωλότα, ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν οἱ θεόντως ἐκτιμῶντες τὴν ἀξιοπιστίαν του· πιστεύομεν ὅμως ὅτι οἱ πάντες θέλουσι παραδεχθῆ μάλλον ὅτι ἐκ πνεύματος δικαιοσύνης ἀξιεπαίνου αὐτὸς ὁ τὰ ἱερά τοσοῦτον σεβόμενος κατηγορήσεν ἱερόσυλον κλοπὴν καὶ τῶν ἡμετέρων κληρικῶν, ὅπως μὴ τὸν αἰτιαθῶσιν αἱ ἄλλαι τῆς κοινωνίας τάξεις ἐπὶ μεροληψία ὑπὲρ ἐκείνων.

Ἀπόδειξις δὲ τοῦ πράγματος εἶναι ὅτι κατηγορεῖ τῶν δυστυχῶν κληρικῶν ἱεροσυλίαν, καὶ προσποιεῖται ὅτι θρηνεῖ διὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸν τῆς τριακοσιοτοῦμου πατρολογίας τοῦ Migne, ἐνῶ ἡ πατρολογία αὕτη οὐδέποτε ὑπέστη ἀκρωτηριασμὸν, ἀλλ' ἔχει ὅπως εἶχεν ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην. Τούτου δὲ μάρτυς εἶναι οὐ μόνον τὸ ὑπάρχον δελτίον, ἐκτοτε γραφέν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τότε βιβλιοπώλης Κ. Περρῆς ὁμολογῶν ὅτι οἱ 5 ἑλλείποντες ἐκ τῆς Πατρολογίας τόμοι οὐδέποτε εἰσῆλθον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην, διότι ὅτε ὑπὸ τοῦ ἐφόρου Κ. Κόμνου εἶχε παραγγελθῆ αὐτῷ ἡ προμήθεια αὐτῆς, ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ εὑρεθῶσιν οἱ 5 ἐκεῖνοι τόμοι, καθὸ πυρποληθέντος τοῦ ἐκτυπώσαντος αὐτὴν τυπογραφείου.

«Τῆς Βρεταννικῆς ἐπιθεωρήσεως, τῆς Γερμανικῆς, τῆς Συγχρόνου καὶ τοῦ Deutsche Rundschau ἀπέμειναν, λέγει, ὡς δείγματα εὐάριθμοί τινες τόμοι ἢ ἄδετα φυλλάδια» ἐνῶ ἡ μὲν σειρὰ τῆς Βρεταννικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1850 εἶχε δωρηθῆ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἑλλιπεστάτη ἤδη κατὰ πλείστους τόμους καὶ τεύχη, ὑπὸ τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ Δομνάνδου, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐξ αὐτῶν τῶν Πρυτανικῶν ἐκθέσεων· ἐκ δὲ τῶν τευχῶν τοῦ 1865 (ὅτε

τὸ Πανεπιστήμιον εἶχε ζητήσῃ πρῶτον ἤδη συνδρομὴν εἰς τὸ περιοδικὸν ἐκεῖνο διὰ τοῦ Κ. Wilberg), μέχρι τοῦ 1879 ἑλλείπουσι μόνον τινὰ τεύχη τῶν ἐτῶν 1870 καὶ 1871. Τῆς Συγχρόνου ἐπιθεωρήσεως τοσοῦτοι ἀκριβῶς τόμοι ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπάρχουσιν ὅσοι εἶχον δωρηθῆ εἰς αὐτήν, δὲν εἶχε δὲ ληφθῆ ποτὲ συνδρομὴ εἰς τὸ περιοδικὸν αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου· τῆς δὲ Γερμανικῆς ἐπιθεωρήσεως ὡσαύτως τοσοῦτους ἀκριβῶς τόμους εἶχε λάβει τὸ Πανεπιστήμιον διὰ τοῦ Κ. Βίλμπεργ ὅσοι ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ. Τὸ δὲ Deutsche Rundschau πλῆρες ὄν εἰς τὸ πείσμα τοῦ φιλαλήθους ἐφόρου, διαμαρτύρεται καὶ αὐτὸ μετὰ τῶν ἄλλων κατ' αὐτοῦ, ἀποροῦν τί παθῶν οὕτως μαινεται κατ' αὐτῶν ἐκεῖνος.

Εὐτυχῶς, ἐὰν ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχωσι λογοκλόποι, βιβλιοκλόποι ὅμως εἶναι σπάνιοι, σπανιώτεροι ἢ ἀλλαχοῦ τοῦ κόσμου.

Καὶ ταῦτα εἶπομεν περὶ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ἄλλων σειρῶν οὐχὶ διότι ὑπέχομεν ἡμεῖς εὐθύνην τινὰ ἐπὶ τούτοις, ἀλλ' ἵνα καταδείξωμεν τὴν πρὸς δυσφημισμὸν ὀλοκλήρου τοῦ παρελθόντος τῆς Βιβλιοθήκης ψευδολογικὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπειδὴ δὲ λέγει ὅτι «ἐν τῇ Ἑθνικῇ τῆς Ἑλλάδος Βιβλιοθήκῃ μάτην ἤθελέ τις ζητήσῃ τοὺς ἑλληνικοὺς κώδικας, τὴν συλλογὴν νόμων καὶ διαταγμάτων τοῦ Κ. Δηλιγιάννη, πλῆρες ἀντίτυπον τῶν ἔργων τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ἢ ἀνελλιπῆ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἢ τῶν πρακτικῶν τῆς Βουλῆς σειράν», ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτήσωμεν ποίαν αὐτὸς ἔλαβε μέριμναν περὶ κτήσεως ἢ συμπληρώσεως τῶν συγγραμμάτων ἐκείνων. Ἡμεῖς δὲ καὶ τοὺς Κώδικας ἐπορίσαμεν τῇ Βιβλιοθήκῃ, καὶ τὴν συλλογὴν τοῦ Κ. Δηλιγιάννη ὡς καὶ τὰ

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ἔργα τοῦ Κ. Καλλιγᾶ καὶ ἄλλων καθηγητῶν συνεπληρώσαμεν, τὸ δὲ ἀρχεῖον τῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἡ ἐφορεία τῆς Βουλῆς καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἐθνικοῦ τυπογραφείου πρόκεινται ἀψευδεῖς μάρτυρες τῶν περὶ καταρτίσεως πλήρους σειρᾶς τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς Βουλῆς ἡμετέρων ἀγώνων, καὶ τῆς περὶ τούτου ὡς καὶ περὶ τῶν ἄλλων μακαρίας βραστῶνης τοῦ ἡμετέρου προκατόχου.

Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος καὶ πόρους βεβαίως δὲν ἔχει ἐπαρκεῖς καὶ τὴν δύναμιν ἐκείνην ἣν ἀλλαγῶν κερταίνονται ἐθνικαὶ Βιβλιοθήκαι. Διὰ τῶν γλίσχρων αὐτῆς πόρων καὶ ἐκ τῶν ἐνότων προσπάθει νὰ πληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις αὐτῆς, ὅτι δὲ πολλῶ σπουδαιότεραι καὶ ἀληθῶς κινουσαι τὴν ἀπορίαν ὑπάρχουσιν ἐλλείψεις ἐν Ἐθνικαῖς Βιβλιοθήκαις ἄλλων κρατῶν μεγάλους κεκτημέναις πόρους καὶ δύναμιν δεικνύει τὸ ἐξῆς χωρίον ἀρθροῦ τῆς Westminster Review τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1870 περὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτῆς, ὅτε ἰσχυροτάτη ἦν ἡ ἐξουσία ἐν Γαλλία.

«Οἱ ἀναγῶσται τῆς Βρετανικῆς ἐπιθεωρήσεως δὲν θέλουσι δυσαρεστηθῆ μανθάνοντες ὅτι πολλὰ συγγράμματα ἐκ τῶν συχνότερον ζητουμένων εἶναι ἀγγλικά, καὶ ὅτι ἐκ τῶν ἐγκυκλοπαιδειῶν ἀπαύστως ζητεῖται ἡ English Cyclopaedia τοῦ Knight ἢ ἡ Encyclopaedia Britannica· καὶ ὅμως οἱ διευθύνται τῆς αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης δὲν ἔχρναν ἀκόμη καλὸν νὰ ἀποκτήσωσι τὴν τελευταίαν ἐκδοσιν τοῦ ὠφελίμου αὐτοῦ συγγράμματος. Ἄλλὰ καὶ ἡ ἀρχικὴ ἐκδοσις in folio τοῦ λεξικοῦ τοῦ Johnson δὲν εἶναι ἡ καλλίστη, καὶ τὰ τελευταῖα λεξικά τῆς ἰατρικῆς ἐδημοσιεύθησαν πρὸ εἰκοσαετίας, ἐνῶ εὐκολον βεβαίως ἦτο νὰ εὐρεθῶσι νεώτερα, εἴτε ἐν Ἀγγλία εἴτε ἐν Γερμανία. Πολλοὶ ἀναγῶσται

θὰ προετίμων ἀναμφιβόλως τῶν Acta Sanctorum μίαν συλλογὴν Φιλολογικῶν Ἐπιθεωρήσεων καὶ ἡ ἱστορία τῆς Γαλλίας ἡ ὑπὸ Henri Martin ἢ ἡ ὑπὸ Michelet θὰ ἦτο χρησιμωτέρα τῆς συλλογῆς τῶν Bulles des Papes ἢ τῆς γενικῆς ἱστορίας τῶν Συνόδων».

Χλευάζει δὲ καὶ τὴν περὶ τῶν περιοδικῶν ἐκ καθηγητῶν ἐπιτροπεῖαν «ὡς ἐξορίσασαν τοῦ ἀναγνώστη τοῦ Revue des deux Mondes, τὸ Saturday Review καὶ τινὰ ἄλλα ὡς ἐπιπόλαια καὶ περιττά,» ἐνῶ ἐγίνωσκεν ἡ ὄφειλε νὰ γινώσκῃ ὅτι ἡ ἐπιτροπεῖα ἐκείνη ἢ συσταθεῖσα ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ἐκ καθηγητῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ἐντολὴν εἶχε νὰ ὀρίσῃ τὰ ἰδίως ἐπιστημονικὰ περιοδικά, διὰ τὰ ὅποια ἐμελλε νὰ δαπανᾷ τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ τοῦτο ἔπραξε κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ἐφορείας ἡμῶν ἡμέρας. Ἡμεῖς δὲ θεωροῦντες ἀναπόφευκτον τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ ἄλλων σπουδαίων περιοδικῶν, οἷα μάλιστα ἡ Revue des deux Mondes, τὸ Saturday Review κτλ. εἶχομεν συγκατανεύσει νὰ ἀγοράζωμεν ἐκ τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ αὐτά, ὁ δὲ διάδοχος ἡμῶν καὶ τῆς ἐκθέσεως συντάκτης ἐνόμισε μὲν καθῆκον του μόνον νὰ χλευάσῃ τὴν περὶ τούτου ἐπιτροπεῖαν καὶ τοὺς καθηγητάς, ὡς μηδεμίαν ποιούμενους χρῆσιν τῶν περιοδικῶν ἐκείνων καὶ ἀποδίδοντας ἄκοπα αὐτά, καὶ νὰ θρηνήσῃ τὸν ἀκρωτηριασμὸν καὶ τὴν ἐλλειψιν αὐτῶν, ἀλλὰ μηδεμίαν πρόνοιαν περὶ προσκλήσεως ἢ συμπληρώσεως αὐτῶν νὰ λάβῃ.

Ἄλλ' ὁ ἀστεῖος αὐτὸς Ὀρφεὺς ἀφίνων τὰ ἐπὶ γῆς, ἀποφασίζει νὰ καταβῆ εἰς τὰ ὑπὸ γῆν, εἰς τὸν «ὑπόγειον κευθμῶνα» τῆς ἀποθήκης, ὡς τὴν ὀνομάζει. Καὶ τονίζει καὶ δι' αὐτὴν λυπηρὰ ἄσματα, διότι «ἐνῶ προορισμὸς αὐτῆς ἦτο νὰ δέχεται τὰ πολλαπλᾶ καὶ ἀχρηστὰ τεύχη, κατεδικάσθησαν ἐν

τούτοις ἐν αὐτῇ εἰς τοὺς σκώληκας καὶ τὴν σῆψιν πλείστα οὐ μόνον μὴ πολλαπλᾶ ἀλλὰ καὶ ἐν οὐδεμιᾷ ἐκδόσει ὑπάρχοντα βιβλία». Μόνον ὁ συντάκτης τῆς ἐκθέσεως ταύτης καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίων αὐτῇ σεμνογραφῶν ἠδύνατο νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οἱ σκώληκες καὶ ἡ σῆψις ἐνέμοντο τὰ ἐν τῇ ἀποθήκῃ βιβλία. Ἡ δ' ἀλήθεια εἶναι ὅτι πολλάκις ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς ἡμετέρας ἀπολύσεως εἶχομεν ἐπισκεφθῆ τὴν ἀποθήκην, καὶ εἶχε ληφθῆ φροντίς περὶ τῆς ἐν αὐτῇ καθαριότητος καὶ ἐξασφαλίσεως τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίων ἀπὸ πάσης ἐπηρείας. Τὰ δὲ ἐν τῷ φυλλαδίῳ αὐτοῦ «περὶ καταγγελίας ἐπιληψίμων ἔργων τελεσθέντων ἐν τῷ σκότει τῆς ἀποθήκης καὶ λαθραίας ἐκεῖθεν χιλιάδων τόμων ἐξαγωγῆς καθὼς καὶ περὶ ἐκάστοτε καταβιβάσεως ἐκεῖ ὄντων ἀχρήστων τόμων πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ» δι' ὧν πλαγίως ἐπιρρίπτεται ὑπόνοια ἐπὶ ὑπεξαιρέσει κατὰ τῶν ἐπὶ πεντηκονταετίαν ὑπαλλήλων τῆς Βιβλιοθήκης, μνημονεύομεν μόνον ὅπως δεῖξωμεν ὁποῖα εὐσυνειδησία βασιλεύει παρά τῷ πρώην ἐφόρῳ, ὅστις δὲν ἐδίστασε τὰς τοιαύτας ἀορίστους φήμας νὰ ἀναγράψῃ, ὑποδεικνύων μάλιστα ὅτι πιθανὸν νὰ συνέβησαν ταῦτα, καὶ δυσφημῶν ὀλοκλήρους ὑπαλλήλων τῆς Βιβλιοθήκης γενεάς, ἐνῶ αὐτὸς οὗτος ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐγγράφῳ τοῦ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον θεωρεῖ ψευδεῖς τὰς διαδόσεις ταύτας. Ὅτι δὲ ὑπάρχουσι μεταξύ τῶν ἐν τῇ ἀποθήκῃ πολλαπλῶν βιβλίων καὶ βιβλία μὴ πολλαπλᾶ τοῦτο δὲν ἦτο πρᾶγμα καινὸν εἰμὴ μόνον εἰς τὸν πρώην ἐφορον τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης ἢ τοὺς ἀγνοοῦντας ἐντελῶς τὰ κατ' αὐτήν. Δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο, ὅπως ἐξελεγχθῶσι τὰ ἐν τῇ ἀποθήκῃ βιβλία εἶχε γείνει κατὰ τὸ προπαρελθὸν φθινόπωρον ἑναρξίς καταγραφῆς αὐτῶν ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν ἐκθέσει ἡμῶν εἶχομεν μνημονεύσει (σελ. 15). Ἡ δὲ καταγραφή

αὐτῇ διακοπεῖσα ἕνεκα τῶν ἄλλων ἐργασιῶν καὶ τοῦ ἐπελθόντος δριμέως χειμῶνος, ἐπαισθητοῦ ἰδίως ἐν τῇ ἀποθήκῃ, ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ παρελθὸν θέρος, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπόλυσις ἡμῶν.

Οὐδὲ πρὸ τῶν ἀντιφάσεων ὑποχωρεῖ ὁ βέλτιστος τοῦ φυλλαδίου συντάκτης. Οὔτε τοῦ Ἀριστοτέλους οὔτε τοῦ Βάκωνος οὔτε τοῦ Ἀμιλτωνος ἡ λογικὴ ἔχει τὸ ἐλάχιστον δι' αὐτὸν κῦρος. Διότι ἐνῶ λέγει ὅτι προορισμὸς τῆς ἀποθήκης ἦτο νὰ δέχεται τὰ πολλαπλᾶ συγγράματα, ἐξάνισταται διότι πολλαπλά συγγράματα πολλαπλᾶ ἀλλ' ἔχοντα ἀξίαν, καταβιβάσθησαν ἐκεῖ, ἐνῶ ἐκεῖ κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε ν' ἀποτεθῶσι καὶ ἐκεῖ ἀποτίθενται δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο ὡς ὄντα πολλαπλᾶ.

Ἄλλ' εὐγνώμων πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἀναγινώσκων εἰς τὸν συντάκτην τοῦ φυλλαδίου. Ἐκ τοῦ περὶ τῆς ἀποθήκης χωρίου ἀποκτᾶ τὴν ἀγνωστον φυσικοῖστορικὴν γνῶσιν ὅτι εἰς τὰ ἔλη ἀλιεύονται οἱ μαργαρίται.

Πλὴν αἱ δυσφημίαι μόναι κατὰ τῶν πρώην ἐφόρων καὶ ὑπαλλήλων τῆς βιβλιοθήκης δὲν ἤρκουν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ γράψαντος τὴν σάτυραν ἐκείνην· ἔβλεπεν ὅτι ὁ θρίαμβος αὐτοῦ θὰ ἦτον ἀτελής, ἂν μὴ ἠδύνατο νὰ δεῖξῃ ὅτι κατέχει πάντα τὰ περὶ βιβλιοθήκης, ὅτι εἶναι τέλειος καὶ αὐτοφυῆς βιβλιονόμος.

Εἰτέρχεται λοιπὸν μετὰ θάρρους καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ταξινομήσεως καὶ περιβαλλόμενος ἦθος ἀνθρώπου πολυῖδμονος καὶ πολυπεύρου περὶ ταύτην, δὲν διστάζει ν' ἀποφανθῇ καὶ περὶ τούτου ὡς ἄλλος τις Μόλβεχ ἢ Πανίτζης. Καταφαγὼν δὲ τὰς Εὐθύνας τοῦ Κ. Φρεαρίτου προβαίνει ὡς ὑπέρμαχος τοῦ ταξινομικοῦ συστήματος τοῦ ἀξιοτίμου καθηγητοῦ καὶ πρώην ἐφόρου τῆς Ε. βιβλιοθήκης ὅστις καὶ μετὰ σπανίου ζήλου καὶ ἀνευ ἀγυρτικῆς ἐπιδείξεως ἐμόχθησεν ὑπὲρ τοῦ

ἔθνικοῦ ἐκείνου ἰδρύματος, καὶ διὰ μακρῶν μνημονεύει τῶν ὑπερμαχούντων τοῦ συστήματος ἐκείνου λόγων. Ὁ ἀναγινώσκων τὸ περὶ τούτου χωρίον τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ ἤθελε πιστεύσει ὅτι μεγάλην περὶ τὰ ταξινομικὰ συστήματα πείραν ἔχει καὶ ἰδιαζόντως ἐμελέτησε τὰ κατ' αὐτὰ ὁ γράφων· διότι ἐν τῇ εὐσυνειδησίᾳ αὐτοῦ ἐνόμισε περιττὸν νὰ μνημονεύσῃ ὅτι ταῦτα πάντα ἠρύσθη ἐκ τῆς σπουδαίας ἐκείνης περὶ βιβλιοθηκῶν πραγματείας τοῦ Κ. Φρεαρίτου.

Πολλοὶ εἰσὶν οἱ ὑπὲρ τοῦ συστήματος τοῦ Κ. Φρεαρίτου συνηγοροῦντες λόγοι, περὶ δὲ τούτου ἡμεῖς ἄλλοτε ἀνενδοιάστως τὴν ἡμετέραν ἀπεφηνάμεθα γνώμην. Ἀλλὰ βεβαίως οὔτε ὁ κ. Φρεαρίτης ἐδημιούργησε οὔτε ἡμεῖς παραδεχόμεθα τὸ σύστημα ἐκεῖνο ὡς καταλληλότερον διότι «διαρπάζεται, ὡς λέγει τῆς ὑβριστικῆς σατύρας ὁ συγγραφεύς, ἡ ἔθνικὴ βιβλιοθήκη καὶ ἔχει πρόχειρον τὸν ἔλεγχον τῆς ὑπεξαιρέσεως» ἢ διότι «ἐν Ἑλλάδι μᾶλλον ἢ ἀλλαχοῦ ἢ ἀένναος τῶν ὑπαλλήλων μετακινήσεις ἐπιβάλλει εἰς ἕκαστον κηδόμενον τῆς σωτηρίας τῆς βιβλιοθήκης νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς ταξινόμησεως ὑπὸ ἔποψιν οὐχὶ κυρίως ἐπιστημονικὴν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀσφαλιστικὴν» ἢ διότι «πολὺ ἀριστιώτερον εἶναι εἰς τὰ ἡμέτερα πολιτικὰ ἢ θηρῶν ἀσφαλιστικόν, καὶ ὡς ἐν Ἑλβετίᾳ οἰκοδομοῦνται αἱ οἰκίαι ὅπως ἀνθίστανται κατὰ τῆς χιόνος, ἐν Ὁλλανδίᾳ κατὰ τῆς πλημμύρας, καὶ ἐν Μεξικῷ κατὰ τῶν ἐφόδων τῆς ἀνεμοζάλης, οὕτω καὶ ἐν Ἑλλάδι πρέπει νὰ κατατάσσωνται αἱ βιβλιοθήκαι ὅπως κάλλιον ἀντέχωσι κατὰ τῶν ἐφόδων τῆς πολιτικῆς» ἐν ἄλλαις λέξεσι τῆς διαρπαγῆς. Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην καί, καθόσον δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν εὐθυνῶν τοῦ κ. Φρεαρίτου, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀξιοτίμου καθηγητοῦ, τὸ ἀσφαλιστικόν εἶναι

δευτερεῦον πλεονέκτημα τοῦ συστήματός του· διότι ἐν Ἑλλάδι πολλῷ σπανιώτερον ἢ ἐν ἄλλαις χώραις συμβαίνουσιν αἱ ὑπεξαιρέσεις ἐκεῖναι ἅς τοῦ φυλλαδίου ὁ συντάκτης ρίπτει εἰς τὸ πρόσωπον ὑπαλλήλων τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἑλληνικῆς κοινωνίας. Τὰ κυριώτερα αὐτοῦ πλεονεκτήματα εἰσὶν ἡ οἰκονομία χώρου καὶ χρόνου καὶ κόπου ματαίου καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ συμφυῆς πληρεστέρα τάξις ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ. Καὶ μετὰ τὴν γενομένην μὲν κατὰ τὸ καθ' ὕλην σύστημα ταξινόμησιν, μὴ ἄλλως τε κατεπίγουσα ἀποβαίνει ἐν γε τῷ παρόντι δύσκολος ἡ εἰσαγωγή ἄλλου συστήματος· ἔξεστι δέ, νομίζομεν, νὰ ἐρωτήσωμεν ἂν ἐπιτρέπεται εἰς οἰονδήποτε μετὰ πεντάμηνον ἐν τινὶ κλάδῳ ὑπηρεσίας διαμονὴν ν' ἀποφαινηται περὶ τῶν κατ' αὐτὸν ζητημάτων μετὰ στόμφου ἀστείου, παρουσιάζων τὴν πείραν καὶ τὴν μελέτην τῶν ἄλλων ὡς ἰδίας ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ βεβαίως ὁ αὐτοχειροτόνητος κριτικὸς δύναται νὰ γείνη καὶ αὐτοχειροτόνητος βιβλιονόμος.

Τὸ γνωστὸν μυθιστόρημα Jérôme Paturot, λέγει οὗτος ἐν τῇ ἐκθέσει του, ἀξίος τις ταξινόμος κατέταξε ἐν τῇ νομικῇ καὶ τὸν ἀστυνόμον Παρισίων Duchatelet μετὰ τῶν ἰατρῶν. Καί τοι δὲν πρόκειται περὶ πράγματος γενομένου ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ μυθιστόρημα Jérôme Paturot à la recherche de la meilleure des Républiques, ἔργον τοῦ γνωστοῦ γάλλου συγγραφέως καὶ πολιτικοῦ L. Reybaud, δὲν κατετάχθη ἐν ἰδίᾳ αἰθούσῃ τῆς νομικῆς (ἔπερ ἐπίτηδες λέγει ὅπως προκαλέσῃ τὸν γέλωτα ἐκ τῆς ἀντιθέσεως μετὰ τὴν μυθιστορίας καὶ νομικῆς) ἀλλ' ἐν τῇ κοινῇ αἰθούσῃ τῆς νομικῆς καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, καὶ ὅτι ἡδύνατο μὲν νὰ καταταχθῇ ἐν τῷ τμήματι τῆς νεωτέρας φιλολογίας, ἀλλ' ὡς πραγματευόμενον κοινωνικὰ καὶ

πολιτικά ζητήματα ὑπὸ μυθιστορικὴν ὄψιν, ἡδύνατο ὡσαύ-
τῃ ταχθῆ καὶ ἐν τῷ τμήματι τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ δὲ ἀστυνόμος Παρισίων Duchatelet ὁ καταταχθεὶς ἐν
τῇ ἱατρικῇ τίς εἶναι, νομίζει ὁ ἀναγνώστης; Εἶναι ὁ γνω-
στὸς τοῖς ἐπιστήμοσι ἱατρὸς Parent-Duchatelet μέλος τῆς
ἱατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, τοῦ ὁποῦ το ὄνομα
διέστρεψε καὶ ἠκρωτηρίασεν οὕτως, ὅπως ἐξαπατήσῃ μὲν τοὺς
εἰδότας, προκαλέσῃ δὲ τὸν γέλωτα τῶν μὴ εἰδότων διὰ τῆς ἀν-
τιθέσεως μεταξὺ ἀστυνομίας καὶ ἱατρικῆς. Τὸ δὲ σύγγραμμά
του ἐπιγραφόμενον *De la prostitution dans la ville de
Paris considérée sous le rapport de l'Hygiène publi-
que de la morale et de l'administration* πᾶς ἀνθρω-
πος ἐπιστήμων ὁμολογήσει ὅτι πολλῶ ὀρθότερον κατατα-
κτέον ἐστὶ ἐν τῷ τμήματι τῆς ἱατρικῆς ἢ ἐν τῷ τῶν πολι-
τικῶν ἐπιστημῶν (1).

Καὶ κατακρίνει τὰς κατατάξεις ἐκείνας ἐνῶ ἐν σελίδι 22-24
τοῦ φυλλαδίου του λέγει ὅτι «πλεῖστα βιβλία δύνανται ἄνευ
ἐπιστημονικῆς ἢ ἄλλης ζημίας εἰς τρεῖς ἢ τέσσα-
ρας θέσεις ἀθαιρέτως νὰ καταταχῶσι» καὶ «ὅτι ἀπολύτως
ἀδύνατον εἶναι εἰς τέσσαρας τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς σύστημα ἀκρί-
βως

(1) Ταῦτα δὲ καὶ ὡς λάθη ἐὰν ἡδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν ὡς καὶ
τὸ ἀναφερόμενον λάθος πρὸ δεκαετίας βιβλιοφύλακος, δέσαντος
ὁμοῦ ὁμοῖα ἀντίτυπα συγγραμμάτων, οὐδὲν ἀποδεικνύουσι περὶ
κακῆς κατατάξεως, μάλιστα ἐν τῷ πικρόντι, τῆς ἐθνικῆς βι-
βλιοθήκης· οἱ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Εὐρώπης σπουδάζοντες
καὶ ἐν αὐταῖς ἐνδιατρίψαντες γινώσκουσιν ὅτι ὁμοῖα καὶ δε-
νότερὰ λάθη δικηπράττονται ἐκεῖ ὑπὸ ὑπαλλήλων, ἀναπόφευκτὰ
ἐνίοτε κηθιστώμενα ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ἐν αὐταῖς ἐρ-
γασίας.

λουθούσας βιβλιοθήκας νὰ κατατάσσωσιν εἰς τὰς αὐτὰς τῶν
τμημάτων θέσεις τοὺς αὐτοὺς τόμους ἄνευ συνεννοήσεως με-
ταξὺ αὐτῶν καθημερινῆς».

Χλευάζει δὲ τὴν ἐν τῷ φιλοσοφικῷ τμήματι κατάταξιν
τῆς ὑπνερωτομαχίας τοῦ Πολυφίλου, τῆς Λογικῆς
τοῦ Στούαρτ Μίλλ τῶν ἔργων τοῦ Ἰησοῦίτου Σουαρέζ, τῆς
Φυσιολογικῆς τοῦ Λαβατέρου, τῶν λόγων τοῦ Μιραβῶ
καὶ τοῦ Συμβολικοῦ Κόσμου τοῦ Πάτερ Πικινέλλη. Εἰ
καὶ οὐδεμίαν ἡμεῖς ὡσαύτως ὑπέχομεν εὐθύνην περὶ κατατά-
ξεως γενομένης πρὸ δεκάδων ἐτῶν, παρακαλοῦμεν ὅμως πάν-
τα ἀπὸ δακτύλου φιλοσοφίας γευσάμενον ἵνα ἐπισκεψάμενος
τὴν βιβλιοθήκην κρίνῃ ἂν ἀρμοδίως ἐκεῖ κατετάχθησαν τὰ
βιβλία ἐκεῖνα. Πλὴν καὶ ἐν τούτῳ ἴσως ἀδίκως εἶναι πᾶσα
κατὰ τοῦ ἀνθρώπου μομφή. Ὅταν οὐδεμίαν ἔχῃ τις γνῶσιν τῆς
φιλοσοφίας δύναται τοιαῦτα νὰ φιλοσοφῇ. Τί δὲ θέλει εἰπεῖ ὁ
ἀκούων ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Μιραβῶ, οὐς ἀναφέρει τῆς ἐκθέσεως
ὁ συντάκτης ὡς κακῶς καταταχθέντας ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, δὲν
εἶναι λόγοι τοῦ Μιραβῶ, ἀλλ' εἶναι τὸ γνωστὸν εἰς
τοὺς περὶ τὴν πολιτειολογίαν διατρίβοντας σύγγραμμα τοῦ
ἐξόχου ἐκείνου ρήτορος *Essai sur le despotisme*,
ὅπερ δύναται μὲν εὐλόγως νὰ καταταχθῇ ἐν τῷ τμήματι τῶν
Πολιτ. ἐπιστημῶν, ἀλλὰ διὰ τὰς ἐν αὐτῷ φιλοσοφικὰς θεω-
ρίας περὶ ἐξουσίας καὶ δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου δύναται ἐ-
πίσης εὐλόγως νὰ καταταχθῇ ἐν τῷ τῆς φιλοσοφίας!

Ἄλλὰ τῆς τάσεως ταύτης πρὸς τὸ παραποιεῖν καὶ γεγο-
νότα καὶ κείμενα καὶ τίτλους βιβλίων πρόκεινται ἐν ἀφθονίᾳ
καὶ ἄλλα περιφανῆ τεκμήρια. Ἐν σελ. 21 τῆς ἐκθέσεως αὐ-
τοῦ λέγει ὅτι «πρὸ τοῦ 1866 ἔκειντο οἱ τόμοι ἀναμῖξ, ἡ δὲ
ἀνύρεσις ὠρισμένου συγγράμματος ἀπῆτει οὕτως ἐπιπόνους
καὶ πολλάκις ματαίας ἀνασκαφάς, ὥστε οἱ πλεῖστοι τῶν προ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

σερχομένων ἤρκοῦντο ζητοῦντες παρὰ τοῦ ἀγαθωτάτου Ἀποστολίδου ἐν λεξικὸν τῆς Γραφῆς, μίαν μαθηματικὴν Γεωγραφίαν γαλλιστί, μίαν βιογραφίαν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἢ οἰανδήποτε ἔκδοσιν τοῦ Σενέκα». Συχνότατα φοιτῶντες τότε εἰς τὴν βιβλιοθήκην δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν συνήθων ψευδῶν δι' ὧν πρὸς τέρψιν τῶν ἀναγνωστῶν του ἐποίκιλε τὴν ἐκθεσὶν του ὁ πρῶην ἔφορος. Ἀποδείξεις δὲ τοῦ πράγματος ἀναντίρρητος εἶναι οὐ μόνον ἡ ὁμολογία τῶν φοιτῶντων τότε εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἀποδείξεις ἄς ἐν σελ. 32 τῆς ἐκθέσεώς του ὁμολογεῖ ὅτι ἀνεῦρεν ἐν 30 φακέλοις καὶ αἵτινες μαρτυροῦσιν ὅτι οὐχὶ τὴν φυλλάδα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἢ τοιαῦτα ἐζήτησαν οἱ τότε σπουδάζοντες ἐξ αὐτῶν ἀλλὰ τὰ σπουδαιότατα συνήθως τῶν βιβλίων. Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ βιβλιοθήκη ἦν τότε ἐν τάξει, δὲν διετέλει ὅμως καὶ ἐν ἡ καταστάσει θέλει νὰ παραστήσῃ αὐτὴν τῆς ἐκθέσεως ὁ συντάκτης, κατὰ τὸ εἰωθὸς τὰ πλημμελῶς ἔχοντα διαστρέφων καὶ ἐξογκῶν.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτὰς ἐνόμισε καλὸν ἐφόδιον ὅπως προξενήσῃ γέλωτα, διότι περὶ τὸ γελοῖα ποιεῖν λίαν ἐνασμενίζει καὶ ἐξέχει, λαβόντες ἐκ περιεργείας τὴν ὑπομονὴν νὰ φυλλομετρήσωμεν αὐτὰς εἶδομεν ὅτι τινὲς μὲν τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ φυλλαδίῳ του δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, ἡ δὲ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ «διὰ νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλῶ κατὰ τὰς ἀγίας ἡμέρας τοῦ Πάσχα» καὶ εἰρωνικῶς μνημονευομένη εἶναι — τίνος νομίζει ὁ ἀναγνώστης; τοῦ ἀοιδίου διδασκάλου τοῦ γένους Ἀσωπίου! ὅστις ἐλέγχεται ὡς ἀφήσας κληροδότημα εἰς τὴν Βιβλιοθήκην πεντή

κοντα τρεῖς ἀποδείξεις (1). Ἀναμιμνησκόμενοι μετὰ σεβασμοῦ τῆς πολιᾶς κεφαλῆς τοῦ διδασκάλου ἐκείνου, ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου μετὰ χάριτος πολλῆς ἐξήρχοντο ἐπὶ πλείστας γενεὰς νάματα ποικίλης πολυμαθείας καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας, σκεπτόμεθα ὅτι, εἰ καὶ ἐν ἰδίαις διαλέξεσιν ὁ σεβασμῖος γέρων ἐξέφραζε λύπην βλέπων ἐν τῇ νεωτέρᾳ γενεᾷ σημεῖα παρακμῆς, δὲν ἐφαντάζετο βεβαίως ἐκεῖνος ἀφοῦ τοσαῦτα ἐμόχθησεν ὑπὲρ τοῦ γένους διδάσκων καὶ συγγράφων, ἀφοῦ καὶ δι' εὐρωπαϊκῆς ὑπολήψεως ἐτιμήθη, δὲν ἐφαντάζετο, ὅτι ἐπέπρωτο μετὰ θάνατον νὰ χλευασθῇ!

Ἐὰν δὲ τὸν Ἀσώπιον δὲν ἐσεβάσθη οὐδὲ τοῦ μακαρίτου Κόκκινου ἤθελε φεισθῆ ὁ σαρκαστῆς ἐνῷ ὁ Κόκκινος ἐὰν εἶχε παρ' ἑαυτῷ βιβλία τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης, ἀφῆκεν ὅμως (ἐκτὸς τῆς περιουσίας του, ἣν ὡς καταπίστευμα ἐκληροδότησε τῷ Πανεπιστημίῳ) καὶ τὴν ἀξίαν λόγου βιβλιοθήκην του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, πλουσίαν ἐν νομικοῖς καὶ φιλολογικοῖς βιβλίοις ἦν αὐτὸς ὁ συντάκτης τοῦ φυλλαδίου παρελάμβανεν ὅτε τοιαῦτα ἔγραφε. Ἦγνόουν ὅμως ἀμφοτέροι ὅτι ὑπάρχουσι σαρκασταὶ καὶ μὲ τὰ ἱερώτατα παίζοντες καὶ μὲ τὸν θάνατον γελῶντες.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλων τοῦ νέου τού-

(1) Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πλαιῶν ἐκείνων ἀποδείξεων αἱ πολυκριθότεραι, σχεδὸν 45 τὸν ἀριθμὸν, φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ σεβαστοῦ ἐκείνου γέροντος, δικαιοῦμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι περὶ αὐτῶν ὁμιλεῖ τῆς ἐκθέσεως ὁ συντάκτης. Ὁ δὲ ἀξιότιμος υἱὸς του Κ. Βίρηναιος Ἀσώπιος ἐβεβαίωσε ἡμᾶς ὅτι ἅπαντα τὰ βιβλία ταῦτα εἶχον ἀποδοθῆ ἔκτοτε, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς ἐφορείας τοῦ Κ. Φραερίτου, δὲν εἶχε δὲ ληφθῆ πρόνοια περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἀποδείξεων· περὶ τούτου δὲ καὶ ἡμεῖς ἐπέισθημεν ἐκ τῆς γενομένης ἀκριβοῦς ἐρεῦνης ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ.

του Ἡρακλέους, ὅστις ἐκλήθη ἵνα καθαρῶς τὴν Ἔθν. Βιβλιοθήκην. Οἱ ἀναγνώσται θέλουσι θαυμάσει τοὺς ἄθλους τούτους ἐνώπιον τῶν ὑποκρίτων ὡχρηῶ καὶ αὐτὴ ἡ ἀληθῶς τεράστιος ἐργασία τοῦ Κ. Φρεαρίτου.

«Πρώτη καὶ μᾶλλον πάσης ἄλλης κατεπείγουσα ἀνάγκη ἐφάνη ἡμῖν, λέγει, ἡ ἀκατάπαυστος ἐπὶ ὀλόκληρον μῆνα χρῆσις ὕδατος σπόγγων καὶ σαρώθρων καὶ ἡ διὰ μετακινήσεως καὶ συσφίξεως τρισμυρίων τόμων ἐξοικονόμησις ἰδιαιτέρου δωματίου, ὅπως περιορισθῶσιν ἐν αὐτῷ αἱ δεόμεναι ἀλευροκόλλης λιπαρᾶς μελάνης, χρωσθήρων τυπογραφικῶν στοιχείων καὶ ἄλλων ἀκαθάρτων πραγμάτων ἐργασίαι».

Ἡᾶς βεβαίως ὁ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας ἐπισκεψάμενος τὴν Βιβλιοθήκην θέλει αισθανθῆ ἀγανάκτησιν καὶ οἶκτον διὰ τὴν τερατώδη ταύτην τῶν πραγμάτων διαστροφὴν. Ἀληθῶς ὁ ἡμέτερος διάδοχος, ἀπλῶς καὶ μόνον ἵνα φανῆ πράττων τι καὶ διορθῶν καὶ μὴ εὐρίσκων ἄλλο τι νὰ πράξῃ, ἀπεφάσισε νὰ κλείσῃ παρανόμως (1) καὶ αὐθαιρέτως τὴν Βιβλιοθήκην ἐπὶ δύο σχεδὸν μῆνας, κατὰ δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα χάριν δῆθεν καθαρισμοῦ ἐτιμώρησε τὰ τμήματα διὰ μεταθέσεως. Μετεκίνησε δηλ. τὸ τμήμα τῆς Θεολογίας εἰς τὸ τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, τῶν

(1) Κατὰ τὸν περὶ Βιβλιοθήκης ΣΜΗ' νόμον (ἄρθρ. 6) μόνη ἡ ἐξωτερικὴ τῆς Βιβλιοθήκης χρῆσις διακόπτεται διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος, ἐξ οὗ καταφθάνεται ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις οὐδέποτε δύναται νὰ διακοπῆ. Περὶ τούτου δὲ ἀπεφάνητο ῥητῶς ἄλλοτε τὸ Ὑπουργεῖον. Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος προκατόχος, ἀφοῦ ἐφάνη ἀνώτερος πάντων ἀνθρώπων ἐδικαιώθη νὰ φανῆ καὶ ἀνώτερος τῶν νόμων καὶ αὐτογνωμόνως ἔπραξεν ὅ,τι οὐδὲ καὶ τὸ ὑπουργεῖον αὐτὸ ἠδύνατο νὰ ἀποφασίσῃ.

περιοδικῶν εἰς τὸ τῆς ἀρχαίας ἑλλην. φιλολογίας, τὸ δὲ τῆς ἱατρικῆς εἰς τὴν προσθίαν αἴθουσαν, τάξας αὐτὴν μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἱστορίας, ἐνῶ εἰς τὸ τῆς ἱατρικῆς μετεκίνησε τὸ τῶν βοηθητικῶν τῆς ἱστορίας ἐπιστημῶν, νομίσας καταλληλότερον νὰ βοηθῶσιν αὐταὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τὰ δυστυχῆ τμήματα βεβαίως ἐξεπλάγησαν καὶ διὰ τὴν ἀδικον τιμωρίαν καὶ διὰ τὴν θέσιν εἰς ἣν πρὸς ἄλληλα περιέστησαν, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐξεπλάγησαν οἱ ἰδόντες αὐτὰ ἐπιστήμονες. Διετυμπάνισε δὲ τὸ ἔξοχον τοῦτο ἔργον ὁ πρῶτος ἐφορος καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων, γράφων ὅτι εἶχε καταθέσει νὰ ἐμπνεύσῃ ἐνθουσιασμὸν διὰ τὸ «ἐξοχόνισμα» τῶν πεπαλαιωμένων τόμων, ἵνα τύχῃ τῆς ἐγνωμοσύνης τοῦ Πανελληνίου καὶ τῆς ὑπολήψεως τῆς διορισάσης αὐτὸν κυβερνήσεως. Διὰ τὴν πρωτότυπον ἀληθῶς ταύτην ἰδέαν ὅτι δηλ. πρὸς καθαρισμὸν εἶναι ἀναγκαία ἡ ἀμοιβαία μετακινήσεις τῶν τμημάτων μόνος ὁ παρ' ἡμῖν νέος αὐτὸς τῆς Βιβλιοθήκης σωτὴρ δύναται νὰ καυχηθῆ, κατασχύνων οὕτω τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης βιβλιονόμους, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐπινοίας.

Πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους δὲ νὰ μάθωσιν οἷαν τὸ μέγα τοῦτο ἔργον ἔφερε βελτίωσιν εἰς τὰ τῆς Βιβλιοθήκης, λέγομεν ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀτόπου καὶ ἀστείας μεταθέσεως τοῦ τμήματος τῆς ἱατρικῆς εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλολογίας καὶ τοῦ τῶν βοηθητικῶν τῆς ἱστορίας ἐπιστημῶν ὡς καὶ τοῦ τῆς Θεολογίας εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἐκτὸς τῆς ματαίας δαπάνης χρόνου καὶ κόπου, χρησίμων εἰς ἄλλα ἀληθῶς ὠφέλιμα ἔργα, τὰ βιβλία, ἅπερ λέγει ὅτι οὐδεὶς μέχρις αὐτοῦ «εἶχε περιποιηθῆ καὶ ἀγαπήσει», καὶ ἅπερ αὐτὸς καυχᾶται ὅτι ἐκ νηπιότητός του ἡγάπα περιπαθῶς καὶ συγκινεῖται διὰ τὴν κατάστασίν των,

τά βιβλία, λέγομεν, ἔπαθον ἐκ τῆς πολλῆς του αὐτῆς ἀγάπης φθορὰν μᾶλλον, κινήσαντα ἐνίοτε εἰς ἀληθῆ συμπάθειαν τοὺς παρεστῶτας ἕνεκα τῆς ἀναγκαίας μεταρρίψεως αὐτῶν μεθ' ὅλον τὸν ζῆλον τῶν ὑπαλλήλων καὶ τὴν φροντίδα, δελτία δὲ οὐκ ὀλίγα ἐν τοῖς κατατακτέοις βιβλίοις παρεντεθειμένα ὡς καὶ βιβλία ἐγένοντο ἄφαντα, πράγματα δὲ οὐκ ὀλίγα παρέσχον ἀκολούθως τοῖς ὑπαλλήλοις ἐν τῇ ἀναζητήσει καὶ κατατάξει αὐτῶν.

Τοιοῦτο τὸ μέγα ἔργον, δι' ὃ στεφάνους ζητεῖ ὁ αὐτόκλητος τῆς Βιβλιοθήκης σωτήρ.

«Τὸ προσωπικὸν τῆς Βιβλιοθήκης, ἔτυχε, λέγει οὗτος, κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν νὰ ἦναι οὕτως ἐξαιρετικῶς καλὸν ὥστε ἤρκεσε μεταξύ πέντε ὑπαλλήλων ν' ἀντικατασταθῶσι δύο μόνοι ὅπως κανονικῶς λειτουργήσῃ ἡ ὑπηρεσία». Περὶ τούτου ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ εἴπωμεν ὅτι οὐχὶ κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν, ὡς δολίως λέγει αὐτὸς ψευδόμενος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐνεργείας τὸ προσωπικὸν ὅπερ εὔρεν ἦν οὕτως ἐξαιρετικῶς καλόν, διότι ἡμεῖς ἀποβαλόντες ἀμελεῖς ἢ ἀχρηστοὺς ὑπαλλήλους, προαγαγόντες ἢ προσατεύσαντες ἐπιμελεῖς καὶ χρησίμους, ἐμορφώσαμεν τοιοῦτον αὐτό, μὴ διστάσαντες καὶ ἐπὶ τῆς ἀπολυσάσης ἡμᾶς κυβερνήσεως ν' ἀντιταχθῶμεν ὑπὲρ τῶν τριῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Βιβλιοθήκης κατὰ τῆς βουλευτικῆς πίεσεως τῆς ἀπαιτούσης τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν· ὀφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ ἀπολύσας ἀκολούθως ἡμᾶς ὑπουργὸς (1) εἰσακούσας τῶν ἡμετέρων εἰ-

(1) Ὁ ὑπουργὸς οὗτος, ὅστις ἦν ὁ Κ. Ν. Μκυροκορδάτος, δὲν ἐθεώρησε περιττὸν ἀνακοινῶν ἡμῖν τὴν ἀπόλυσιν νὰ ἐκφράσῃ «τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εὐδοκίμῳ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων ἡμῶν».

σηγήσεων ἐπροστάτευσε τοὺς τρεῖς ἐκείνους ἀξίους ὑπαλλήλους. Ἐνα δὲ ἐκ τῶν ἀπολυθέντων ὑπ' αὐτοῦ ὑπαλλήλων εἶχομεν ἤδη καταγεῖλαι ἐπὶ ἀμελείᾳ εἰς τὸν ὑπουργόν, ὅστις εἶχεν ὑποσχεθῆ ἡμῖν τὴν ἀντικατάστασιν του.

Ἐσωσεν ὅμως, ἀναφωνεῖ, τὴν Βιβλιοθήκην ἀπὸ τοῦ δανεισμοῦ. Διότι τὸ κακὸν εἶχε λάβει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπίτασιν φοβερὰν! ἐπειδὴ «ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἦσαν οἱ καθυστερούμενοι τόμοι, ἐδίδοντο δὲ πλείονες τῶν ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τόμων καὶ εἰς πρόσωπα μὴ ἔχοντα τὰ ὀρισμένα ὑπ' αὐτοῦ προσόντα». Εἰς ταῦτα ἀπαντῶμεν ἐν πρώτοις ὅτι οὐχὶ 1000, ὡς αὐτὸς λέγει, ἀλλὰ 650 κατὰ τὰς ἀκριβεστάτας πληροφορίας ἦσαν οἱ ἐκ τῶν δανεισθέντων ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας καθυστεροῦντες τόμοι, ὅτε δὲ ἡμεῖς ἀνελάβαμεν τὰ τῆς ἐφορείας εὐρήκαμεν τοιοῦτους περὶ τοὺς 750 τόμους. Ἀλλὰ καὶ 1000 ἂν ἦσαν οἱ καθυστεροῦντες, τί τὸ ἐκ τούτου κακόν; ἀφοῦ μάλιστα κατὰ τὰ ἄρθρα 11 τοῦ περὶ Βιβλιοθήκης διατάγματος ἠδύναντο οἱ καθηγηταὶ μόνοι τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν Γυμνασίων, ὧν ἕκαστος δικαιοῦται νὰ λαμβάνῃ ἀνὰ 10 τόμους, νὰ ἔχωσι δανεισθῆ τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν τῶν τόμων; Τὴν λογικὴν ὅμως ἀποστρέφεται, περὶ τὰ πλάσματα μόνον τῆς διαστροφῆς ἢ τῆς φαντασίας του ἠδέως διατρίβων. Ἐὰν δὲ εἰς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου ἐδόθησαν ἐνίοτε πλείονες τῶν 10 τόμων, ἢ εἰς πρόσωπά τινα ἄλλως τε γνωστὰ ἐδόθησαν βιβλία ἄνευ τῆς δεούσης ἐγγυήσεως, τοῦτο ἐγένετο ἐκ σφάλματος ἰδίως τοῦ πρώην ἐπὶ τοῦ δανεισμοῦ ὑπαλλήλου διὰ τοῦτο καὶ ἀπολυθέντος· διότι αὐστηρῶς εἶχε τοῦτο παρ' ἡμῶν ἀπαγορευθῆ, ὡς εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ γνωστοῖς. Οὐδεμία ὅμως βλάβη ἐκ τούτου ἐγένετο οὔτε εἰς τὴν Βιβλιοθήκην οὔτε εἰς τοὺς ἐξ αὐτῆς τὰς σπουδὰς ποιουμένους· διότι πάντα τὰ βιβλία ταῦτα, ὡς καὶ πλεῖ-

στα άλλα πρό ἐτῶν ὀφειλόμενα (ἐκτὸς ὀλιγίστων, ὧν διὰ πάσης αὐστηρότητος ἐκδιάζεται καθ' ἐκάστην ἢ ἀπόδοσις καὶ συντελεσθήσεται ἐν βραχεῖ χρόνῳ), ἀπεδόθησαν ἤδη εἰς τὴν Βιβλιοθήκην. Ἐπὶ δὲ τῆς πενταμήνου ἐφορείας τοῦ αὐστηροῦ ἡμῶν ἐπικριτοῦ ἐδανείσθησαν εἰς πολλοὺς μάλιστα δὲ καὶ ἀλλοδαποὺς βιβλία ἄνευ τῆς δεούσης ἐγγυήσεως, καὶ τοῦτο τῇ ἐγγράφῳ αὐτοῦ ἐγκρίσει, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ ὑπάρχουσαι ἐτι τεσσάρων ἐξ αὐτῶν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Βιβλιοθήκης ἀποδείξεις, καὶ ὁμολογεῖ αὐτὸς οὗτος ἐν σελ. 50 τοῦ φυλλαδίου του λέγων ὅτι «εἶχεν ἀπαγορεύσει καὶ ἀπλοῦ φυλλαδίου τὴν ἐξαγωγήν ἄνευ ἀποδείξεως ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἐγκεκριμένης».

Ἄμα ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὁ προκάτοχος ἡμῶν ἔσπευσε νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀπὸ 22 Ἰουνίου γνωστοποίησίν του πρὸς τοὺς ὀφειλέτας βιβλίων, ἐν ἧ ἱερηνῶν διὰ τὸ μέγα τοῦ δανεισμοῦ κακόν, τὴν ἀπουσίαν 1000 τόμων (ἐνῶ πράγματι, ὡς εἴπομεν, ἔλειπον 650) καὶ τὸν ἀνεπανόρθωτον ἐκ τούτου ἀκρωτηριασμὸν σωμάτων καὶ περιοδικῶν, ἀπέδιδεν αὐτὸν ὡς ἀπὸ τρίποδος «εἰς τὴν μακρὰν καὶ ὀλεθριωτάτην ἀχρηστίαν τῶν περὶ προστίμων διατάξεων τοῦ νόμου». Ἄνθρωπος δηλ. οὐδεμίαν ἔχων γνῶσιν τῆς διοικήσεως τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης οὐδεμίαν πείραν τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν προστίμων, εἶχε μὲν τὴν εὐσυνειδησίαν νὰ εἴπῃ ὅτι ἀνεπανόρθωτως ἠκρωτηριάζοντο σώματα, ἐνῶ ἤξευρεν ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἀληθές, καὶ ὅτι οὐδεμία σειρὰ περιοδικῶ ἐσώζετο ἀνελλιπῆς, ἐνῶ καὶ τοῦτο ἦτο ψευδές, ἀπεφαίνετο δὲ μετὰ πάσης ἀφελείας ὅτι τὰ πρόστιμα ἦσαν ἡ μόνη κατὰ τοῦ δανεισμοῦ σωτηρία, ὅπως οἱ ἐκ Θεσσαλίας γνωστοὶ ἐκεῖνοι ἰατροί, οἵτινες πρὶν τὸν ἄρρωστον ἰδῶσιν ἀποφαίνονται περὶ τῆς θεραπείας του. Ἐνῶ δὲ ἐν τῇ

διακηρύξει του ἐκείνη ἔλεγεν ὅτι «εἶχεν ἀμετάπειστον ἀπόφασιν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ καθήκοντα, καί, παρελλούσης δεκαήμερου προθεσμίας θέλει ἀναγκασθῇ πρὸς περισώσιν τῶν ναυαγίων τῆς Βιβλιοθήκης (1) νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς πάντας τὰς διατάξεις τοῦ νόμου», ἐξέδωκε μὲν ἀορίστους ἀποφάσεις περὶ προστίμων κατὰ πολλῶν ὀφειλῶν τῆς Βιβλιοθήκης, ἀποφεύγων, ἐννοεῖται, νὰ συμπεριλάβῃ ἐν αὐταῖς καὶ δυσαρεστήσῃ πρόσωπα φίλα αὐτῷ ἢ ἐπίφοβα, ἀλλὰ τὰς ἀποφάσεις ταύτας διὰ τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας ἐπιστείλας, οὐδαμῶς ἐφρόντισε νὰ ἐφαρμόσῃ, εἰ καὶ ἐκείνη ἦτο φιλικωτάτη πρὸς αὐτόν· διότι οὐδὲ τὰς ἀποδείξεις τῆς ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας κοινοποιήσεως τῶν ἀποφάσεων ἐκείνων ἐφρόντισε νὰ λάβῃ, ἀγρὸν ἀγοράσας καὶ περὶ τούτων καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι τὰ πάντα πράξας (2). Ὡστε οὐ μόνον οὐδὲν εἰσέπραξε ἐκ τῶν ἀποφάσεων ἐκείνων χρηματικὸν ποσόν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν κατήγγειλε τοὺς εἰς πρόστιμα καταδικασθέντας εἰς τὸν Κεντρικὸν Ταμίαν ἢ εἰς ἄλλον ταμίαν τοῦ Κράτους πρὸς εἰσπραξίν ὠρισμένου ποσοῦ· οὐδὲ ἀποζημίωσιν ἐζή-

(1) Ἐνῶ δὲ ταῦτα ἔγραφον ἐν τῇ γνωστοποίησει του ἐκείνη, ἐν τῷ φυλλαδίῳ του (σελ. 19) ἀνκιρῶν ἐκυτὸν λέγει «ὅτι ἀδικον ἤθελεν εἶναι ν' ἀποδοθῇ ὀλόκληρος ἢ εὐθύνη εἰς μόνον τὸν δανεισμὸν, ἐνῶ πλεῖστα χᾶσματα προέρχονται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κατ' ἔτος περὶ τῶν ληπτέων περιοδικῶν ἀποφασίζουσα ἐπιτροπή, ὅτε μὲν πλείονα ὅτε δὲ ὀλιγώτερα θέλει καὶ σήμερον ταῦτα αὔριον δὲ ἄλλα προτιμᾷ».

(2) Ἐν τούτοις ἔσπευσε νὰ ψευσθῇ καὶ ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ του ὑπ' ἀριθμ. 71 καὶ χρονολογίαν 12 Ἰουλίου 1881 πρὸς τὸ ὑπουργεῖον εἰπὼν ὅτι ἐτιμώρησε τὸν Κ. Α. Ζυγομκλᾶν διὰ πρόστιμου, ἐνῶ ὁ Κ. Α. Ζυγομκλᾶς οὐδέποτε ἐπλήρωσε πρόστιμον.

τησε δια κρατήσεως τοῦ ἀντιτίμου ἀπολωλότων βιβλίων ἐκ τοῦ μισθοῦ ὑπαλλήλων τοῦ Δημοσίου. Ὡστε δὲν ἠδυνήθη δυστυχῶς νὰ φέρῃ τὸ μέγα ἐθνικὸν καλὸν ἕπερ ἀνήγγελλεν ἀναλαβὼν τὰ τῆς ἐφορείας, ὅτι ὁ διορίσας αὐτὸν πρωθυπουργὸς ἔμελλε νὰ ἔχη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ σπουδαῖον ἐκ τῶν προστίμων εἰσόδημα, ἕπερ ἠγνῶει ὅτε συνέταττε τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους (1). Ἐν σελίδι δὲ 35 τοῦ φυλλαδίου του λέγει ὅτι « πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ οὐδέποτε ἐφαρμοσθέντος τούτου νόμου (περὶ προστίμων, ἀποζημιώσεων, κρατήσεων ἐκ τοῦ μισθοῦ κτλ.) ἀπαιτεῖται ἡ ἀρμονικὴ σύμπραξις διαφόρων ἀρχῶν εἰς ἃς δὲν περισσεύει καιρὸς διὰ τοιαύτας μικροφροντίδας, ὅτι ἡ δυσκολία ἐγκρατεῖται πολλάκις πολλῶ μᾶλλον εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ἢ τὸν καταναγκασμὸν τοῦ δυστροποῦντος ὀφειλέτου, ὅτι πρὸς ἄγραν μόνον τῶν ἐν Ἀθήναις κατοικούντων οὐδὲ δέκα ἤθελον ἀρκέσει κλητῆρες, ἡ δὲ Βιβλιοθήκη ἔχει μόνον δύο,» καὶ ἄλλα τοιαῦτα, δημοτελῶς, οὕτως εἰπεῖν, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀναιρῶν καὶ προσπαθῶν νὰ δικαιολογήσῃ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀληθοῦς καὶ ἀποτελεσματικῆς τοῦ νόμου ἐκείνου ἐφαρμογῆς. Ἰλαρότητος δὲ πρόξενον εἶναι ὅτι ἐνῶ οὐδὲν πρόστιμον εἶχον εἰσπράξει, ἀπέχων φρονίμως τοιοῦτου παρατόλμου καὶ δυσαρέστου μέτρου, καὶ ἐνῶ μετὰ πάσης ἀφελείας ἐν τῷ

(1) Ἐδήλωσε δὲ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον διὰ τοῦ ἀπὸ 5 Ἰουλίου 1881 ἐγγράφου του ὅτι ὁ ἐκδότης τῆς Ὁρας κατεχώρισε δωρεὰν ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ τὴν περὶ ἧς λόγος εἰδοποίησιν του, ἐνῶ ὁ ἐκδότης τῆς Ὁρας Κ. Ἀσλάνης ὑπέβλεπεν ἡμῖν ἀπόδειξιν πληρωμῆς διὰ τὴν γνωστοποίησιν ἐκείνην ἐκ δραχμῶν 22 μετὰ τοῦ φύλλου τῆς Ὁρας, ἐν ᾧ κατακεχώρισται αὕτη, ἐξαιτούμενος νὰ πληρωθῇ, ἡμεῖς δὲ ὑπεβλόμεν αὐτὴν εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅπως κρίνῃ μετὰ τῶν δύο τούτων βεβκιώσεων.

φυλλαδίῳ του κηρύττει ἵνα προλάβῃ πᾶσαν μομφὴν ὅτι «τὸ εἰς ἀπόδοσιν ἐξαναγκάζον μέρος τοῦ τόμου (δηλ. τὰ πρόστιμα κτλ.), ἀδύνατον σχεδὸν εἶναι νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἐφρόντιζε νὰ τυπώσῃ ἀποφάσεις, καθ' ἃς τὸ ἐπιβλήθην πρόστιμον μιᾶς δραχμῆς ἐδιπλασιάζετο!

Ἐνῶ δὲ προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ ὡς μέγα δεινὸν ὅτι ἐκ σφάλματος ὑπαλλήλων ἐδανείσθησαν τόμοι τινὲς ἄνευ ἐγγυήσεως καθηγητοῦ ἢ ἀνωτέρου ὑπαλλήλου, ἐν τῷ φυλλαδίῳ του γράφει ὅτι «οὐδὲν γνωρίζει παράδειγμα ἐγγυητοῦ ζημιωθέντος ἢ ἐννοοῦντος νὰ ζημιωθῇ δι' ἀπερισκέπτως δοθεῖσαν ὑπογραφὴν, ὅτι ἀδιστακτικῶς πιστεύει ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἐγγυωμένων ἤθελον ἐπικαλεσθῆ τὸ εὐεργέτημα τῆς διζήσεως, ἂν ἐστενοχωροῦντο», καὶ «ὅτι διὰ τοῦ ἐπικρατοῦντος σήμερον συστήματος τῆς ἐγγυήσεως ἡ μὲν βιβλιοθήκη χάνει τὰ βιβλία της, οἱ δ' ἐγγυηταὶ τὴν τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς των».

Λέγει δὲ ὅτι οὐδέποτε ἐφηρμόσθη τὸ περὶ προστίμων μέρος τοῦ νόμου, ἐνῶ ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς Βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 1042 σημειοῦνται αἱ ὑφ' ἡμῶν ἄλλοτε ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις περὶ προστίμων κατὰ δυστρόπων ὀφειλετῶν τῆς Βιβλιοθήκης. Ἡμεῖς δὲ τὸ δεύτερον ἀναλαβόντες τὰ τῆς ἐφορείας δὲν ἐδισταξάμεν εἰς πολλοὺς τοιοῦτους, 18 τὸν ἀριθμὸν, καὶ ὧν μετὰξὺ ὑπάρχουσι καὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ στενοὶ ἡμῶν φίλοι, νὰ ἐπιβάλωμεν πρόστιμα βαρύντατα (1) καὶ ζητήσωμεν τὴν εἰσπράξιν αὐτῶν ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου ἢ ἄλλων ταμείων τοῦ Κράτους ἵνα ἐξαναγ-

(1) Εἰς δραχμὰς ἑπτακοσίας τριάκοντα εἴς ἀνέρχονται, μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν γράφομεν ταῦτα, τὸ ποσὸν τῶν προστίμων, ὧν τὴν εἰσπράξιν ἐζητήσαμεν ἀπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου καὶ ἄλλων ταμείων τοῦ Κράτους.

κἀσωμεν αὐτοὺς εἰς ἀπόδοσιν τῶν κατακρατουμένων βιβλίων
πλουτίσωμεν τὴν Βιβλιοθήκην καὶ παραδειγματίσωμεν αὐ-
τοὺς εἰς τοὺς λοιπούς.

Δὲν ἐδίστασε δὲ νὰ κατακρίνη ἡμᾶς ἐπὶ ὀλιγωρία εἰς ἀνά-
κτησιν τῶν δανεισθέντων βιβλίων, ἐνῶ κάλλιστα ἐγίνωσκε
ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Βιβλιοθήκης ὅτι ἓνα μὲν καὶ ἡμισυ μῆνα
πρὸ τῆς ἀπολύσεως ἡμῶν εἶχομεν ζητήσῃ ἀστυνομικὸν κλη-
τῆρα ἀπὸ τῆς Διευθύνσεως τῆς ἀστυνομίας πρὸς σύναξιν τῶν
δανεισθέντων βιβλίων, ἥτις ἠρνήθη νὰ παράσχη ἡμῖν αὐτὸν
(δι' οὗ, ὡς καὶ ἄλλοτε, ἠθέλομεν ταχύτατα συνάξει τὰ βι-
βλία ἐκεῖνα), μετὰ δὲ τὴν ἀρνήσιν τῆς Διευθύνσεως ὅπως πα-
ράσχη ἡμῖν τὴν συνδρομὴν ἐκείνην εἶχομεν ἀποστείλει πρὸς
αὐτὴν κατάλογον ὄλων τῶν ὀφειλετῶν βιβλίων ἵνα διὰ τῶν
ὀργάνων αὐτῆς ζητηθῇ ἡ ἀπόδοσις τῶν βιβλίων, ὡς μὴ
ἐπαρκοῦντος τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου κλητῆρος τῆς Βιβλιοθήκης
εἰς τὸ ἔργον. Εἰς τὸν προκάτοχον δὲ ἡμῶν ἐχορηγήθη ὑπὸ
τοῦ διορίσαντος αὐτὸν ὑπουργοῦ καὶ ἔκτακτος κλητῆρ ἐιδικῶς
εἰς τὴν καταζήτησιν τῶν ὀφειλομένων βιβλίων ὀρισθεῖς.

Οὐδεὶς βεβαίως περὶ τὰ τῆς Βιβλιοθήκης πεπειραμένος δύ-
ναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὁ δανεισμὸς ἔχει κινδύνους ἀπωλείας, καὶ
γίνεται ἐνίοτε πρόξενος αὐτῆς. Περὶ τοῦτου τὰ ἐξῆς ἐγραψα-
μεν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐκθέσεσιν ἡμῶν, θεωρήσαντες ὡς σπου-
δαῖον διὰ τὴν Βιβλιοθήκην ζήτημα.

Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἡμῶν ἐκθέσει ἐλέγομεν τάδε :

« Πολλοὶ ἐκ τῶν δανειζομένων, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀληθῶς τῶν
« λογίων, δυστροποῦσιν ἢ ὀκνοῦσι ν' ἀποδίδωσιν εἰς τὴν Ἐθνι-
« κὴν Βιβλιοθήκην τὰ ληφθέντα ἐπὶ δανείῳ βιβλίῳ. Αἱ δὲ δικ-
« ατάξεις τοῦ νόμου δυσκόλως καὶ βραδέως πᾶν ἐκτελοῦνται, μὴ
« ἐπαρκοῦντος τοῦ ἐνὸς κλητῆρος εἰς τοσοῦτον ἐπίμοχον ἔργον
« τῆς κλήσεως τῶν ὑπερημέρων ὀφειλετῶν βιβλίων, ὧν ἀγνοεῖ-

αται ἡ διαμονὴ καὶ ὑπ' αὐτῆς ἔτι τῆς Ἀστυνομίας, ἥς τὴν συν-
« δρομὴν ἐζητήσαμεν, ὅπως εὐκολώτερον ἐπιτευχθῇ τὸ ἔργον.
« Διότι ἄλλοι μὲν τῶν δανειζομένων ἀνχωροῦσι καὶ ἐκτὸς τῶν
« Ἀθηνῶν καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἄλλοι δὲ ἀποθνήσκουσιν,
« ὥστε ἀδύνατος σχεδὸν καθίσταται ἡ ἐπιστροφή τῶν δανεισθέν-
« των βιβλίων, αὐτὰ δὲ ἀπόλλυνται βεβαίως. Τοῦτου ἕνεκα φρονῶ
« ὅτι τὰ περὶ δανεισμοῦ ἄρθρα τοῦ νόμου πρέπει νὰ μεταρρυθ-
« αμισθῶσιν οὐσιωδῶς, εἴτε ζητουμένων ἐγγυήσεων οὐσιωδестέ-
« ρων ἀπὸ τῶν δανειζομένων, εἴτε ἐξευρισκομένου τρόπου περὶ
« εὐκολωτέρως ἀποδόσεως τῶν βιβλίων, εἴτε περιοριζομένων τῶν
« κατηγοριῶν ἐκείνων τῶν προσώπων, ἅτινα δύνανται νὰ δα-
« νεισθῶσι βιβλία. Περὶ τούτου δὲ καὶ ἡ Πρυτανεὶς δέον νὰ ἐκ-
« θέσῃ τὰ εἰκότα τῷ Κ. ἐπὶ τῆς Πικιδείας ὑπουργῷ, ἵνα συν-
« αταχθῇ τὸ προσηκόν νομοθέτημα, ἀφοῦ δωδεκαετῆς σχεδὸν
« περὶ τοῦ περὶ Βιβλιοθήκης νόμου δίδει τοιαῦτα δυσάρεστα
« πορίσματα.

« ... Ἡ δὲ μεταρρυθμισὶς αὕτη τῶν περὶ δανεισμοῦ δικτάξεων
« καὶ ὁ ἐνδεχόμενος περιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δανειζομένων
« βιβλίων προσώπων κατὰ δῆλον θέλει καταστήσει καὶ ἀναπό-
« φευκτον τὴν καὶ δι' ἄλλους λόγους κατὰ δῆλον καὶ ἀναπόφευ-
« ακτον ἀνάγκην τῆς ἀνεγέρσεως ἰδίου μεγάρου τῆς Ἐθνικῆς Βι-
« βλιοθήκης, ἀφοῦ τότε βεβαίως ἔσται ἀνάγκη ἀναγνωστηρίου
« πολλῷ εὐρυτέρου καὶ ἀνωτέρου τοῦ νῦν ὑπάρχοντος... »

Ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ ἡμῶν ἐκθέσει τάδε ἐλέγομεν περὶ τοῦ
δανεισμοῦ.

« Τότε, δηλ. μετὰ τὴν ἀνέγερσιν ἰδίου μεγάρου τῆς Ἐθνικῆς
« Βιβλιοθήκης δυνατὸν μὲν ν' αὐξηθῶσιν αἱ ὄραι τῆς ἐν τῇ Ἐθν.
« Βιβλιοθήκῃ διαμονῆς τῶν σπουδάζοντων, ἐπειδὴ θέλουσιν ὑ-
« πάρχει ἀνετα ἀναγνωστήρια δι' αὐτούς, δυνατὸν δὲ νὰ περιο-
« ρισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν δυναμένων δανεισθῆναι βιβλίων εἰς ὀρισμέ-
« νους τάξεις λογίων. Διότι καὶ ἐκ τῆς περὶ τοῦ δανεισμοῦ με-
« αλέτης μου καὶ ἐκ τῆς ἰδίας πείρας δυσάρεστον ἔχω συμπερά-

ασμα' ότι δηλ. οὗτος ὅστις βεβαίως ἐνομοθετήθη πρὸς τὸ κκαταστήσαι τὴν Ἐθν. Βιβλιοθήκην μᾶλλον εὐπρόσιτον τῷ κοινῷ καὶ πολλαπλασιαστικῶς τὸ ἐν αὐτῇ τάλαντον, δυστυχῶς ὡς ἐπαλούθημα ἔσχε καὶ ἔσχε ἐνίοτε μὲν ἀπώλειαν βιβλίων, πλειαστάκις δὲ τὴν βραχυτάτην ἀπόδοσιν αὐτῶν πρὸς ζημίαν μὲν ατῆς Βιβλιοθήκης, ἐπασχόλησιν δὲ ματαίαν τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαλλήλων καὶ στέρησιν τῶν δεομένων βιβλίων πρὸς μελέτην. Διὰ τοῦτο μεγάλα ἔθνη, ἐν οἷς μάλιστα τὰ δημόσια ἦθη πολλῶν αὐστηρότερα εἰσὶν ἢ παρ' ἡμῖν, ὡς ἡ Ἀγγλίαν, δὲν παρεδέξαζαντο τὸν δανεισμόν. Εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς μεγίστης βιβλιοθήκης τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου φοιτῶσι γέροντες σοφοί, ὧν μεταξὺ καὶ ὁ περικλεῆς φυσιοδίφης Darwin, διότι ἀπηγορεύεται καθόλου ὁ ἐξωτερικὸς δανεισμός. Ὅμοια δὲ διέπουσι ατὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Πετρούπολει Ἀκαδημίας. Ἐν δὲ τοῖς ἀπροϋπολογισμοῖς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Γαλλίας, τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Γερμανικοῦ Instituto Archeologico di Roma ἀγγράφονται κατ' ἔτος σπουδαῖα ποσὰ πρὸς θεραπείαν καὶ πλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ δανεισμοῦ ἀπωλείων καὶ χασμάτων· ὅπερ ἀδεικνύει ὅτι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς μᾶλλον πεπολιτευμένοις τῶν ἀθνῶν ὁ δανεισμός ἀπωλείς πρόξενος ἀποβάνει. Δεινοὶ δὲ βιβλιοθηκολόγοι ἀπεφάνησαν γνῶμην ῥητὴν κατὰ τοῦ δανεισμοῦ τῶν βιβλίων ὡς ὀλεθρίου εἰς τὰς Βιβλιοθήκας· (ὄρα Meibach Ueber Bibliothekwissenschaft, Prosper Merimee Rapport). Διὰ τοῦτο ἡ ἐφορεῖα καὶ διὰ τῆς πέρυσιν ὑποβλήθεισας ἀεχθέσεώς της ἐδήλωσε τὰ κακὰ τοῦ δανεισμοῦ καὶ διὰ μεταρρυθμίσεως τοῦ διέποντος τὴν Ἐθν. Βιβλιοθήκην δικτάγματος ἐζήτησε τὴν κκατάργησιν τοῦλάχιστον τοῦ ἐπὶ ἐγγυήσει δανεισμοῦ, καὶ νῦν πάλιν ὑψοῖ τὴν φωνὴν ζητοῦσα αὐτὴν, ἢ τὴν κκατάθεσιν τοῦ ἀντιτίμου τῶν δανειζομένων βιβλίων. Διὰ τοιαούτων μόνον νομοθετημάτων δύναται ἀσφαλῶς νὰ περισωθῇ ὁ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ θησαυρὸς ὁ νῦν πολλοὺς ὑφιστάμενος κινδύνους ἀπωλείας».

Ἄλλ' οὐδέποτε ἐπιστεύσαμεν, τοιαῦτα γράφοντες ἢ προτείνοντες, ὅτι ἦτον ἐπιτετραμμένος ἡμῖν ὁ αὐθαίρετος περιορισμός ἢ ἡ κκατάργησις σχεδὸν τοῦ δανεισμοῦ, ὡς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου διαδόχου. Εἰς τοὺς καθηγητὰς μάλιστα τοῦ Πανεπιστημίου, ὧν τινὰς γινώσκομεν ἐργαζομένους μετὰ ζήλου, καὶ ὧν τὰ ἔργα εἰσὶ κατὰ πάντα λόγον ὠφελιμώτερα εἰς τὸ ἔθνος ἢ τὰ σκανδαλώδη τινῶν λιβελλογράφων, ἐνομίσαμεν ἡμέτερον καθήκον νὰ παράσχωμεν πάντοτε πᾶσαν δυνατὴν εὐκολίαν. Οὐδὲ νομίζομεν θεμιτὴν τὴν ὑπὸ τοῦ πρώην ἐφόρου ἐγκρινομένην ἐναντίαν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς δημοσίας ἠθικῆς ἀρχὴν «ὅτι ὁ βιβλιοφύλαξ πρέπει ν' ἀρνήται εἰς τοὺς ὑψηλῆς περιωπῆς ἀνδρας βιβλία ἄξια λόγου, διὰ νὰ μὴ τὰ χάσῃ», ἀπαντῶν ὅτι δὲν τὰ ἔχει, ἀρχὴν, ἥτις τὰ μὲν πρόσωπα αὐτὰ δεικνύει ὑποπτα ἐπὶ σφετερισμῶ τῶν ἐθνικῶν βιβλίων, ἐλέγχει δὲ δειλίαν ταπεινὴν τοῦ ἐφόρου ἀπέναντι αὐτῶν, φοβουμένου νὰ ἐξαναγκάσῃ ἢ τιμωρήσῃ αὐτὰ ἐν περιπτώσει δυστροπίας περὶ τὴν ἀπόδοσιν. Διότι μὰ τὴν ἀλήθειαν ἂν εἰς τοὺς διαπρέποντας ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀνδρας, εἰς ἐκείνους δηλ. οἵτινες ὑπηρετήσαν τῇ πατρίδι καὶ δύναται νὰ ὑπηρετήσωσι ἔτι ὠφελίμως αὐτῇ, ἀρνηθῶμεν τὴν χρῆσιν τῆς Βιβλιοθήκης, τότε πρὸς τί νὰ ὑπάρχη αὐτῆ; ἵνα χρησιμεύῃ ἄρα γε ὡς ἀχρήστων φατριαστῶν ἄσυλον; Ὅφειλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὴν θεωρίαν ταύτην ἀπέφυγε μετ' εὐνοήτου φρονήσεως ὁ πρώην ἐφορος νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς ἐπιφανῆ ἢ ὅπωςδῆποτε ἐπιφοβα πρόσωπα, ἐφαρμόσας μόνον αὐτὴν ἐνίοτε ἀκινδύνως εἰς πρόσωπα μὴ ἐπιφανῆ ἢ ἀνεπιφοβα.

Καὶ ὅποιαν μὲν ἡμεῖς μετήλθομεν αὐστηρότητα περὶ τὸν δανεισμόν δύναται νὰ μαρτυρήσωσιν οἱ πολλοὶ τῆς Βιβλιοθήκης φοιτηταί. Τὸν μὲν δανεισμόν τῶν βιβλίων ἐκείνων, ὧν δὲν ἐπετρέπετο οὗτος, ἠρνήθημεν καὶ εἰς πρόσωπα φιλικὰ καὶ ἄλλως

λίαν αξιόπιστα πρὸς ἀνανέωσιν δὲ τοῦ δανεισμοῦ ἐζητήσαμεν τὴν ἀπόδοσιν τῶν δανεισθέντων τόμων χάριν ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν περὶ δανεισμοῦ διατάξεων, καὶ τοὺς ἐγγυητάς εἰς τὴν ἀπόδοσιν πρὸς ἄλλους δανεισθέντων βιβλίων ὑπεχρεώσαμεν. Ταῦτα δὲ δὲν ἐδιστάσαμεν νὰ πράξωμεν πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐγκρίτους καθηγητάς τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Κ. Γ. Κόντον καὶ Γ. Μιστριώτην, τὸν περισπούδαστον ἡμῶν φίλον, μοχθοῦντας ἐν συγγραφαῖς τιμώσαις τὰ ἑλληνικὰ γράμματα· πολλάκις δὲ εἰς πρόσωπα ἀξιόπιστα, ἀλλὰ μὴ κεκτημένα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα πρὸς τὸ δανεῖζεσθαι προσόντα, παρέσχομεν ἡμεῖς τὴν προσωπικὴν ἡμῶν ἐγγύησιν. Ἀνεκτήσαμεν δὲ οὐ μόνον τὰ 6/7 τῶν ὑπ' ἡμῶν δανεισθέντων βιβλίων, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἑκατοντάδας τόμων πρὸ ἐτῶν κατακρατουμένων, ὧν πολλοὶ ἐθεωροῦντο σχεδὸν ἀπολωλότες, οὐ μόνον διὰ τῶν ἐφημερίδων καλέσαντες ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀστυνομικῶν αὐτῶν ὀργάνων τοὺς πάντας ἄνευ ἐξαιρέσεως καὶ αὐτοὺς τοὺς φίλους ἡμῶν, καὶ τὰς δυσαρετῆρεις ἐνίκων αὐτῶν πλειστάκις προκαλέσαντες καὶ οὐ μόνον ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ μέχρι Παρισίων τοὺς ὀφειλέτας βιβλίων καταδιώξαντες καὶ εἰς ἀπότισιν ἀγαγόντες. Τούτου δὲ μάρτυς πρόκειται σὺν ἄλλοις τὸ ἀρχεῖον αὐτὸ τῆς Βιβλιοθήκης. Ἐνθυμούμεθα μάλιστα ὅτι ἐν τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως, ὑπ' ἧς διωρίσθη ὁ ἡμέτερος προκάτοχος, κατεῖχεν ἐπὶ πέντε ἔτη βιβλία τινά, ἅτινα μόλις μετὰ δεινὸν ἀγῶνα καὶ μετὰ πολλὰς κλήσεις ἀλληλογραφίας καὶ ἀπειλὰς κατωρθώσαμεν ν' ἀνακτήσωμεν. Ἄλλ' οὐδέποτε ἐφαντάσθημεν ν' ἀρνώμεθα αὐθαιρέτως εἰς τοὺς προσερχομένους βιβλία ἢ διὰ μυρίων δυσκολιῶν ἢ διὰ τυπικῆς σχολαστικότητος περὶ τὰς προθεσμίας, ἧτις εἶναι παρεμφερῆς τῇ ἀγυρτεῖᾳ νὰ καταστήσωμεν ἀπρόσιτον καὶ ἄχρηστον τὴν Βιβλιοθήκην.

Ἀληθῶς ἐξεφράσθημεν κατὰ τοῦ δανεισμοῦ διότι ὑπάρχουσι κίνδυνοι ἀπωλείας ἐξ αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἐζητήσαμεν τὸν διὰ νόμου περιορισμὸν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως φρονοῦμεν ὅτι ἐν ὄσῳ δὲν ὑπάρχει μέγαρον τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστήρια ἀληθῆ, δὲν δύναται ἄνευ βλάβης νὰ καταργηθῇ ἢ καὶ νὰ περιορισθῇ μεγάλως ὁ δανεισμός, συνεδέσαμεν τὸ ζήτημα τοῦ δανεισμοῦ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ μεγάρου τῆς Βιβλιοθήκης. Ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου δύναται βεβαίως πᾶς τις νὰ σπουδάζῃ ἀνέτως, διότι καὶ γραφεῖον ἔχει ἴδιον, καὶ θέρμανσιν καὶ ἔδραν ἀναπαυστικὴν καὶ ἡσυχίαν ὅ,τι πλείστην, ὥστε εὐλόγως πολλάκις πρῶτον τὸ ἀναγνωστήριον ἐκεῖνο τοῦ ἰδίου οἴκου, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι ἢ κατάργησις τοῦ δανεισμοῦ ἢ καὶ ὁ μέγας περιορισμὸς αὐτοῦ ἄνευ προηγουμένης ἀνεγέρσεως καταλλήλου μεγάρου τῆς Βιβλιοθήκης ἤθελον καταστήσει ἄχρηστον τὴν Βιβλιοθήκην. Περὶ τούτου ὅμως φαίνεται ὅτι ἀδιάφορῆ ὁ πρῶν ἔφορος· αὐτὸς ὁμοιάζει πρὸς ἓνα βιβλιομανῆ (καὶ περὶ πολλοῦ ὡς φαίνεται ποιεῖται τὸν τίτλον τοῦτον, τὸν μετὰ χάριτος αὐτῷ δοθέντα), ὅστις ἀεννάως μὲν μετέβαλλε τὴν θέσιν τῶν βιβλίων, ἀλλ' ἀπηγόρευε νὰ ἐγγίξῃ ἄλλος τις εἰς αὐτά.

Ὅτι δὲ ὁ δανεισμός οὐ μόνον παρ' ἡμῖν ἀλλὰ παρ' αὐτοῖς τοῖς φιλονομωτάτοις τῶν ἐθνῶν συνεπάγεται ἀναπόφευκτα ἄτοπα ἰδίως διὰ τὴν μὴ ἐμπρόθεσμον καὶ βραδείαν ἀπόδοσιν τῶν βιβλίων, μαρτυρεῖται ὑπ' αὐτῶν τῶν ξένων βιβλιονόμων.

«Ἡ Βιβλιοθήκη, (λέγει ἐν τῇ περὶ τῶν ἐτῶν 1871-75 ἐκθέσει του ὁ καθηγητῆς Förstemam, ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης «Δρέσδης (1)) βλάβηται κατὰ πολλὰ ἐνεκὰ μεγίστης ἀνακρι-

(1) Mittheil. aus der Verwaltung der Kgl. öffentlichen Bibliothek zu Dresden in den Jahren 1871-1875.

αβείας τῶν δανειζομένων. Τετρακόσιαι περίπου κλήσεις, ἃς «κατ' ἔτος ἀναγκάζομεθα νὰ γράφωμεν, ἂν καὶ δὲν εἴμεθα «διόλου σχολαστικοὶ καὶ δὲν ὑπομιμνήσκομεν ἀμέσως μετὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας, δὲν θὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ γραφῶσι οὐδ' αἱ μετ' αὐτῶν συνδεόμεναι ἀνευρέσεις τῶν δανεισθέντων νὰ γείνωσι, ἂν ἐκείνη ἢ περὶ τὸ ἐμπρόθεσμον ἀμείλιαι δὲν μᾶς ἠνάγκαζε. Ἄλλα δὲ κακὰ εἶναι πολλάκις ἐναπόφρευτα αὐτῆς ἐπικολουθήματα. Ἄν πᾶς ὁ δανειζόμενος ἀσυνηθάνετο τὸ καθήκον ἀμέσως μετὰ τὴν γενομένην χρῆσιν «νὰ ἐπιστρέφῃ τὸ βιβλίον καὶ οὕτω νὰ τὸ καθιστᾷ τοῖς πᾶσι «πάλιν προσιτόν, δὲν θὰ ἠναγκάζομεθα καθ' ἑκάστην τόσα πρόσωπα ν' ἀποπέμπωμεν, λέγοντες ὅτι τὸ ζητούμενον βιβλίον «δυστυχῶς εἶναι δεδανεισμένον».

Δὲν ἀσπαζόμεθα ἐν πᾶσι τὴν γνώμην ἐκείνων, ὧν μεταξὺ καὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, καθ' ἣν ἔστω καὶ μετὰ τινος ἀπωλείας βιβλίων πρέπει νὰ γίνεται ὁ δανεισμός, διότι δι' αὐτοῦ παιδεύεται τὸ ἔθνος καὶ μάλιστα αἱ ἄποροι τάξεις. Οὕτω φρονοῦσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ· διὸ ἐκεῖ εἴθισται νὰ ἐγγράφονται ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς ποσὰ σπουδαῖα πρὸς πληρῶσιν τῶν ἐκ τοῦ δανεισμοῦ ἀπωλειῶν (1) ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξεν ἐκεῖ βιβλιονόμος κατηγορήσας διὰ τοῦτο τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Πλὴν βεβαίως, ἐὰν ὠφείλομεν νὰ ἐκλέξωμεν μετὰ τοῦ

(1) Ἐν Ἀρέσδῃ μάλιστα, ἐλαττωθέντος πρὸ τινων ἐτῶν τοῦ ἐκ τῆς μεγάλης Βιβλιοθήκης δανεισμοῦ ἕνεκα τῆς συστάσεως νέας Βιβλιοθήκης ἐζητήθη πᾶρχυτα ὁ λόγος τοῦ φαινομένου· διότι ἐθεωρήθη τοῦτο ὡς δυσάρεστον διὰ τὴν παιδευσιν τοῦ ἔθνους σημεῖον. Ἐξ ἐκείνης δὲ ὡς καὶ ἐξ ἄλλων Βιβλιοθηκῶν τῆς Γερμανίας δανεῖζονται βιβλία καὶ εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κατοικοῦντας.

δευτέρου τούτου συστήματος τοῦ μετ' ἀπωλείας δανεισμοῦ, καὶ τῆς ἀχρηστίας εἰς ἣν ἕνεκα ἀλόγου καὶ ὑπερμέτρου περιορισμοῦ ἤθελε περιέλθει ἡ Βιβλιοθήκη, ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ κατ' αὐτὴν, θέαμα γινομένη περιεργον καὶ οὐχὶ ὠφέλιμόν τι χρῆμα, μετὰ πάσης παρρησίας ἠθέλομεν κηρυχθῆ ὑπερμαχοὶ καὶ αὐτοῦ τοῦ μετ' ἀπωλείας δανεισμοῦ ἀντὶ συστήματος πολεμίου τῆς πνευματικῆς τοῦ ἔθνους προόδου, ἕπερ μόνος ὁ πρῶτην ἔφορος ἠδύνατο καὶ ἐζήτησε νὰ ἐγκαθιδρύσῃ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ.

Ὁμιλῶν αὐτὸς περὶ τῶν καθυστερούντων τόμων ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ὅτι ἄφαντοὶ ἐγένοντο ὑπὲρ τοὺς χιλίους, ἵνα δεῖξῃ ὅτι ἀπώλοντο δῆθεν, ἐνῶ αὐτὸς οὗτος ὁμολογεῖ καυχώμενος ὅτι κατώρθωσε νὰ συνάξῃ περὶ τοὺς 850. Καὶ τοῦτο ἔστω ἐν τῶν πολλῶν τῆς φιλαληθείας αὐτοῦ γνωρισμάτων.

«Ἀλλὰ καὶ τὰ λεξικά, λέγει, ἀπεδήμουν ἀνεπιστρεπτεῖ». Φιλεῖ, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, λέξεις δεινὰς καὶ ἡχηράς, ὅτε μὲν τὴν λέξιν ἄφαντον, ὅτε δὲ τὴν λέξιν ἀνεπιστρεπτεῖ. Τί πρὸς αὐτὸν ἂν διὰ τῶν πραγμάτων ἀποδειχθῆ ψευδόμενος; Εἰς τοῦτο ἀπαντῶμεν ὅτι τότε γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ διατάγματος δὲν ἀποκλείουσι τὸν δανεισμὸν τῶν λεξικῶν. Διότι ἐν ἄρθρῳ 15 τὸ περὶ Βιβλιοθήκης διάταγμα ὀρίζει ὅτι δὲν δανεῖζονται λεξικά, ὧν χρεῖαν ἔχουσι καθ' ἡμέραν πολλοί, (σκοποῦν ὅπως μὴ στερῶνται τῆς χρήσεως αὐτῶν οἱ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην φοιτῶντες ἵνα συμβουλευθῶσιν αὐτά), ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ὧν δὲν ἔχουσι χρεῖαν πολλοὶ δύναται νὰ γείνη δανεισμός. Διὰ τοῦτο ἐδόθησαν ἐπὶ δανείῳ εἴτε λεξικά τοιαῦτα ὧν δὲν εἶχον χρεῖαν πολλοί, εἴτε ἐξ ἐκείνων ὧν ὑπῆρχον πολλὰ ἀντίτυπα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, ἀφοῦ μάλιστα διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 4171 τῆς 30 Μαΐου 1876 ἐγγράφου του ῥητῶς περὶ τούτου τὸ ὑ-

πουργεῖον ἀπεφώνητο, ἐντειλάμενον νὰ δοθῆ εἰς τὸν φοιτητὴν τῆς Θεολογίας Κ. Ἀλιμενάκην ἐν λεξικὸν τῆς ἑβραϊκῆς ἐὰν ὑπάρχωσι πολλὰ τοιαῦτα, ὀρθότατα ἑρμηνεύον τό τε γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ περὶ Βιβλιοθήκης διατάγματος. Διὰ τοῦτο δὲ ἐδόθη τὸ λεξικὸν τοῦ Σμιθ εἰς τὸν Γεν. γραμματέα Κ. Μάμουκαν φιλοτίμως πάνυ ἐργαζόμενον εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ γαλλοελληνικοῦ λεξικοῦ τοῦ Κοραΐ, καὶ μὴ δυνάμενον ἕνεκα γήρως καὶ ἀρρωστηματος νὰ φοιτᾷ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην· ὡσαύτως δὲ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας εἰς τὸν ὑφηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Λάμπρον τὸ λεξικὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου τῆς μὴ ζητουμένης ἐκδόσεως τοῦ Λονδίνου οὐ ὑπάρχουσι 7 ἀντίτυπα ἐν τῇ Ἐθν. Βιβλιοθήκῃ, καὶ τὸ λεξικὸν Pape ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας, οὐ ὑπάρχουσιν ἐπίσης καὶ ἄλλα ἀντίτυπα, εἰς τὸν καθηγητὴν Γυμνασίου Κ. Λάμπαν, ἐργαζόμενον τότε εἰς διόρθωσιν τῶν πινάκων τοῦ Kierpert, εἰς πρόσωπα δηλ. λίαν ἀξιόχρεα, μὴ δυνάμενα δὲ ἕνεκα εἰδικῶν περιστάσεων νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰς εἰδικὰς αὐτῶν μελέτας καθ' ἃς ὥρας ἡ Βιβλιοθήκη ἦτον ἀνοικτή. Δυνάμεθα δὲ νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἅπαντα τὰ λεξικά ταῦτα ἀπεδόθησαν εἰς τὴν Ἐθν. Βιβλιοθήκην.

Τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἁμαρτήματα ἅτινα ἐκεῖνος μὲν ὡς μετὰ γάλα δεινὰ διεσάλπισεν, φίλοι του δὲ τινες περὶ πλείονος τὴν φιλίαν καὶ τὸ συμφέρον ἢ τὸ καθῆκον καὶ τὴν συνείδησιν ποιούμενοι ὡς τοιαῦτα ἠγωνίσθησαν νὰ παραστήσωσι.

Ἄλλ' ὅπως ἐπιδείξῃ οὐ μόνον τὴν πρὸς τὴν Βιβλιοθήκην περιπάθειάν του ἀλλὰ καὶ ἰδέαν τινὰ καινοφανῆ εἰς τοὺς ἀγνώτας τῶν πραγμάτων ἐπραγματεύθη καὶ τὸ περὶ καταλόγου ζήτημα. Ἐπανελάβε δηλ. ὅσας ἰδέας εἶχεν ἀκούσει παρ' ἄλλων ἐκφραζόμενας, ἢ εἶχεν ἀναγνώσει γραφείσας εἴτε ἐν ταῖς εὐθύναις τοῦ Κ. Φρεαρίτου εἴτε ἐν ταῖς ἐκθέσει Πρυ-

τάνεων καὶ ἐφόρων καὶ ὑπελόγησε μαθηματικῶς πάλιν τὸν ἀναγκαῖον πρὸς τὰς ἐργασίας τοῦ καταλόγου χρόνον· διότι ὁ ἄνθρωπος ἐκ μεγάλης εὐσυνειδησίας καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας τῶν ἀκριβολογιῶν ἐνδιατρίβει.

Περὶ τούτου λέγομεν ὅτι καὶ ἐν μεγάλαις βιβλιοθήκαις τῆς Εὐρώπης δὲν ὑπάρχει τέλειος μόνιμος κατάλογος· ὥστε δὲν εἶναι μόνη ἡ ἡμετέρα Βιβλιοθήκη ἡ ἀμοιροῦσα τούτου. Διότι καὶ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου καὶ τῶν Παρισίων αἱ μεγάλαι Βιβλιοθήκαι μεθ' ὅλα τὰ μεγάλα αὐτῶν μετὰ οὐπω κέκτηνται κατάλογον τοιοῦτον. «Δυστυχῶς ἡ ἐλλείψις νεωτέρου καταλόγου (λέγει τὸ μέγα λεξικὸν Larousse ἐν τῷ περὶ Ἐθν. Βιβλιοθήκης ἄρθρῳ σελ. 693) δὲν ἐπιτρέπει πάντοτε εἰς τὴν Διεύθυνσιν αὐτῆς νὰ ἱκανοποιῇ τὰς ἀπευθυνομένας αὐτῇ αἰτήσεις βιβλίων· πολλάκις δὲ συμβαίνει μετὰ μιᾶς ἢ δύο ὥρων προσδοκίας, καθ' ἃς μετὰ ζήλου ἀνεζητήθη βιβλίον τι εἰς τὰ διάφορα τοῦ κτιρίου μέρη, ἢ ἀπάντησις νὰ ᾖναι «λείπει ἢ εἶναι ἄγνωστον». Ἀφοῦ δὲ πολλὰ γνωστὰ καὶ κοινὰ ἀναφέρει περὶ τῆς ἀνάγκης καταλόγου, καταδικάζων ἐν τῇ βιβλιοθηκολογικῇ σοφίᾳ αὐτοῦ τὸν κατάλογον τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης Βιβλιοθηκῶν ὡς σκευὸς πολυτελείας! καταλήγει ἐπὶ τέλους λέγων ὅτι ὁ γενησόμενος κατάλογος πρέπει νὰ τυπωθῆ νομίζων ὅτι καταπλήττει διὰ καινῆς τινος ἰδέας. Ἀλλὰ τί ἡμεῖς ἐγράψαμεν καὶ προετεινάμεν περὶ αὐτοῦ; Ἐν τῇ κατὰ τὸ 1878 ὑποβληθείσῃ πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν ἡμετέρα ἐκθέσει τάδε ἐλέγομεν περὶ τούτου.

«Τὸ κυριώτατον ἔργον, ὅπως διαρρυθμισθῶσι κάλλιστα τὰ αὐτῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ γνωσθῆ ἀκριβῶς ἡ περιουσία αὐτῆς καὶ ὑπάρχῃ ὁ ἀπαιτούμενος ἐλεγχος περὶ τῆς καταστάσεώς της εἶναι ἡ ἐξέλεξις τῶν ὑπαρχόντων ἀτελῶν κινητῶν κα-

αταλόγων. Κατὰ τὴν ἐξέλεγχον ταύτην θέλουσι διορθωθῆ πάντα ἀτὰ πλημμελῶς ἔχοντα δελτία, θὰ ἀναπληρωθῶσι τὰ ἀπολω- αλόγια καὶ θὰ γραφῶσιν ὅσα νέα ἀπαιτοῦνται, θὰ διορθωθῶσι ἀτὰ περὶ τὴν ταξινόμησιν σφάλματα, θὰ ἐκχωρισθῶσι δὲ εὐ- ακόλως τὰ ἐν τοῖς τμήμασι δικαμείναντα πολλαπλᾶ».

«Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας ταύτης ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀκρι- αβοῦς ἐπιστημονικοῦ καταλόγου θέλει συνταχθῆ κατάλογος ἀἐπιστημονικὸς μόνιμος, οὗτος δὲ ὁ κατάλογος κατὰ τὴν ἐμὴν ἀγνώμην πρέπει νὰ ἐκτυπωθῆ, (ἐὰν ἡ δαπάνη μὴ ᾖ λίαν με- αγάλη), διότι οὕτως ἐκδιδόμενος θέλει χρησιμεύει κάλλιον εἰς «χρῆσιν τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν θυμῶνων τῆς Βιβλιοθήκης, ἀδύναται δὲ καὶ ἀντίτυπα αὐτοῦ νὰ σταλῶσιν εἰς τὰς Βιβλιο- αθήκας τὰς ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου ἢ εἰς τὰ σοφὰ ἀλλαχοῦ ασωματεῖα, ἵνα γνωσθῶσι κάλλιον αἱ πρόοδοι τοῦ καταστή- αματος, ὅπερ ἴσως παρὰ μόνων τῶν πρεπειδημούντων ἐνταῦθα ἀξένων λογίων διαφερόντως τιμᾶται διὰ τὸν ἐν αὐτῷ πλοῦτον, ἀυπερτερον ἀληθῶς τῆς σμικρότητος καὶ τῶν πόρων τοῦ ἔ- αθνους.»

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐν ἔτει 1879 ὑποβληθείση ἐκθέσει ἡ- μῶν τάδε ἐλέγομεν πάλιν περὶ τοῦ καταλόγου.

«Ἐν τῇ πέρυσι πρὸς τὴν Πρυτανείαν γενομένη ἐκθέσει μᾶλλον αεῖχον γνωματεύσει ὅτι πρὸς ἐξ ακρίβωσιν τοῦ ὑπάρχοντος ἐν ατῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, ἐν ᾗ δὴ καὶ ἡ Πανεπιστημικῆ, ἡ Θεσαυ- αροῦ ἀπκράκίτητον εἶναι νὰ ἐξελεγχθῆ μετὰ πάσης ἐπιμελείας «ὁ ὑπάρχων ἐν δελτίοις κινητὸς κατάλογος, καὶ μετὰ τὴν ἐξέ- αλεγχθῆ ταύτην νὰ συνταχθῆ νέος, οὗτος δὲ νὰ καταστρωθῆ ἀκκολοῦθως ἐν βιβλίοις ὡς μόνιμος κατάλογος καὶ, εἰ δυνατὸν, ἀνά τυπωθῆ· διότι ὁ ὑπάρχων κατάλογος οὐχὶ μετὰ τῆς δεοῦ- ασης ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας συντεταγμένος, πλεῖστα δ' ὅσα «ἔχων τὰ πλημμελῆ, οὐδαμῶς δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀκρι- αβῶς παριστῶν τὰ ἐν τῇ Ἑθν. Βιβλιοθήκῃ βιβλία.»

Ποιοῦμενοι δὲ λόγον περὶ τῆς γενομένης τότε ἀρχῆς ἐξε- λέξεως τοῦ καταλόγου τάδε προσεπήγομεν ὡς πόρισμα αὐτῆς.

«Ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης ἐγένετο δῆλον ὁπόσον ἀναγκασία αεῖναι ἢ ἐξ ακκολοῦθησις τοῦ ἔργου ὅπως συντελεσθῆ κατάλογος ἀκλήθης τῶν ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ βιβλίων καὶ, εἰ δυνα- ατὸν, ἐκτυπωθῆ δαπάναις τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον, νομίζομεν, τίς πρῶτος ἐσκέφθη καὶ εἰργάσθη περὶ ἐξελέξεως καὶ καταστρώσεως τοῦ καταλόγου ὡς καὶ περὶ τυπώσεως αὐτοῦ.

Οὗτο εἶναι παντάπασιν ἀληθὲς ὅτι «αὐτὸς εἰσήγαγε δρα- ακόντειον ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ κανονισμόν, οὐδὲ προσπέ- αλασιν ἐπιτρέποντα εἰς τὰ ἐρμάρια, ἀλλ' ἐνυπογράφους μόνον αἰτήσεις· ὁ δράκων αὐτὸς τῆς Βιβλιοθήκης ψεύδεται δρα- ακοντείως. Διότι ὁ κανονισμὸς οὗτος οὐδεὶς ἄλλος ἦν ἢ ὁ ἐν τῷ περὶ Βιβλιοθήκης διατάγματι περιεχόμενος, ὅστις αὐστη- αρῶς ἐτηρεῖτο ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας, ὡς μαρτυροῦσιν πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτὰ τὰ περιλειπούμενα ἐνυπογράφων αἰτήσεων βιβλία.

Ἄλλὰ κλητῆρ, λέγει, «μάτην καταμηνυθεὶς ἐπὶ ὑπεξαι- αρέσει βιβλίων καὶ ἀποκοπῇ τῶν εἰκόνων, ἔχαιρε ἀτιμωρησίαν καὶ τὴν εὐνοίαν ἡμῶν» καὶ αὐτὸς ἔσωσε τὴν Βιβλιοθήκην ἀπολύσας αὐτόν.

Περὶ τῆς ἀποκοπῆς τῶν εἰκόνων ἐν γένει ἡ ἀλήθεια ἔχει ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμῶν πρὸς τὴν Πρυτανείαν ἐκθέσει εἶχο- αμεν διαλάβει.

«Μετὰ λύπης δὲ (ἐγράφομεν ἐν σελίδι 13 αὐτῆς) ποιεῖται ἡ ἀφορεία λόγον καὶ περὶ ἄλλου μέτρου εἰς ὃ ἐδέησε νὰ προσ- αδράμῃ ἕνεκα τῶν κακῶν ἡθῶν τινῶν ἐκ τῶν φοιτώντων εἰς «τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην πρὸς ἀνάγνωσιν. Παρετηρήθη δηλ.

«δυστυχῶς ὅτι τινὲς λακθάνοντες ἐνίοτε τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ «ἐπόπτου τοῦ ἀναγκωστηρίου καὶ τοῦ κλητῆρος ἀπέκοπτον ἀσεβῶς καὶ παρελάμβανον μεθ' ἐκυτῶν φύλλα περιέχοντα εἰκονογραφήματα. Τούτου ἕνεκα δύο μὲν κλητῆρες ἀντι ἐνὸς «ἐτάχθησαν μετὰ τοῦ ἐπόπτου ἐν τῷ ἀναγκωστηρίῳ τῶν φοιτητῶν ὅπως ἀσφαλέστερον ἐπιτηρῶσι τοὺς λαμβάνοντας βιβλία μετ' εἰκονογραφημάτων πρὸς ἀνάγνωσιν, ὥρισθη δὲ ἰδιαίτερος τόπος εἰς αὐτούς, προσέδραμε δὲ ἡ ἐφορεῖα εἰς τὴν σφραγισιν οὐ μόνον τῆς πρώτης σελίδος τῶν περιεχόντων εἰκονογραφήματα βιβλίων, ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο, ἀλλ' εἰς τὴν σφραγισιν παντός εἰκονογραφήματος ἰδίᾳ. Καὶ ἐσφραγίσθησαν αὐτὰ μέχρι τοῦδε πλείω τῶν 3000 εἰκονογραφημάτων. Διὰ τῶν αἰμάτων δὲ τούτων ἀπεσοδῆθη πᾶσα τοικύτη ἀπόπειρα, καὶ δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἀδύνατος καθίσταται ἢ ἐν τῷ μέλλοντι «ἀποκοπὴ καὶ ὑπεξαίρεσις εἰκονογραφημάτων».

Καὶ εἶχον μὲν ἐκφρασθῆ ὑπόνοιαι ἐπὶ ὑπεξαίρεσει βιβλίων κατὰ τοῦ κλητῆρος ἐκείνου, ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἐνομίσαμεν ἐπιτετραμμένον ἐπὶ ἀπλῇ ὑπονοίᾳ νὰ ἀπολύσωμεν αὐτόν, ἀφοῦ ἐπὶ δεκαοκταετίαν ἤδη ὑπηρετεῖ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ ὑπὸ τοῦ Κ. Φρεαρίτου εἶχε συσταθῆ ἡμῖν μετ' ἐπαίνων καὶ εὐφρόνως ἐν ταῖς εὐθύναις αὐτοῦ μνημονεύεται ὡς ἀρίστα ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἐφορείας καὶ ἐν κινδύνῳ ὑγείας καὶ ζωῆς διακονήσας. Εἶχομεν ὁμῶς παραγγεῖλει νὰ ληφθῆ πᾶν μέτρον, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἀνακαλυφθῆ, καὶ ἐὰν αὐτὸς ἦτον ὁ ἔνοχος τῆς κλοπῆς, οὐ μόνον ἀπολυθῆ ἀλλὰ καὶ καταγγελοθῆ εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν, ὡς ἐπράξαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας κατὰ κλέπτου βιβλίων ἀνακαλυφθέντος καὶ συλληφθέντος ὑπὸ τοῦ γέροντος ἀπομάχου Γ. Σταυρῆ. Οἱ δὲ ὑπάλληλοι τῆς Βιβλιοθήκης δύνανται νὰ μαρτυρήσωσιν, ὅποσον πικρὰ παράπονα ἐξέφραζε πάντοτε καθ' ἡμῶν ὁ κλητῆρ ἐκεῖ-

νος διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐπιμισθίου του, κατάργησιν ὀριστικῶς ἀποφασισθεῖσαν μετὰ τὴν ὑφ' ἡμῶν συντελεσθεῖσαν κανόνισιν τοῦ κληροδοτήματος ἐκείνου κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ. Μόνον δὲ ταπεινὴ ἐμπάθεια ἠδύνατο νὰ κατέλθῃ τοσοῦτον, ὥστε νὰ θεωρήσῃ ἀμάρτημα ὅτι ἐδόθη ἅ π α ξ καὶ μόνον εἰς πτωχὸν μὲν, ἀλλ' ἐντιμον τεχνίτην ἀριθμὸς τις τόμων πρὸς βιβλιοδεσίαν, διότι οὗτος ἦτο ποτὲ διανομεὺς ἐφημερίδος ὑφ' ἡμῶν δημοσιευομένης.

Ἀναγράφει δὲ καὶ ἄλλο ἔργον, δι' ὃ ζητεῖ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Πανελληνίου. Δὲν εὔρε, λέγει, βιβλίον εἰσαγωγῆς ἐν τῇ Ἐθ. Βιβλιοθήκῃ καὶ τὴν ἐπροίκησεν δι' αὐτοῦ. «Ἀπίστευτον θέλει φανῆ, λέγει, ἀλλ' ἐν τούτοις ἀληθέστατον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Βιβλιοθήκης ἐκρίνετο περιττὴ ἢ καταγραφή τῶν εἰσερχομένων τόμων εἰς βιβλίον εἰσαγωγῆς». Ἀπίστευτον θέλει φανῆ τῶντι ὅτι τοσοῦτον ἀσύστολον ψεῦδος ἐγράφη ὑπὸ ἐφόρου κατὰ προκατόχων αὐτοῦ καὶ ἀπίστευτον θέλει φανῆ καὶ ἐν τούτοις ἀληθέστατον εἶναι ὅτι καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ βιβλιοφύλακος ἔθεσε τὸ ψεῦδος ἵνα καταστήσῃ αὐτὸ πιθανώτερον. Ὅτε δὲ ὁ βιβλιοφύλαξ ἀναγνοὺς ταῦτα ἐξεπλάγη καὶ ἐξέφρασε παράπονα τῷ ἐφόρῳ λέγων ὅτι οὐδέποτε εἶπεν ὅτι δὲν ὑπῆρχον βιβλία καταγραφῆς, σιγῆν ἐτήρησεν ἄκραν ὁ ἔφορος, ὁ ζητῶν καὶ ἄλλους τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ μετόχους νὰ καταστήσῃ. Διότι ἀντι ἐνὸς βιβλίου εἰσαγωγῆς ὑπῆρχον τέσσαρα τοιαῦτα, ἐν τῶν ἐκ τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ κτωμένων βιβλίων, δεύτερον τῶν τοῦ Πανεπιστημίου βιβλίων, τρίτον τῶν ἐσωτερικῶν προσφορῶν καὶ τέταρτον τῶν δωρεῶν. Ἀλλ' αὐτὸς ἵνα φανῆ ὅτι κατὰ πράττει καὶ καινοτομεῖ εἰσήγαγε γενικὸν βιβλίον τῆς εἰσαγωγῆς. Καὶ εὐκόλως μὲν ἐννοεῖ ὁ ἀναγνώστης, ὅποσον εὐχρηστότερα εἰσι τὰ τέσσαρα βιβλία τοῦ ἐνὸς καὶ ὠφελιμώ-

τερα, μάλιστα τὸ τῶν δωρεῶν ἴδιον βιβλίον· λέγομεν δὲ ὅτι πολὺ σκεπτόμεθα περὶ καταργήσεως τοῦ ἐν ὄσ αὐτοῦ τοῦ νῦν ὑπάρχοντος, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις παρέχει πολλάκις καὶ παρέξει δυσκολίαν κατὰ τὴν καταχώρισιν τῶν βιβλίων, ἅτε ἐνὸς μόνου ὑπαλλήλου δυναμένου νὰ ἐργασθῆ εἰς τὴν καταγραφὴν πληθῆος συσσωρευομένων τόμων· ἄλλως τε ἀφοῦ ὀρίζεται ἐν μὲν τῷ περὶ Βιβλιοθήκης διατάγματι ὅτι ἡ καταγραφὴ τῶν τοῦ Πανεπιστημίου βιβλίων χρήζει ἰδίου βιβλίου, ἐν δὲ τῷ δωρητηρίῳ τῶν Ἰωνιδῶν τὸ αὐτὸ διὰ τὰ ἐκ τοῦ κληροδοτήματος ἐκείνου κτώμενα βιβλία, ἀντίκειται πρὸς ἀμφοτέρω ταῦτα ἡ ἴδρυσις γενικοῦ βιβλίου εἰσαγωγῆς.

Ὅπως δὲ ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης, ὁποῖα ἐλήφθη φροντίς ὑπὸ τοῦ διαδόχου ἡμῶν περὶ ἀκριβοῦς καταγραφῆς τῶν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην εἰσερχομένων βιβλίων, ἀρκεῖ νὰ μάθῃ ὅτι ἐκατοντάδες τόμων, ἐπὶ τῆς ἐφορείας αὐτοῦ πληρωθέντων καὶ ἀγορασθέντων, παραδοθέντων δὲ καὶ εἰς βιβλιοδεσίαν, εἰς οὐδὲν εἶχον καταγραφῆ βιβλίον, κατεγράφησαν δὲ ἀφοῦ ἀνελάβομεν ἡμεῖς τὸ δεύτερον τὰ τῆς ἐφορείας.

Μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ἔργων ὑπάρχει ἐν ἰδίῳς ἐπιδοκιμασθὲν καὶ ἐπαινεθὲν ὑπὸ τε τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν καὶ ὑπὸ καθηγητῶν καὶ παντὸς λογίου ἀνδρός. Δι' αὐτὰ ἐδιπλασιάσθησαν σχεδὸν οἱ πενιχροὶ πόροι τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, καὶ μάλιστα τῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Εἶναι δὲ τοῦτο ὁ ὀριστικὸς κανονισμὸς τοῦ κληροδοτήματος τῶν Ἰωνιδῶν, τοῦ ὁποῦ τὰ χρήματα, περὶ ἄλλα πρότερον δαπανώμενα, ὠρίσθησαν εἰς μόνην τὴν ἀγορὰν βιβλίων κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ φιλογενοῦς δωρητοῦ. Ἐν τούτοις καὶ αὐτὸ ἀγωνίζεται ὁ ἐμπαθὴς ἡμῶν πολέμιος νὰ μειώσῃ, λέγων «ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἀληθὲς ὅτι ἐκ πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἐφόρων πρῶτοι

καὶ μόνοι ἡμεῖς μετεχειρίσθημεν τοὺς τόκους τοῦ Ἰωνιδείου κληροδοτήματος κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου, ἤτοι εἰς ἀγορὰν ἐπιστημονικῶν βιβλίων κλπ.» καὶ «ὅτι ἀδικον εἶναι νὰ ἐπιρρίπτεται περιληπτικὸς ψόγος ἐπὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν προκατόχων καὶ νὰ δυσχεραίνηται ἡ θέσις τοῦ διαδόχου». Τί δὲ ἐγράψαμεν ἡμεῖς περὶ τοῦ κληροδοτήματος τούτου ἐν τῇ πρώτῃ ἡμῶν πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν ἐκθέσει, ὁ ἀναγνώστης ἄς ἀκούσῃ.

«Ὅτε ἀνέλαβον τὰ τῆς ἐφορείας καθήκοντα (1), ἔμεινον παρὰ τοῦ παραδόντος μοι τὴν διαχείρισιν τῆς Βιβλιοθήκης ἐφορευόντος Κ. Δέφνερ ὅτι ὑπῆρχε ταμεῖον ἰδιαιτέρον τῆς Βιβλιοθήκης· ἀερωτήσας τὴν πηγὴν αὐτοῦ ἔμεινον ὅτι τοῦτο προήρχετο ἐκ αὐωρεῶς τοῦ Α. Ἰωνίδου πρὸ 34 ἐτῶν γενομένης ἐκ δρχμῶν ἀδεκκισχιλίων καὶ διὰ δωρητηρίου ἐγγράφου, δι' οὗ ὁ δωρητὴς ἀξίου ὅπως διὰ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν τῶν δρχμῶν ἀγοράζωνται βιβλία χρήσιμα εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ Κ. Δέφνερ μοι εἶπεν ὅμως ὅτι οὐδέποτε μέχρι οὗ ἀνελάβην οὗτος τὰ τῆς ἐφορείας, τὸ εἰσοδήμα ἐκεῖνο εἶχε χρησιμεύσει εἰς ἀγορὰν βιβλίων, ἐδαπκνᾶτο δὲ εἰς ἐπιμίθια τακτικῶν καὶ εἰς μισθοὺς ἐκτάκτων κλητῆρων καὶ εἰς ἄλλας ἀνάγκας τοῦ κατὰ τὴν ἐφορείαν. Ἀληθῶς δὲ ἐξετάσας τὰ βιβλία τῆς «λογοδοσίας τῶν προκατόχων μου ἐφόρων (ἅτινα δυστυχῶς μόνον μέχρι τοῦ ἔτους 1867 περιεσώθησαν) εἶδον ὅτι οὐδεμίαν «χρῆσις τοῦ ποσοῦ ἐκείνου, ἤτοι τοῦ εἰσοδήματος τῶν 10000 δρχμῶν (ὅπερ πρὸ πολλοῦ διὰ τὴν ὑπερτίμησιν τῶν μετοχῶν αὐτῆς Τραπεζῆς ἀνὰ χίλιαι εἰς δρχμ. 2300), εἶχε γείνει πρὸς ἀγορὰν βιβλίων, ἐκτὸς δὲ τῶν ἐπιμισθίων καὶ τῶν μισθῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων κλητῆρων μέρος αὐτοῦ ἐδαπκνᾶτο καὶ εἰς ἀδῶρα πρὸς αὐτοὺς τοὺς κλητῆρας κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς

(1) Ἡ ἐκθεσις αὕτη κατακεχώρισται ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ λογοδοσίᾳ τοῦ Πρυτανεῶς Κ. Α. Ἀναγνωστῆκῃ, σελ. 81.

α τοῦ ἔτους. Ἀλλὰ τοιαύτην χρῆσιν, ἀντιβάνουσιν καὶ εἰς τὴν ἀρήτην θέλησιν τοῦ φιλογενοῦς δωρεοδότου καὶ εἰς τὸ συμφέρον α τοῦ δημοσίου δὲν ἠδυνάμην νὰ θεωρήσω ὡς νόμιμον καὶ δυ-
 αναμένην νὰ ἐξαιολουθῇ. Ἦδη ὁ Κ. Δέφνερ, ἐφορευὺν πρὸ ἐμοῦ, εἶχεν ἀνκνεχθῆ περὶ τῶν ἐπιμισθίων τῶν τακτικῶν κλητῆρων α (τῶν ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῆς δωρεᾶς Ἰωνιδῶν διδομένων) εἰς ατὸ ὑπουργεῖον, κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ ὑπουργείου εἶχε καταρ-
 αγήσει τὰ ἐπιμισθια ἐκεῖνα, ἐδίδοντο ὅμως μισθοὶ ἐκ τοῦ α-
 α τοῦ εἰσοδήματος τῶν Ἰωνιδῶν εἰς δύο ἐκτάκτους κλητῆρας, αεἰς τὸν γέροντα ἀπόμαχον Γ. Σταυρῆν πρὸ δεκαπενταετίας αὔπηρετοῦντα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ εἰς τὸν Γ. Καμπίτην πρὸ αένος καὶ ἡμίσεος μόλις ἔτους ὑπηρετοῦντα. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ αδωρητήριον ἐγγράφον τοῦ Κ. Α. Ἰωνίδου καθ' ἕκαστον ἔτος ὁ αἴφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ὀφείλει νὰ δίδῃ λόγον εἰς ατὴν Σύγκλητον τοῦ Πανεπιστημίου περὶ τῆς χρήσεως τοῦ εἰ-
 ασοδήματος τῶν δέκα ἐκεῖνων χιλιάδων δραχμῶν, καθῆκόν μου αένόμισα νὰ ζητήσω τὴν γνώμην τῆς Συγκλήτου ἐὰν ἠδύνατο α νὰ θεωρηθῇ ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ εἰς μι-
 ασθούς καὶ ἐπιμισθια ὡς ἐκπληροῦσα τὸν σκοπὸν τοῦ δωρεοδό-
 ατου. Μετὰ τὴν ἀποφικτικὴν τῆς Συγκλήτου ἀπόφασιν ἔσπευσα αν' ἀπολύσω τοὺς δύο ἐκεῖνους ἐκτάκτους κλητῆρας. Ἐπειδὴ α ὅμως ὁ γέρον ἀπόμαχος Γ. Σταυρῆς ἐθεωρήθη καὶ ὑπὸ τῶν απροκατόχων μου καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου καὶ τὰ μάλιστα ἀξιο-
 απίστου ὑπογραμματέως τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Ἰατρίδου ὡς αχρησιμώτατος φρουρὸς τοῦ καταστήματος καὶ δεινὸς ἐπόπτης ατῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξερχομένων, εἶχε δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀρχαιότητός ατου δικαίωμα τι εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς ἐφορείας, παρεκάλεσα ατὴν Πρυτανεῖαν καὶ δι' αὐτῆς τὴν Ἀκαδ. Σύγκλητον ὅπως αεὺκρεστηθῶσιν νὰ χορηγήσωσιν εἰς τὸν ἀπόμαχον τοῦτον χορή-
 αγημά τι περίπου 40 δραχμῶν κατὰ μῆνα, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς αἐγκαταλειφθῇ εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ τὸ κατὰστημα ασπουδαίως ζημιωθῇ διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ φρουροῦ ἐκεῖνου.

αὐφείλω δὲ χάριτας τῇ τε Πρυτανείᾳ καὶ τῇ Συγκλήτῳ, διότι αεἰσακούσασαι τῆς ἐμῆς αἰτήσεως, ἐνέκριναν ὅπως χορηγῶνται ατῷ ἀπομάχῳ Γ. Σταυρῆ ἄρ. 400 κατ' ἔτος ἐκ τῶν εἰσοδημά-
 ατων τοῦ Πανεπιστημίου· οὕτω δὲ διετηρήθη μὲν ὁ γέρον οὔ-
 ατος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Βιβλιοθήκης, δὲν ἠλαττώθη δὲ τοῦ ακαταστήματος ἡ ἀσφάλεια.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἡμῶν ταύτης καταφαίνεται ὅτι δὲν αμίλησαμεν ἐν αὐτῇ περὶ πάντων τῶν προκατόχων ἡμῶν, ἀλλὰ περὶ μόνον τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δωδεκαετίαν, ὧν τὰ βιβλία τῆς ληψοδοσίας ἐσώζοντο ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἐξ ἀνάγκης ἠγνοοῦμεν ὅ,τι δήποτε. Ἐκ δὲ τῶν κατὰ τὴν δωδεκαετίαν ἐκείνην ἐφόρων καὶ ἐφορευ-
 ασάντων μόνος ὁ Κ. Δέφνερ εἶχεν ἀγοράσει τινὰ βιβλία ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τῶν Ἰωνιδῶν. Περὶ πάντων ἀνε-
 αζαιρέτως τῶν προκατόχων ἡμῶν δὲν ὠμιλήσαμεν, τοὺς δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν δωδεκαετίαν οὐδόλως ἐψέξα-
 αμεν· ἐνομίσαμεν ὅμως καθῆκον ἡμῶν, βλέποντες ὅτι δὲν ἐτηρεῖτο μὲν ἡ θέλησις τοῦ δωρεοδότου, ἐζημιούτο δὲ ἡ Πανεπιστημιακὴ Βιβλιοθήκη, νὰ ὑποβάλωμεν τὰ περὶ τού-
 ατου εἰς τὴν Ἀκαδημιακὴν Σύγκλητον, ἣτις παρεδέξατο τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἀποφνηαμένη ὅτι πρέπει νὰ τη-
 αρηθῇ ἡ θέλησις τοῦ δωρεοδότου, καταργουμένων τῶν ἐπιμι-
 ασθίων καὶ μισθῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων κλητῆρων καὶ ἄλλων δαπανῶν ἐκτὸς τῆς ἀγορᾶς βιβλίων. Καὶ μετὰ τὴν ακατάργησιν δὲ αὐτῆν δι' ἐπιμόνου συστάσεως προφορικῆς τε καὶ ἐγγράφου αατωρθώσαμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου αδιατήρησιν τοῦ χρησίμου φρουροῦ τῆς Βιβλιοθήκης ἀπομά-
 αχου Γ. Σταυρῆ. Περὶ τούτου δὲ τοῦ ὑφ' ἡμῶν γενομένου ὀριστικοῦ κανονισμοῦ τοῦ κληροδοτήματος τῶν Ἰωνιδῶν τάδε λέγει ὁ πρύτανης Κ. Ἀναγνωστάκης ἐν τῇ λογοδοσίᾳ

αὐτοῦ (σελ. 26): «Χάρις εἰς τὴν ἐθελαικρίθειαν τοῦ νέου ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Κ. Χ. Μελετοπούλου, αἱ πρόσοδοι τῆς δωρεᾶς τῶν Ἰωνιδῶν αἱ τέως ἀναλισκόμεναι εἰς πολλὰς ἄλλας ἀνάγκας τῆς Βιβλιοθήκης, χρησιμεύουσι νῦν ἀποκλειστικῶς εἰς ἀγορὰν βιβλίων κατὰ τὴν ῥητὴν ἐντολὴν τῶν φιλογενῶν δωρητῶν».

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀγορᾶς βιβλίου τινός, ἣν κατακρίνει αὐτὸς ἐν τῷ φυλλαδίῳ του, λέγομεν ὅτι τὸ βιβλίον ἐκεῖνο καὶ σπάνιον εἶναι ὡς περιέχον διηγήματα καὶ ποιήματα τοῦ Lafontaine τοῦ Dorat καὶ τοῦ Gresset καὶ ἄξιον λίαν περιεργείας, πολλῶ δὲ τῆς Παπίσσης Ἰωάννας καὶ χρησιμώτερον καὶ ἠθικώτερον. Ἐὰν δὲ γραμματῖα λαχείου ἡγοράσαμεν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος ἐκείνου, ἐπράξαμεν τοῦτο, ὅπως πορίσωμεν τῇ Βιβλιοθήκῃ μετὰ μεγίστης πιθανότητος καὶ μικρᾶς δαπάνης ὀλόκληρον τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ μακαρίτου ἐφέτου Μανωλέα, πλουσίαν καὶ ἐν φιλολογικοῖς, ἀλλὰ μάλιστα ἐν νομικοῖς βιβλίοις, ὧν ἐστερεῖτο ἡ Βιβλιοθήκη· ἡ δὲ ἀγορὰ τῶν γραμματίων ἐγένετο τῇ ἐγκρίσει τῶν δύο κοσμητόρων τῆς Φιλοσοφικῆς καὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς ΚΚ. Ἡρακλέους Μητσοπούλου καὶ Κωνσ. Ν. Κωστή, οἵτινες οὐ δέονται βεβαίως νὰ διδαχθῶσι τὸ καθήκον παρὰ τοῦ πρώην ἐφόρου, κήδονται δὲ πολλῶ μᾶλλον ἢ αὐτὸς τῶν συμφερόντων τῆς πανεπιστημιακῆς καὶ ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Πιστεύομεν δὲ ὅτι ὁ κέρβερος αὐτὸς τῆς ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης θέλει ἡσυχάσει, μανθάνων ὅτι ὁ ἐκτελεστής τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου Μανωλέα Κ. Ἰω. Νικολαΐδης λογιστῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις καὶ ὅτε ἐλάβομεν τὰ γραμματῖα ἐκεῖνα, εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ ἀποδώσῃ τῇ ἐφορείᾳ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν ἐν περιπτώσει βραδύτητος ἐκκυβεύσεως τοῦ λαχείου, ἀπέδωκεν, ἀφοῦ τὸ δεύτερον ἀνελάβομεν τὰ

τῆς ἐφορείας, τῇ ἡμετέρᾳ αἰτήσει, εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῆς τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν.

Καυχᾶται δὲ ὁ πρώην ἐφορος ὅτι «οὐδ' ὄβολόν ἐδαπάνησεν ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ εἰσοδήματος ἐκείνου» τῶν Ἰωνιδῶν, ἄρα οὐδὲ πρὸς ἀγορὰν βιβλίων· ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ πάλιν ἐπισήμως ψεύδεται, διότι ἐπλήρωσε πρὸς τὸν Κ. Βίλμπεργ δραχ. 1,029 δι' ἀγορὰν βιβλίων, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἀπὸ 31 Ἰουλίου ἀπόδειξις τοῦ τελευταίου καὶ ὁ λογαριασμός του, καὶ ἐπλήρωσε μάλιστα αὐτὰς ἄνευ ἐγκρίσεως τοῦ κοσμητορος παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ δωρεοδότου καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Σύγκλητου (1). Καὶ ὅμως αὐτὸς λέγει ὅτι «μάταιον εἶναι νὰ προστίθενται νέα βιβλία πρὶν ἢ τὰ ὑπάρχοντα ἀσφαλισθῶσι καὶ γείνωσι διὰ καταλόγου χρήσιμα τοῖς προσερχομένοις» τοῦτο δέ, ἵνα μὴ ἀποδώσῃ καὶ ἄκων ἀξίαν εἰς τὴν παρ' ἡμῶν γενομένην χρησιμοποίησιν τοῦ εἰσοδήματος ἐκείνου, ἀδιαφορῶν ἂν ἐξελέγχεται οἰκτρῶς ἀντιφάσκων ἄνθρωπος, ὅστις, ἐνῶ θρηνεῖ τὴν γυμνότητα τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τὸν ἀκρωτηριασμόν τῶν σειρῶν καὶ τῶν περιοδικῶν, καταδικάζει ἐν τούτοις τὴν πρόσκτησιν νέων βιβλίων ὡς ματαίαν, καὶ καυχᾶται ὅτι «οὐδ' ὄβολόν ἐδαπάνησεν αὐτὸς πρὸς τοῦτο». Ἐπειδὴ δὲ λέγει ὅτι «ἂν παρουσιασθῇ ἐπιτακτικὴ τις ἀνάγκη, ἂν χρήζῃ λ. χ. παραλαβῆς κιβωτιόν τι ἐν Πειραιεῖ, ἂν καταρρέῃ ἐρμάριον, ἂν χαίνη θύρα ἢ πλημμυρίση καὶ πάλιν ἢ ἀποθήκη, καὶ πλὴν τούτου συμπέση ἢ τε πρυτανεία καὶ ὁ ἀρμόδιος τμηματάρχης νὰ νομίσωσι περιττὴν ἢ μὴ κατεπεΐγουσαν τὴν ἐξασφάλισιν τῶν

(1) Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ληψοδοσίας ἐψεύσθη, γράψας ὅτι τῶν βιβλίων ἐκείνων εἶχε παρκαγγεληθῆ ἡ ἀγορὰ εἰς τὸν Κ. Βίλμπεργ ὑπὸ τοῦ προκατόχου του, διότι ἡμεῖς δὲν εἶχομεν παρκαγγεῖλαι τὴν ἀγορὰν ἐκείνην.

βιβλίων ἀπὸ τῆς κλοπῆς τοῦ σάρακος ἢ τῶν ὑδάτων, οὐδό-
λως ἤθελε διστάσει νὰ μιμηθῆ τοὺς προκατόχους αὐτοῦ,
καταφεύγων εἰς τοὺς τόκους τοῦ κληροδοτήματος κ.λ.π.»,
ἀναγκαζόμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ δαπάνας τοιαύτας ὀφείλει
νὰ προκαταβάλῃ χρήματα ὁ ἔφορος ἐξ ἰδίων καὶ οὐχὶ ὡς
ἔπραξεν αὐτὸς ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τῶν Ἴωνιδῶν, ἐν τό-
σάυτῃ μάλιστα θαυμασιά τάξει καταστρώσας καὶ μετὰ δια-
γραφῶν ποικίλας τοὺς λογαριασμούς, ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ
ἐννοήσῃ τὴν μοναδικὴν αὐτὴν λογιστικὴν. Καὶ οὐδαμῶς
μὲν ἀμφίβολον ὅτι καὶ ἡ πρυτανεία καὶ ὁ ἀρμόδιος τμημα-
τάρχης τοῦ ὑπουργείου, προκειμένου περὶ ἀληθοῦς ἀνάγκης
ἐξασφαλίσεως τῶν βιβλίων, θὰ παρεδέχοντο δαπάνην ἐπὶ
τοιούτῳ σκοπῷ γινομένην· ἀλλὰ βεβαίως ὁ ἔφορος, ἐὰν ἔχη
ἀληθῆ καὶ οὐχὶ ἀγυρτικὴν στοργὴν πρὸς τὰ βιβλία, θέλει
θυσιάσει πρὸς τοῦτο ἐν ἀνάγκῃ ἐξ ἰδίων καὶ 10 καὶ 20 καὶ
50 δραχμάς. Καὶ δὲν ἐκπληττόμεθα μὲν ὅτι ἐπὶ τοῦ προ-
κειμένου ὁ πρῶην ἔφορος δὲν θὰ ἐδίσταζεν, ὡς λέγει, νὰ μὴ
σεβασθῆ τὴν θέλησιν τοῦ δωρεοδότου καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς
Συγκλήτου· τὸ ἐναντίον θὰ ἦτον ἀληθῶς ἐκπληκτικόν. Ἐὰν
δὲ ἡμεῖς μὴ εἴχομεν ζῆλον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πα-
νεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης, ἠδυνάμεθα ν' ἀφήσωμεν τὸ
κληροδοτήμα δαπανώμενον ἐφ' ἃ μὴ ἔδει, δεικνύμενοι μάλι-
στα εἰς τὰ ἐξ αὐτοῦ ὠφελούμενα πρόσωπα χαριστικοὶ καὶ
εὐάρεστοι καὶ τέλειον ἀδιαφοροῦντες, ἂν περὶ τοὺς 400 σχε-
δὸν τόμους ἐζημιούτο κατὰ πᾶν ἔτος ἡ πανεπιστημιακὴ Βι-
βλιοθήκη.

Αἱ ἐπιστολαὶ δέ, ὡς λέγει ὅτι ἀφήκαμεν ἄνευ ἀπαντή-
σεως, ἦσαν ἢ ἐπιστολαὶ ἀγγέλλουσαι δωρήματα μήπω ἐλ-
θόντα, ἢ εὐχαριστήρια ἐπὶ ἀποστολῇ βιβλίων ἢ ἄλλα γράμ-
ματα, ἅτινα ἔπρεπε νὰ τεθῶσιν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ. Ἐκ τοῦ φο-

βεροῦ ζήλου τοῦ ὁ προκατόχος ἡμῶν λέγει «ὅτι ἀπήντησεν
εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως», ἀλλ' ἡμεῖς σχέδια μὲν ἀπαντήσεων
αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπιστολάς ἐκείνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρ-
χον ἐπιστολαὶ ἀγγέλλουσαι τὴν ἀποστολὴν βιβλίων ὑπ' αὐτοῦ
παραληφθέντων, εὐρήκαμεν μόνον δύο, ἀπλῶς δὲ σεσημειωμέ-
νην τὴν λέξιν «ἀπηντήσαμεν» ἐπὶ τῶν λοιπῶν. Καὶ ὑπό-
σον μὲν ἐξεπλάγησαν οἱ λαβόντες τὰς ἀπαντήσεις του, ἕκα-
στος δύναται εὐκόλως νὰ συμπεράνῃ, ἀλλὰ τινὲς τῶν ἀπαν-
τήσεών του καὶ ἕτερψαν βεβαίως τοὺς λαβόντας, διότι ἀπὴν-
τησε, τίς θέλει τὸ πιστεύσει; καὶ εἰς εὐχαριστήρια! καὶ τὸ
ἐσημείωσε μάλιστα ἐπ' αὐτῶν.

Ἐτόλμα δὲ νὰ γράφῃ τοιαῦτα ἐκεῖνος περὶ ἀμελείας ἡμῶν
περὶ τὰς ἀπαντήσεις, ἐνῶ εἶχεν ἀναγνώσει πολλὰ καὶ μα-
κρὰ ἡμῶν εὐχαριστήρια πρὸς τε Κυβερνήσεις ξένας καὶ σοφὰς
Ἑταιρίας καὶ ἰδιώτας, ἐν οἷς μάλιστα ἐζητοῦμεν νὰ κινήσω-
μεν ἔτι μᾶλλον τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐθνικὴν αὐ-
τῆς Βιβλιοθήκην εὐμένειαν αὐτῶν. Ἐκεῖνος δὲ οὔτε πρὸς τὸ
ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Σαξωνίας, οὔτε πρὸς τὴν
Royal Society τοῦ Ἐδιμβούργου (περὶ ἧς λίαν φαίνεται
μεριμνῶν ἐν τῷ φυλλαδίῳ του) οὔτε πρὸς τὴν Κυβέρνη-
σιν τῆς Βρασιλίας, οὔτε πρὸς τὴν Δανικὴν κυβέρνησιν (1),

(1) Ἐνταῦθα δὲν ἐσημειώσαμεν καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἀποι-
κιῶν τῆς Ὀλλανδίας, ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου τοῦ ὁποίου ἔχει μὲν
σημειώσει τὴν λέξιν «ἀπηντήσαμεν» ἀλλ' ἡμεῖς οὔτε σχέδιον
ἀπαντήσεως αὐτοῦ εὐρομεν, οὔτε ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ληψοδοσίας
μνημονευομένην τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ. Δύο δ' ἐπιστολάς, ἀπευ-
θυνομένας εἰς Πέστην καὶ εἰς Οὐάσιγκτων καὶ ὑπογεγραμμένας
πρὸ αὐτοῦ ἐβδομάδας ὅλας πρὸ τῆς ἀπολύσεώς του, ἀλλὰ μὴ
σταλείσας καὶ πρερριμμένας ἐν γωνίᾳ, εὐρόντες ἡμεῖς τυχαίως
ἀπεστέιλामεν εἰς τὸν πρὸς ἡμᾶς ὄρον.

οὔτε πρὸς πλείστα Πανεπιστήμια καὶ ἐταιρίας ἢ πρὸς πρόσωπα ἐγγύρια καὶ ξένα, δωρήσαντα τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ βιβλία, ἠδὲ ἴδωκε νὰ στείλῃ, ἂν μὴ εὐχαριστήριον, τούλαχιστον γνωστοποιητικὴν τῆς παραλήψεως τῶν δωρηθέντων βιβλίων ἐπιστολὴν, εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ καὶ τὴν περὶ τούτου φροντίδα ἀφήσας. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου 1880 μέχρι τῆς 8 Ὀκτωβρίου 1880 δωρηθέντων εἰς τὴν Ἑθν. Βιβλιοθήκην τευχῶν, ὧν οἱ δωρηταὶ οὐδεμιᾶς ἠξιώθησαν ἐπιστολῆς, ἀναβαίνει εἰς 655! Ἄγνωστον δὲ πόσοι, κατὰ τοὺς προηγούμενους τρεῖς μῆνας τῆς ἐφορείας τοῦ Ἰουνίου Ἰουλίον καὶ Αὐγουστον δωρήσαντες, ἔμειναν ἄνευ ἀπαντήσεως, διότι, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, τὰ βιβλία ἐκεῖνα ἐν οὐδενὶ καταλόγῳ εἶχον καταγραφῇ (1).

Ψευδὲς δὲ εἶναι καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ὅτι οὔτε ἡ Ἐφορεία τῆς Βιβλιοθήκης οὔτε ἡ Πρυτανεία ἀνταλλάσσουσι βιβλία πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου Βιβλιοθήκας, Ἀκαδημίας καὶ ἄλλα σοφὰ σωματεῖα. Διότι καὶ περὶ τούτου εἶχομεν προνοήσει. Ῥητῶς δὲ περὶ τούτου λέγομεν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμῶν πρὸς τὴν Πρυτανείαν ἐκθέσει (σελ. 14) τάδε.

«Περὶ πολλοῦ δὲ ποιουμένη ἡ Ἐφορεῖα τὰς πρὸς ἡμῶν τῆς ἀεπιστήμης προόδους ὡς οἷόν τε γνωστὰς καὶ τῶ ξένῳ ἐπι-

(1) Ἔνεκα δὲ τῆς περὶ τὴν καταγραφὴν ἐπιπρατοῦσης τάξεως συνέβη καὶ τὸ ἀστεῖον νὰ καταγραφῶσι βιβλία ὑπὸ χρονολογίαν προγενεστέραν ἐκείνης, καθ' ἣν εἰσῆλθον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην. Οὕτω τόμοι τινὲς τῶν Transactions τῆς Irish Academy, ἀποσταλέντες τῇ 20 Σεπτεμβρίου, (ε. π.), ἐκ Δουβλίνου καὶ ληφθέντες βεβαίως περὶ τὰ τέλη 7θρίου εἶχον καταγραφῇ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς εἰσαγωγῆς ὑπὸ χρονολογίαν 5 Σεπτεμβρίου (ε. π.).

«στημονικῶ κόσμῳ καταστῆσαι, καὶ μὴ δυνάμενη νὰ διαθέτῃ «πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν τὰ εἰς αὐτὴν στελλόμενα ἐγγύρια ἐπι-«στημονικὰ προϊόντα, παρεκάλεσε τὴν Πρυτανείαν, ἵνα χορηγήσῃ αὐτῇ τὰ δαπάνη τοῦ Πανεπιστημίου ἐκτυπούμενα ἐπι-«στημονικὰ βιβλία. Τῆς δὲ Πρυτανείας ἐτοιμῶς ἀποδεχμένης «τὴν αἴτησιν, ἐστάλησαν ὑπὸ τῆς Ἐφορείας 116 σώματα πε-«ριέχοντα βιβλία πρὸς διαφόρους Ἀκαδημίας καὶ Βιβλιοθήκας «Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς».

Ἐστειλάμεν δὲ τὴν Σύνοψιν νομισμάτων τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Ποστολάκα συγγραφείσαν (Synopsis numorum veterum quae in museo numismatico Athenarum pu blico ad-servantur), Catalogon systematicon Herbarii τοῦ Κ. Θ. Ὀρφανίδου, τὴν Κρίσιν ἐπὶ τοῦ Οἰκονομείου διαγωνίσματος Ἀφεντούλη, κ.λ.π. Δεκαεξὶ δὲ μεγάλα δέματα, ἐπιγραφόμενα Kongelige Bibliothek, Kjöbenhavn, An die Kö-nigliche Bibliothek, Dresden, Accademia dei Lincei, Roma, Smithsonian Institution, Whashington, Imperat. Akademija Nank, St-Petersbourg, An die universitæts Bibliothek, Leipsig, British Museum London, Bibliothèque Nationale, Paris, Royal Asia-tic Society, London, A l'institut de France, Paris, Kongelige Norske Universitet, Christiania, Royal Irish Academy, Dublin, Kaiserliche öffentliche Bibliothek, St-Petersbourg, An die Königlich Prussische Akade-mie der Wissenschaften, Berlin, A l'Académie Ro-yale des Sciences, Bruxelles, A la Bibliothèque de l'université, Liège, ἔτοιμα ὄντα πρὸς ἀποστολὴν, ἐν οἷς περιείχοντο Φιλίππου Ἰωάννου Πάρεργα ἐκδ. 6'. Le Lau-rium par André Cordella, Πρακτικὰ Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας Γρηγορίου ἱερομονάχου Ἰνδικῆ ἀλληλογραφία, Σύνοψις νο-

AKADEHMIA

μισμάτων Ποστολάκα, Πρυτάνεως Ἀναγνωστάκη Λογοδοσία, Λιβαδά Γραμματική, Λόγοι ἀκαδημαϊκοὶ 11, Ἐκθέσεις διάφοροι Πανεπιστημιακοὶ 9 κ.τ.λ. ὡς καὶ 48 ἀντίτυπα τῆς Συνόψεως τοῦ Κυρίου Ποστολάκα, προωρισμένα εἰς ἀποστολὴν πρὸς ἰσάριθμα Νομισματικὰ Μουσεῖα καὶ Ἀρχαιολογικὰς ἐταιρίας τοῦ κόσμου, ἔκειντο ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ πρώην ἐφόρου, ματαίως ἐπικαλούμενα τὴν μέριμνάν του. Ἡμεῖς δέ, τὸ δεύτερον ἀναλαβόντες τὰ τῆς Ἐφορείας, ἀπεστείλαμεν αὐτὰ εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον. Ἐνῶ δὲ πλεῖστα ἐπὶ τοῖς πρώτοις εὐχαριστήρια Ἀκαδημιῶν ἢ ἄλλων σοφῶν ἐταιριῶν ἔκειντο ἐπὶ τῆς τραπέζης του ἢ καὶ ἐλήφθησαν ὑπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος ἐνόμισε καλὸν νὰ ψευσθῆ, πρῶτον μὲν, ἵνα καταγῶ τῆς τε Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Πανεπιστημίου ὀλιγωρίαν περὶ τὴν ἀνταλλαγὴν, δεύτερον δέ, ἵνα κατακλευάσῃ τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου ὡς μὴδὲν ἄξιον λόγου ἢ ἀνταλλαγῆς παράγοντας! Δυστυχεῖς καθηγηταί! Ἐὰν ἠδύνασθε νὰ γράφετε βιβλία σκανδαλώδη ἢ σατύρας ἀντεθνικὰς, ἴσως τὰ ἔργα ὑμῶν ἐκρίνοντο ἄξια ἀνταλλαγῆς.

Ἀλλὰ ταῦτα πάντα δὲν ἤρκουν εἰς τὸν εὐσυνειδητὸν ἡμῶν διάδοχον. Προσποιούμενος ὅτι ἐπίστευσεν ὅτι ἡμεῖς « ὑβρίζομεν αὐτὸν διὰ τριῶν συγχρόνως ἐφημερίδων », πράγματι δὲ διότι ἡμᾶς ἐθεώρει ὡς πιθανοὺς διαδόχους του, ἐνόμισε θεμιτὸν πᾶν μέσον ἕπως καταστήσῃ ἀδύνατον τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Διὸ κατέφυγε καὶ εἰς συκοφαντικούς κατὰ τῆς διαχειρίσεως ἡμῶν ὑπαινιγμούς.

Ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ τὴν ἡμετέραν θέσιν. Εἶναι ἡ θέσις ἐκεῖνου, ὅστις, ἐνῶ φρίττει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς δολοφονίας, κατηγορεῖται ἐν τούτοις δολοφονικῶς ὡς δολοφόνος. Διὸ, εἰ καὶ πρόσωπα ἐγκριτα καὶ σπουδαῖα ἐνόμιζον ὅτι πρὸς συκο-

φαντίαν οὕτως ἀνάνδρως ἐκφερομένην ἔπρεπε ν' ἀντιτάξωμεν τὴν περιφρόνησιν μόνην, ἡμεῖς ὅμως φρονοῦντες ὅτι ὁ συκοφαντούμενος δημόσιος λειτουργὸς οὔτε εἰς τὴν περὶ ἑαυτοῦ οὔτε εἰς τὴν περὶ τοῦ συκοφαντοῦντος ἐσχηματισμένην ἐν τῇ κοινωνίᾳ γνώμην πρέπει ν' ἀποβλέπη, τὸν μὲν γράψαντα τοὺς περὶ τῆς διαχειρίσεως ἡμῶν ὑπαινιγμούς ἐκείνους ἐσπεύσαμεν νὰ καταγγείλωμεν εἰς τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην, ἐνώπιον δὲ τοῦ κοινοῦ ἀφηγοῦμεθα σήμερον τὸ γεγονός, ἐπὶ τοῦ ὀρίου ἐκεῖνος ἔπλασε τὴν συκοφαντίαν του.

Τῇ 15 Δεκεμβρίου 1879 εἶχομεν ὑποβάλει εἰς τὸ ὑπουργεῖον πρὸς ἐγκρίσιν ἀγορᾶς κατάλογον βιβλίων δρ. 2,200, ἀνηκόντων εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολήν. Τῇ 15 Ἀπριλίου 1880 τὸ ὑπουργεῖον ἐπέκρινε τὴν ἀγορὰν τῶν βιβλίων τούτων. Τοῦτο δὲ ἀνεκοινώσαμεν ἡμεῖς εἰς τὸν βιβλιοπώλην Κ. Βίλμπεργ, ὅπως φροντίσῃ περὶ προμηθείας τῶν βιβλίων ἐκείνων. Τῇ 30 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπῆλθεν ἡ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπόλυσις ἡμῶν. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μηνός, ἦτοι περὶ τὴν 15 Ἰουλίου, ὁ Κ. Βίλμπεργ παρέδωκε τὰ βιβλία, περὶ ὧν ὁ λόγος, εἰς τὸν διάδοχον ἡμῶν. Οὗτος παρετήρησε τότε τῷ Κ. Βίλμπεργ, ὅτι ἡ τιμὴ βιβλίων τινῶν εἶχε σημειωθῆ ἐν τῷ καταλόγῳ ἀνωτέρα τῆς συνήθους· ὁ δὲ Κ. Βίλμπεργ εἶπεν ὅτι κατὰ τὸν ὄρισμὸν τῶν τιμῶν ἐν τῷ καταλόγῳ εἶχε χρησιμεύσει ὁ κατάλογος τοῦ Γερμανοῦ βιβλιοπώλου Asher, ὅστις ἐξ ἀνάγκης ἔχει διὰ τὰ γαλλικὰ βιβλία τιμὰς ἀνωτέρας ἢ οἱ τῶν γάλλων βιβλιοπωλῶν, κατὰ δὲ τὴν μεταβολὴν τῶν μαρκῶν εἰς φράγκα καὶ δραχμὰς ἀριθμὸς τις τόμων κατὰ λάθος εἶχε σημειωθῆ μὲ τιμὰς ἀνωτέρας τῶν συνήθων. Τότε ἐγένετο μεταρρυθμισις τῶν τιμῶν αὐτῶν, παρεδόθησαν τὰ βιβλία καὶ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ διαδόχου μου κατάλογος ἢ κατά-

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
 ΟΔΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ 5
 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
 ΟΔΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ 5
 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

στασις πληρωμῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον πρὸς ἔκδοσιν τοῦ χρηματικοῦ ἐντάλματος. Ἡμεῖς οὔτε τὰ βιβλία παρελάβομεν οὔτε ὑπεβάλομεν τὴν κατάστασιν πληρωμῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον, διότι ὁ ὑποβληθεὶς ὑφ' ἡμῶν κατάλογος ἦτο κατάλογος οὐχὶ πληρωμῆς ἀλλ' ἐγκρίσεως τῆς ἀγορᾶς, ὁ συνήθως ὑποβαλλόμενος, ὅπως τὸ ὑπουργεῖον γνῶ τὸ εἶδος τῶν βιβλίων καὶ ὡς ἔγγιστα τὸ ζητούμενον ποσόν. Καὶ ὅμως τὸ γεγονός τοῦτο ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῆ ὁ προκάτοχος ἡμῶν, ὅπως προσβάλλῃ τὴν ἡμετέραν διαχείρισιν, καὶ ἔγραψεν ὅτι κατ' αὐτὴν ἐκ συμφώνου δῆθεν μετὰ τοῦ Κ. Βίλμπεργ « ἡ ἔκπτωσις τῶν δέκα ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν ἐγένετο, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνεβιβάζετο ἐν τῷ λογαριασμῷ ἡ τιμὴ τῶν βιβλίων κατὰ εἴκοσι πέντε ταῖς ἑκατὸν ὑπεράνω τῆς ἀπαιτούμενης ἐν τῷ αὐτῷ βιβλιοπωλείῳ παρὰ τοῦ τυχόντος ἀγοραστοῦ κτλ.»

Δὲν περιωρίσθη δὲ εἰς τοῦτο, ἀλλὰ προσθέτει «πρὸς πλήρη ἐκτίμησιν τῆς μεγαλοδωρίας τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης», «ὅτι ἡ Πρυτανεῖα τοῦ Πανεπιστημίου ἔχει συμφωνίαν μετὰ τοῦ Κ. Βίλμπεργ περὶ ἔκπτωσεως δέκα τοῖς ἑκατὸν οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀλλὰ τῆς ἐν Εὐρώπῃ τιμῆς τῶν βιβλίων, ἀνευ οὐδεμιᾶς διὰ τὰ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς προσθήκης κλπ.» Προσέθηκε δηλ. ἐν μέγιστον ψεῦδος, ἵνα ἀποδείξῃ τὰς τιμὰς τῆς Ἐφορείας ἀνωτέρας τῶν τῆς Πρυτανείας, ἐνῶ οὐδεμία ἔκπτωσις τοιαύτη ἐγένετο εἰς τὰς τιμὰς τῆς Πρυτανείας, οὐδεμία συμφωνία τοιαύτη μεταξὺ τῆς Πρυτανείας καὶ τοῦ Κ. Βίλμπεργ ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας, ἀλλ' ἐγένετο μετ' αὐτὴν ὡς θέλει ἰδεῖ ὁ ἀναγνώστης· εἰς ταύτην δὲ τὴν συμφωνίαν εἶχομεν ἡμεῖς τὰ μέγιστα συντελέσει. Ἄλλ' ὅπως δώσωμεν πιστοτέραν εἰκόνα τῆς κακοβουλίας αὐτοῦ, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ ἐκθέσωμεν διὰ βραχέων τὰς περὶ

ἐκπτώσεως τῶν τιμῶν ἡμετέρας ἐνεργείας, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου γενομένης, ἐνεργείας, αἵτινες ἀπέληξαν εἰς τὴν συμφωνίαν ἐκείνην.

Ἀναλαβόντες τὰ καθήκοντα τοῦ ἐφόρου, ὅτε πρῶτον διωρίσθημεν τοιοῦτοι, καὶ φροντίσαντες νὰ πληροφορηθῶμεν παρὰ τοῦ Ἐφόρου τῆς Βουλῆς κ. Φιλήμονος, ὁποῖαν ἔκπτωσιν ἐπὶ τῶν τιμῶν τῶν ἀγοραζομένων βιβλίων παρεχώρει αὐτῷ ὁ Κ. Βίλμπεργ, ἐμάθομεν ὅτι εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς παρεχώρει ἔκπτωσιν 10 0/0. Ἐζητήσαμεν λοιπὸν ἐπιμόνως ἀπὸ τοῦ Κ. Βίλμπεργ, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἐθν. Βιβλιοθήκην παραχωρήσῃ αὐτὴν τὴν ἔκπτωσιν. Οὗτος δὲ, ἀφοῦ ἐπὶ χρόνον ἀντέστη, συγκατένευσεν τέλος εἰς τοῦτο. Εἰδότες δὲ ἡμεῖς ὅτι εἰς τὴν Πρυτανεῖαν οὐδεμία ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κ. Βίλμπεργ ἔκπτωσις, ἐσπεύσαμεν νὰ γνωστοποιήσωμεν αὐτῇ ἐγγράφως τὴν γενομένην ἡμῖν ἔκπτωσιν ὑπ' ἐκείνου. Καὶ ἐπειδὴ ἐνομίσαμεν ὅτι πιεζόμενος ἠδύνατο νὰ παραχωρήσῃ καὶ ἔκπτωσιν ἀνωτέραν 15-20 0/0, ἐπεμείναμεν καὶ εἰς τοῦτο. Ἄλλ' ὁ Κ. Βίλμπεργ ἔμεινεν ἀνένδοτος. Τότε ἀπεστείλαμεν ὁμοίας ἐπιστολάς πρὸς τρεῖς βιβλιοπώλας τῶν Ἐπισιῶν Masson, G. Baillièrè, E. Baillièrè et fils, ζητοῦντες ὅσον οἶόν τε συμφορωτέρας τιμὰς καὶ ἀπ' εὐθείας ἀνταπόκρισιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀλληλογραφίας ταύτης, ὅπερ ἀνεκοινώσαμεν εἰς τὸν τότε Πρύτανιν Κ. Δαμαλᾶν καὶ εἰς τοὺς κοσμητόρας τῶν Σχολῶν, δὲν ἦτον εὐάρεστον, τῇ εἰσηγήσει τοῦ τότε κοσμητόρος τῆς Νομικῆς Σχολῆς Κ. Κοκκίνου, νομίζοντος ὅτι δι' ἀπ' εὐθείας ἀνταπόκρισεως πρὸς τοὺς ἐν Ἐπισιῶν Ἑλληνας ἐμπόρους ΚΚ. Σκληριανιώτην καὶ Μαλανδρῖνον ἠδύνατο νὰ προμηθεύωνται ἢτε Πρυτανεῖα καὶ ἡ Ἐφορεία βιβλία εὐωρότερον ἢ διὰ τοῦ Κ. Βίλμπεργ, ἐγράψαμεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ τότε Πρυτά-

νεως Κ. Δαμαλά τῆ 29 Μαρτίου 1879 ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς κυρίους τούτους, δι' ἧς μετὰ πολλῶν παρακλήσεων καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν ἀφιλοκερδῆ ἀφιλοπατρίαν των ἐζητοῦμεν ἀπ' εὐθείας ἀνταπόκρισιν χάριν ὠφελείας τῆς τε Ἐθν. Βιβλιοθήκης καὶ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ δὲ πρύτανις Κ. Δαμαλάς ἐμελλε νὰ γράψῃ ὁμοίαν ἰδίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἐν Λειψία Γενικ. Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος Κ. Ναοῦμ. διὰ τὸν ἐκεῖ μέγαν βιβλιοπώλην Κ. Brockhaus (1). Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἡμῶν καὶ τοῦ Κ. Πρυτάνεως ἀπήντησαν οἱ ΚΚ. Σκληβανιώτης καὶ Μαλανδρίνος διὰ τῆς ἀπὸ 9 Μαΐου 1879 ἐπιστολῆς, ἐν ἧ ὠρίζον τοὺς ὄρους ὑφ' οὓς ἠδύνατο ν' ἀναδεχθῶσι τὴν προμήθειαν βιβλίων. Αὐτὴν δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐσπεύσαμεν ν' ἀνακοινώσωμεν εἰς συμβούλιον ἐκ τοῦ τοῦ Πρυτάνεως Κ. Δαμαλά καὶ τῶν κοσμητόρων Κ. Κοκκίνου, τῆς Νομικῆς, Κ. Φιντικλέους, τῆς Φιλοσοφικῆς, καὶ, νομιζομεν, τοῦ Κ. Διομήδους Κυριακοῦ, τῆς Θεολογικῆς, τοῦ τῆς Ἱατρικῆς Κ. Παύλου Ἰωάννου κωλυομένου. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ σπουδαίαν σκέψιν ἐκρίθη ἐν τῷ συμβουλίῳ ἐκείνῳ ὅτι οἱ ὑποβαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ΚΚ. Σκληβανιώτου καὶ Μαλανδρίνου ὄροι δὲν ἦσαν συμφέροντες, παρεκλήθη ἡ ἐφορεία, ὅπως διαπραγματευθῆ μετὰ τοῦ Κ. Βίλμπεργ ἐκπτώσιν 15 9/10 διὰ τὰ ἀγοραζόμενα ὑπὸ τε τῆς Ἐθνικῆς καὶ τῆς Πανεπιστη-

(1) Τὸ σχέδιον τῆς πρὸς τοὺς ΚΚ. Σκληβανιώτην καὶ Μαλανδρίνον ἐπιστολῆς ἡμῶν καὶ τοῦ Πρυτάνεως Κ. Δαμαλά, ὑφ' ἡμῶν ἰδιοχείρως γεγραμμένον, καθὼς καὶ ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴ τοῦ Κ. Δαμαλά ὑπῆρχον ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ πρώην ἐφόρου καθ' ὄλην αὐτοῦ τὴν ἐφορείαν καὶ ὅμως αὐτὸς ἐνεργεῖς τοιαύτας, ἐπιζημιωτάτας τῷ Κ. Βίλμπεργ, οὐδαμῶς ἐνόμισεν ἐκυτὸν ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς του ὑπόχρεον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει.

μιακῆς βιβλιοθήκης βιβλία. Εἰς τὴν προφορικὴν δ' ἐρώτησιν ἡμῶν περὶ τούτου, καθὼς καὶ εἰς πρόσθετον ἐρώτησιν περὶ ὑπολογισμοῦ τοῦ φράγκου εἰς δραχμὰς, ὁ Κ. Βίλμπεργ ἀπήντησε κατ' ἀρχὰς μὲν προφορικῶς, ὀρίζων τοὺς ὄρους καθ' οὓς ἠδύνατο νὰ παραχωρήσῃ ἐκπτώσιν 15 0/10, ἔπειτα δὲ τῆ αἰτήσῃ ἡμῶν δι' ἐπιστολῆς, ἧς τὸ γερμανικὸν κείμενον μετὰ τῆς μεταφράσεως αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν καὶ σχεδίων κατεθήκαμεν παρὰ τῆ ἀνακρίσει. Ταῦτα ἡμεῖς ἀνεκοινώσαμεν τῆ Πρυτανείᾳ διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Μαΐου 1879 ἐγγράφου τῆς Ἐφορείας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὄροι τοῦ Κ. Βίλμπεργ δὲν ἐθεωρήθησαν δυνατοὶ καὶ συμφέροντες, διὰ τοῦτο δὲν ἐπετεύχθη τότε ἡ μεταξὺ τοῦ Κ. Βίλμπεργ τῆς Πρυτανείας καὶ τῆς ἐφορείας συμφωνία. Ἐκτοτε ἡμεῖς δὲν ἐπαυσάμεθα κινῶντες τὸ ζήτημα καὶ ἐπὶ τοῦ πρυτάνεως Κ. Δαμαλά καὶ ἐπὶ τοῦ πρυτάνεως Κ. Ἀρεταίου, ὅπως ὅσον οἶόν τε συμφορωτέρα τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἐπὶ τῆ μείζονι δυνατῆ ἐκπτώσει ἐπιτευχθῆ συμφωνία περὶ ἀγορᾶς βιβλίων, κοινῆ διὰ τε τὴν Πρυτανείαν καὶ τὴν ἐφορείαν. Τέλος δὲ μετὰ πολλὰς περὶ τοῦ πράγματος συζητήσεις ἐπετεύχθη ἡ μετὰ ἐκπτώσεως 10 0/10 συμφωνία τῆς Πρυτανείας μετὰ τοῦ βιβλιοπώλου Κ. Βίλμπεργ, ἧς δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα οἱ πρώτοι εἰσηγηταί, ἀλλ' ἥτις ἐγένετο περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου, ἦτοι ἕνα σχεδὸν μῆνα μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἡμῶν, ἐνῶ ἐν τῆ ἐκθέσει του ὁ προκάτοχος ἡμῶν ψευδῶς καὶ δολίως ζητεῖ νὰ δείξῃ αὐτὴν ὡς ὑπάρξασαν ἐπὶ τῆς ἐφορείας ἡμῶν, ἵνα παραστήσῃ τὰς τιμὰς τῆς ἐφορείας ἀνωτέρας τῶν τῆς Πρυτανείας.

Ἐκ τούτων δύναται τις νὰ κρίνῃ περὶ τῆς εὐσυνειδησίας αὐτοῦ, ὅστις ἐνῶ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἔγραφε διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 37 καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 20 Ἰουλίου 1880 ἐγγράφου του ὅτι

ἡ τιμὴ τῶν τινῶν μόνον εἶχε σημειωθῆ ἱκανῶς κατωτέρα ἐν τῇ καταστάσει πληρωμῆς, ἐν τῷ φυλλαδίῳ του λέγει γενικῶς ὅτι «ἀνεπιβάζοντο αἱ τιμαὶ κατὰ 25 % ἄνω τῶν συνήθων», ὑπαινισσόμενος συμφωνίαν τινὰ μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Κ. Βίλμπεργ (1).

Δικαίως ἄρα δύναται τις ἐνταῦθα ν' ἀναφωνήσῃ τὸ τοῦ κωμικοῦ «ὡς ἤδη οὗτος κακίας καὶ συκοφαντίας πνεῖ (2)».

Καὶ πᾶς τις μὲν κρινέτω ἂν ἡμεῖς ἢ οἷοςδὴποτε ἔφορος Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ἤθελεν εἰς τοσοῦτον κατέλθει ἐξευτελισμοῦ, ὥστε νὰ προβαίη εἰς συμφωνίας μετὰ ξένου βιβλιοπώλου, ὅπως ὠφελθῆ 50 ἢ 100 ἢ τὸ πολὺ 200 κατ' ἔτος δραχμᾶς· ἐὰν δὲ ἡμεῖς, οἱ εἰς ἐργασίας ξυλουργικὰς ἢ βιβλιοδετικὰς ἢ εἰς ἀγορὰς ὑλικοῦ συμπεφωνημένας ὑπὸ τοῦ

(1) Ἐν ἐπιστολῇ του δὲ ἐπιγεγραμμένῃ τὴν 25 Ὀκτωβρίου 1880 ὁ προκατόχος ἡμῶν, ἀπκντῶν εἰς τὸν Κ. Βίλμπεργ, δημοσιεύσαντα τότε ἀνκίρεσιν τῆς συκοφαντίας του ἐκείνης, ἔλεγεν ὅτι τοιοῦτο λάθος συνέβαινε καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα δύο ἔτη, καθότι εἰς χεῖρας αὐτοῦ εἶχε λογαριασμὸν τοῦ αὐτοῦ Κ. Βίλμπεργ, ἐν ᾧ αἱ στερεότυποι ἐκδόσεις τοῦ Michel Lévy σημειοῦνται πρὸς δρ. 4,80 δι' ἕκαστον τόμον καὶ τὰ τομίδια τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Germer Baillièrre πρὸς δρχ. 3,25. Ὁ ἀναγκινώσκων ταῦτα θὰ νομίσῃ ἴσως ὅτι πρόκειται περὶ δεκάδων βιβλίων τουλάχιστον, ἐνῶ τὰ σημειούμενα ἐν τῷ λογαριασμῷ ἐκείνῳ ἐκ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Lévy καὶ τοῦ Baillièrre εἶναι μόνον τρία, καὶ ταῦτα ἠγοράσθησαν κατὰ τὰς συνήθεις τιμὰς, ὡς δύναται ν' ἀποδειχθῆ καὶ δι' ἄλλων λογαριασμῶν τοῦ Κ. Βίλμπεργ καὶ διὰ μαρτυριῶν ἀξιοτίμων προσώπων, ἀγοραστῶν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς τιμαῖς· καὶ εἰς αὐτάς δὲ τὰς τιμὰς ἐγένετο ὑφ' ἡμῶν ἡ ἐκπτώσις τῶν 10⁰/₀.

(2) Ἀριστοφ. Ἰπ. 435.

ἡμετέρου προκατόχου ποιήσαντες ἐλάττωσιν 15 καὶ 20 καὶ 30 % ἐπὶ τῆς ἀρχικῶς συμφωνηθείσης τιμῆς, ἠθέλομεν ποιῆσαι ὑπαινιγμούς κατὰ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ, ὡς ἔπραξεν αὐτὸς καθ' ἡμῶν, δὲν θὰ ἐδικαιοῦτο ἐκεῖνος νὰ ἀποκαλέσῃ ἡμᾶς ἀσυνειδήτους συκοφάντας;

Νομίζομεν ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται ἀρκούντως, ἂν ἡμεῖς ἐφροντίσαμεν περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ πρυτάνεις δὲ Κ. Κ. Δαμαλᾶς καὶ Ἀρεταῖος καθὼς καὶ οἱ τότε κοσμητόρες καὶ οἱ γραμματεῖς Κ. Κ. Ζωγράφος καὶ Ἰατροῖδης εἰσὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις οἱ ἀριστοὶ περὶ τούτου μάρτυρες (1).

Κατανυκτικώτατος δὲ εἶναι ὁ ἐπίλογος μάλιστα τοῦ φυλλαδίου του καὶ λίαν τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ

(1) Πασῶν τῶν κακιῶν βδελυρωτέρη πρᾶ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων ἐθεωρήθη ἡ συκοφαντία.

Χαλεπώτατον θηρίον ἀπάντων οἱ ἀρχαῖοι ἀπεικάλουν τὸν συκοφάντην· ὁ Πλάτων (Πολιτ.) τὸ συκοφαντεῖν νομίζει ἴσον καὶ τὸ κακουργεῖν, ὁ δὲ Πλούταρχος (περὶ φθόνου) τοὺς συκοφαντοῦντας ἀποκαλεῖ εἰς ἔσχατον κακίας ἐλληλακότας· ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Λυσίας, τὰ δύο ἐκεῖνα τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ εὐγλωττίᾳ καὶ ἀρετῇ σεμνώματτα, ὡς καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, ἐν παντὶ σχεδὸν αὐτῶν λόγῳ στηλιτεύουσι τοὺς συκοφάντας, ὁ δὲ Ἰσοκράτης (πρὸς Νικοκλ.) ταῖς αὐταῖς παροτρύνει κολάζειν ζημίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας αἷς περ ἂν τοὺς ἐξακμαρτάνοντας. Ὁ Μένανδρος τὴν συκοφαντίαν ἀποκαλεῖ μάλιστα τοῦ κόσμου τὴν μεγίστην, ἀνδρῶν καὶ πόλεων μεγάλων ὀλέτειραν.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥωμαϊκῇ πολιτείᾳ ὁ νόμος Remucia θεσπισθεὶς τῷ 149 π. χ. διέταττε στιγματισμὸν τῶν συκοφαντῶν διὰ τοῦ γράμματος Κ· ὁ νόμος δὲ οὗτος ἐτηρήθη μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ἡ δὲ ἐκκλησία ἀνέβαλλε τὴν μετάδοσιν τῶν

ένδεικτικός. Νομίζει τις ότι ακούει τὸν περίφημον ψαλμὸν τοῦ Δαυὶδ «ἐλέησόν με ὁ Θεός». Ἐν αὐτῷ ἡ σφαγίασις τῆς Βιβλιοθήκης συνάπτεται μὲ τὴν σφαγίασιν τοῦ ἐφόρου καὶ ὁ περὶ καταστροφῆς αὐτῆς θρήνος καλύπτεται ὑπὸ τοῦ θρήνου διὰ τὸν θάνατον ἐκείνου. Ἡ πολιτικὴ καταστρέφει τὴν Βιβλιοθήκην, ἀνακράζει. Ἀφήσατε ἡσυχον τὸν δυστυχή ἔφορον. Πρὸς τί ἡ ὁμοφροσύνη μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ ἐφόρου; Καὶ

ἀγίων μυστηρίων εἰς τοὺς συκοφάντας, ὡς εἰς τοὺς φονεῖς, μέχρι θανάτου.

Ὅμοια δὲ καὶ οἱ νεώτεροι εἶπον περὶ τῆς συκοφαντίας. Ὁ Βολταῖρος καὶ ποιῶν καὶ γράφων ἐξηκόντιζε τῆς ἀγανακτήσεως αὐτοῦ τοὺς μύδρους κατὰ τῶν συκοφαντῶν καὶ λιβελλογράφων (1). Ὁ Διδερότος εἶπεν ὅτι τῆς συκοφαντίας τὰ βέλη εἶναι φονικώτερα τοῦ ἐγχειριδίου τῶν δολοφόνων. Ὁ μέγας Σαίξπηρ ὅτι καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτὴ δὲν διαφεύγει τὰ βέλη τῆς συκοφαντίας. Ὁ Byron ὅτι οἱ τύραννοι καὶ οἱ συκοφάνται εἶναι οἱ μέγιστοι τῶν ἐχθρῶν τῆς δικαιοσύνης. Ὁ Ségyr ὅτι ἡ διαβολὴ εἶναι τὸ ὄπλον τῶν φθονερῶν. Ὁ δὲ Boitard ὅτι εἶναι κακούργημα βδελυρώτατον.

Τοιαῦτα περὶ συκοφαντίας ἐδόξαζον μεγάλοι ἄνδρες καὶ μεγάλοι πολιτεῖται, καὶ οὕτως ἐθέσπιζον αὐτὴν κολαστῆραν. Ἐὰν δ' ἐνίοτε αὕτη, ὑπούλως καὶ ἀνάνδρως κρυπτομένη, κατορθοῖ, ὡς οἱ δολοφόνοι, νὰ διαφεύγῃ τὴν ποινικὴν τιμωρίαν, ὁ δημόσιος ἔλεγχος καὶ ἡ ὑπὸ τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων ἐκφερομένη καταδίκη αὐτῆς καὶ στηλίτευσις ἀποτελοῦσιν ἄλλην πολλῶν φοβερωτέρων ἴσως καὶ διακρεστέραν τιμωρίαν.

(1) Mais ne pardonnons pas à ces folliculaires de libelles affreux auteurs téméraires qui ne pouvant apprendre un honnête métier s'occupent jour par jour à salir du papier (Volt.).

ἐὰν αὐτὸς ἀκόμη ἀνῆλθε διὰ τῆς πολιτικῆς σατυρογραφίας, καὶ ἐὰν ἐξέβρισε ἢ ἐσυκοφάντησε κυβέρνησιν τινα, παρέστησεν αὐτὴν ἀθλίαν περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν καὶ τοῦ ἔθνους προδότιδα, διατὶ ἄρα γε νὰ θυσιασθῇ ὑπ' αὐτῆς; Ἀφοῦ μάλιστα αὐτὸς κλίνει τὸ γόνυ ἐνώπιον τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης, ἀφοῦ κηρύττει, ὅπως τὴν ἐξιλεώσῃ, ὅτι ἔσωσε διὰ Κατωναίου χαρακτῆρος ὑπάλληλον ἀνήκοντα εἰς τὸ κόμμα τῆς, ἀφοῦ ὑψοῖ ἰκέτιδας τὰς χεῖρας, ἀφοῦ δὲν διστάζει καὶ τὴν ἰδίαν ἀξιοπρέπειαν νὰ θυσιάσῃ χάριν τῆς μεγάλης αὐτοῦ πρὸς τὴν Βιβλιοθήκην στοργῆς, δὲν πρέπει νὰ συγχωρηθῇ, δὲν εἶναι ἀξίος ἐλέου; Καὶ μετὰ πόσης εὐγλωττίας λέγονται πάντα ταῦτα, Σοφὸς τις γάλλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὁ Vauvenargues, νομίζομεν, λέγει «ὅτι ἡ ἀληθὴς εὐγλωττία προέρχεται ἐκ τῆς καρδίας» ἀλλ' ὁ ἀναγινώσκων τὸν ἐπίλογον τοῦ φυλλαδίου τοῦ ἡμετέρου προκατόχου ἀναγνωρίζει ὅτι αὕτη προέρχεται ἰδίως ἐκ τοῦ χωρίου ἐκείνου τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν ᾧ ἐδρεύει τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρησίας. Καὶ πολλὰ μὲν καὶ καλὰ ἀναγράφει οὗτος ὡς προσόντα ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, παρέλειψεν ὅμως καὶ ἄλλα οὐχ ἥττον σπουδαῖα ἐκείνων. Ταῦτα δὲ εἶναι: νὰ ὀρκίζεται ἐπὶ βιβλίου ὅπερ ἐχλεύασε καὶ ἀπεκάλεσε μῦθον (1), νὰ λαμβάνῃ τὴν ἐφορείαν ὡς θέσιν τιμητικὴν, ἀδιαφορῶν ἂν δὲν δύναται νὰ συνεννοῆται μετὰ τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν πολυαριθμῶν καθ' ἐκάστην εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ καταστήματος προσερχομένων ξένων, ζητούντων πληροφορίας παρὰ τοῦ ἐφόρου, γινόμενος οὕτω μυρίων καὶ ἐνίοτε ἀστείων παρανοήσεων αἰτία, νὰ διέρχεται ὥρας ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἐργαζόμενος πρὸς συκοφάντησιν ἀντιπάλων καὶ προκατόχων, γράφων σατυρογραφίας ψευδολόγους ἢ ἀν-

(1) Ἴδε σελ. 183 Παπ. Ἰωάννης.

ταποκρίσεις εις ἐφημερίδας, νὰ ὁμιλῇ εἰς τοὺς πάντας περὶ διατηρήσεώς του, ὀχληρῶς ἐπὶ τέλους γενόμενος, νὰ κλείη αὐθαιρέτως τὴν Βιβλιοθήκην, ὅπως τὴν ἀναστατώσῃ, νὰ δα-νεΐξῃ κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ βιβλία, νὰ δίδῃ καισαρικῶς ἀδείας εἰς ὑπαλλήλους, πλουτίζων σύναμα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν δι' ὀρθογραφικῶν νεωτερισμῶν λίαν ἀξίων περιεργείας (1). Τὰ σπουδαῖα ταῦτα προσόντα ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ πα-

(1) Ἐπειδὴ ἐγράφη ὅτι εὐρέθη δελτίον γραφέν ποτε ὑπὸ ὑπαλλήλου, ἐν ᾧ δακτύλιος ὁ Αἰσχύλος, καλὸν νομίζομεν ν' ἀνα-γράψωμεν γραμμικῶς τινὰ ἔργα ἐφόρου, ἐνώπιον τῶν ὑποίων ὠχρῖξ ἢ δόξῃ τῆς δασείας ἐκείνης. Ταῦτα δὲ εἶναι ἡ λέξις ἐκ-κρεμμῆ, ἰδιοχείρως ἐπὶ θήκης τοῦ γραφείου του γραφεῖσα καὶ μένουσα ἔτι ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἐπὶ σχεδίων ἐπιστήμων ἐγγράφων «Κύριε Πρύτανι» δις οὕτω γραφόμενον, «ἀπωλεσθεῖς» «συσσω-ρευθεῖσα». Ἐπὶ δὲ ἐντύπων ἐπιλείπει ἡμᾶς ὁ χρόνος ἀριθμοῦντας οὕτως ἐν τῇ ἐκθέσει μόνῃ ἐνὸς ἐφόρου εὐρίσκομεν τυχαίως ῥίψαν-τες τὸ βλέμμα «ἐμυθήσαν εἰς» «βδελυροτέρα» «κλασικότης» «ὀμώσωμεν» (δις οὕτω γραφόμενον) «διαχειρήσις» «ἀπωλολότα» (δις ὡσάυτως) καὶ ἄλλα. Ἐὰν δὲ ὁ μακαρίτης διδάσκαλος Λεόντιος ἔζη, πόσας ἄρα γε ἀγκινάρας ἤθελε τεχνήεντως ζωγραφῆσαι ἐπέ-ναντι τῶν λέξεων αὐτῶν! Συμφωνοῦμεν δὲ πληρέστατα πρὸς τὸν προκάτοχον ἡμῶν, λέγοντα ὅτι ἐλαχίστη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ ὑπαλλήλων τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης καὶ ἐφόρου· ἡμεῖς μάλιστα λέγομεν ὅτι ἐνίοτε κατὰ τὴν γνῶσιν τῆς γλώσσης ὑπερτεροῦσιν οἱ ὑπάλληλοι, καὶ οἱ κατώτεροι αὐτοί, καὶ δικαίως δύνανται νὰ μειδιῶσι μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐφόρου γρα-φόμενα.

Ἄλλὰ ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅποσον δίκαιον εἶχεν ὁ Βολ-ταῖρος λέγων «πολλῶν εἰδῶν ὑπάρχουσιν ἀμάθειαι, ἀλλ' ἡ χεί-ρων ἀπκῶν εἶναι ἡ ἀμάθεια ἐπικριτῶν».

ρέλειψε τοῦ φυλλαδίου ὁ ἐκδότης νὰ ἀναγράψῃ, καὶ διὰ τοῦτο ἐρχόμεθα ἡμεῖς εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου του. Ἄλη-θῶς δὲ δικαιοῦται νὰ ψέγῃ τοὺς πολιτικούς τῆς Ἑλλάδος ὡς καταστήσαντας τὴν Βιβλιοθήκην «ξενῶνα εὐνοουμένων ἀνα-πήρων»· διότι τοῦτο γινώσκει αὐτὸς κάλλιστα, ὁ δὲ διορίσας αὐτὸν πολιτικὸς ἐξαιρεῖται βεβαίως τῆς κατηγορίας ἐκείνης, ἐπειδὴ καὶ ἂν εἶχεν κρίνει ὅτι ἦτον ἄχρηστος εἰς πᾶσαν ἄλ-λην ὑπηρεσίαν, ἔκρινεν ὅμως ὅτι ἐπὶ τὴν Βιβλιοθήκην ἔπρεπε νὰ πέσῃ ἡ μοῖρα νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ξενῶν ἢ μᾶλλον ὡς πρυ-τανεῖον αὐτοῦ. Καὶ τερπνὸν μὲν εἶναι νὰ νομίζῃ τις ἑαυτὸν ἀε-τῶν, ἐνῶ πρὸς ἄλλο κακόφωνον πτηνὸν ἔχει μόνον κοινὰς ιδιότη-τας (1), νὰ φρονῇ τις μεγάλα περὶ ἑαυτοῦ καὶ ἐν τῇ φαντασιο-πληξίᾳ ταύτῃ νὰ προβάλλῃ ὡς ἄλλος τις Ἰφέναν ἢ Σηλαῖερ-μάχερ ἀξιώσεις ἐπὶ τὴν ἐφορείαν τῆς Βιβλιοθήκης ὡς ἐπὶ θέ-σιν τιμητικὴν, καὶ γέλωτα τοῖς πολλοῖς νὰ ὀφλισκάνῃ, ἐνῶ διὰ μυθιστορικοῦ κέντρωνος ἢ δι' ἄλλων ἔργων του διέπρεψε μόνον ὡς πιστὸς μεταφραστὴς ξένων συγγραφέων, ὡς ὕβρι-στὴς σατυρογράφος ἢ ὡς ἄκριτος κριτικὸς. Καταστάσεις τοι-αῦται εὐλόγως κινουσι τὴν συμπάθειαν, διότι ἐνῶ ἔχουσι πολὺ τὸ τερπνόν, δὲν εἶναι ὅμως κατὰ φύσιν. Ἄλλὰ μόνον ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν οἱ νομίζοντες ὅτι πρέπει διὰ παντὸς μέσου νὰ θεραπεύωσιν αὐτὰς καὶ μὴ σκεπτόμενοι ὅτι οὕτως ἔτι μᾶλλον τὰς δεινοῦσιν.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι οὐ μόνον, ὅτε ἔφορος ὦν ὁ συν-τάκτης τοῦ φυλλαδίου ἔγραφε «κατὰ τῆς ἐκ τῶν διακυμάν-σεων τῆς βουλευτικῆς πλειοψηφίας (ἧς ἄλλως τε αὐτὸς ἦτον ὁ πρῶτος καὶ ἀγλαὸς καρπὸς) ἐξαρτήσεως τοῦ ἐφόρου» ἐπρέ-

(1) Τὸ πτηνὸν ἐκεῖνο, ὅπως οἱ λογοκλόποι, τρέφεται ἐξ ἀπο-θκνόντων.

σθευεν αὐτά, ἀλλ' ὅτι καὶ σήμερον τὰ πρεσβεύει· διότι προκειμένου περὶ ἀνθρώπου ἀρχῶν, οἷος ὁ πρῶν ἔφορος, οὐδεὶς δύναται οὐδὲ κἂν νὰ ὑπονοήσῃ ὅτι ταῦτα ἔγραφε χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος καὶ τῆς διατηρήσεώς του. Λυπηρὸν εἶναι μόνον ὅτι ἔφορος τοιοῦτος δὲν ἐπείσθη ἐκ τῶν παρακλήσεων τοῦ Κ. Κουμουνοδούρου (μεθ' οὗ μάλιστα ἐκήρυττεν ὅτι συνδέεται διὰ κηδεστίας) νὰ μείνῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἀλλ' ἐπέμεινε παραδόξως ζητῶν ν' ἀπολυθῇ.

Ποιοῦμενοι δὲ καὶ ἄκοντες λόγον περὶ τῆς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἡμετέρας ἐργασίας, ἀναγκαζόμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὀριστικοῦ κανονισμοῦ καὶ τῆς ἀποδόσεως εἰς τὸν ἀρχικὸν ἔθρον τοῦ κληροδοτήματος τῶν Ἰωνιδῶν, ἐκτὸς τῆς διὰ τοῦ Κ. Δέφνερ ἀρξαμένης ἀναθεωρήσεως τοῦ καταλόγου, ἣτις ἀπὸ ἐτῶν εἶχεν ἀμεληθῆ, καὶ τῆς περὶ τούτου μερίμνης, καὶ τῆς εἰσαχθείσης πολλαπλῆς σφραγίσεως τῶν βιβλίων, ἐκτὸς τῆς σφραγίσεως τῶν εἰκονογραφημάτων πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς κλοπῆς πληρεστέραν, τῆς αὐστηρᾶς καταδίωξεως τῶν ὀφειλετῶν βιβλίων καὶ τυπογράφων, μέχρι τῆς ἐπιβολῆς προστίμων (1), ἐκτὸς προτάσεων πρὸς μετάρρυθμι-

(1) Ἐν τοῖς ἀριθ. 54 καὶ 60 τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ ἔτους 1879 σεσημείωνται τὰ ἐπιβληθέντα πρόστιμα εἰς 8 τυπογράφους τῶν Ἀθηνῶν, ὧν οἱ τρεῖς ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων, διὰ τὴν καθυστέρησιν τῆς νομίμου ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ καταθέσεως δύο ἀντιτύπων ἐκάστου τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκτυπομένων συγγραμμάτων. Καὶ τὸ δεύτερον δὲ ἀναλαβόντες τὰ τῆς ἐφορείας, ἐπεβάλομεν εἰς τρεῖς ἐξ αὐτῶν πρόστιμα σπουδαῖα, δι' ὧν καὶ αὐτοὺς καὶ

σιν τῶν περὶ δανεισμοῦ νενομισμένων καὶ πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν πολλαπλῶν ἐν τε τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ δούλῃ Ἑλλάδι εἰς φωτισμὸν τοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐφορείας ἐγένοντο ἔργα. Διότι καὶ τὰ τοῦ γραφείου τοῦ ἐφόρου ἐπὶ τὸ εὐπρεπέστερον διερρυθμίσθησαν καὶ πλείων τάξεις καὶ ἀκρίβεια εἰσῆχθη ἐπὶ τῆς ἐφορείας ἡμῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Βιβλιοθήκης ἐν γένει, δραστηριὰ δὲ καὶ ἀποτελεσματικῇ ἐγένετο ἐνέργεια περὶ ἐκπτώσεως τῶν τιμῶν τῶν ἀγοραζομένων βιβλίων, ἀπολήξασα εἰς τὴν ἀνωτέρω μνημονουθεῖσαν συμφορωτάτην μεταξὺ τῆς Πρυτανείας καὶ τοῦ Κ. Βίλμπεργ, συμφωνίαν, καὶ δωρεὰ χιλιάδων βιβλίων προεκλήθησαν (ὡς δύναται νὰ μαρτυρήσῃ ἄλλως τε αὐτὸς ὁ διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου Κ. Ποστολάκας), καθὼς καὶ δωρεὰ ἐγκρίτων ἐφημερίδων ἑλληνικῶν τε καὶ ξένων (1), καὶ περὶ κτήσεως νεωτέρων συγγραμμάτων πολιτικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὧν μεγάλη ὑπῆρχε, ὡς γνωστόν, σπάνις, ἐλήφθη πρόνοια (2), καὶ διὰ βιβλίου διπλοτύπων ἐκανονίσθη-

τοὺς συνκδέλους τῶν κατεστήσαμεν τεκτικωτέρους περὶ τὴν κατάθεσιν τῶν δύο ἀντιτύπων. Ὁ δὲ ἡμέτερος προκάτοχος ἐνόμιζε κελὸν νὰ ἀφίνηται περὶ τούτου εἰς τὴν καλὴν τῶν τυπογράφων θέλησιν.

(1) Αἱ ἐφημερίδες αὗται εἶναι ἡ *Κλειὸ* καὶ ἡ *Ἡμέρα* τῆς Τεργέστης, ὁ *Νεολόγος* καὶ ὁ *Levant Herald* Κωνσταντινουπόλεως.

(2) Σὺν τούτοις περὶ κτήσεως πολλῶν ἄλλων φιλολογικῶν καὶ θεολογικῶν συγγραμμάτων τοῦ πολυτόμου βιβλιογραφικοῦ βιβλίου τοῦ Lorenz, ἀπκρικιότητος εἰς πᾶσαν μεγάλην Βιβλιοθήκην, ὡς καὶ περὶ κτήσεως ἢ συμπληρώσεως τῶν συγγραμμάτων τῶν Rabelais, Malebranche, Malherbe, Aug. Comte, Littré, Fr. Arago, Edgar Quinet, Michelet, Macaulay, Freeman, St.

σαν ασφαλέστερον ἅμα καὶ ἀκριβέστερον τὰ τῆς καταγραφῆς τῶν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην κατατιθεμένων κατὰ τὸν νόμον ἐχωρίων βιβλίων, καὶ τὰ τοῦ ἀρχείου μεθοδικῶς καὶ εὐπρεπῶς διερρυθμίσθησαν, καὶ πλείω ἢ δισχίλια τῶν τῆς ἀποθήκης βιβλίων ἐξελεγχθέντα κατετάχθησαν ἐν τῷ οικείῳ τόπῳ, καὶ νέα διπλογραφικὴ μέθοδος εἰσήχθη εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν δανειζομένων βιβλίων πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτῶν εὐκολωτέραν, δεόντως δ' ἐκανονίσθησαν καὶ τὰ τῆς δηλώσεως τῆς τῶν δωρουμένων βιβλίων παραλήψεως, καὶ περὶ ἀνεγέρσεως ἰδίου μεγάρου τῆς Βιβλιοθήκης ἐγένετο μετὰ ζήλου ἐγγράφως τε καὶ προφορικῶς ἀποτελεσματικὴ ἐνέργεια. Τούτου δὲ μάρτυρες εἰσὶν ὅ,τε ὑπουργὸς Κ. Αὐγερινὸς καὶ ὁ τότε πρύτανις Κ. Δαμαλᾶς καὶ ὁ γενικὸς γραμματεὺς Κ. Μάμουκας καὶ ὁ τμηματάρχης Κ. Πανταζῆς· εἶχε συνταχθῆ μάλιστα καὶ κατάλογος τῆς τοῦ μεγάρου ἐπιτροπείας ἐξ ἐγκρίτων ἀνδρῶν καὶ τοῦ ἐφόρου ἀποτελουμένης καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργοῦ προεδρευομένης, τὸ δὲ ἔργον ἀνεβλήθη μόνον ἕνεκα τῶν ἐπελθουσῶν πολιτικῶν περιστάσεων (1). Ἐπὶ τῆς ἡμε-

Mare Girardin, Taine, Buchon, Boeckh, Lamennais, Victor Hugo, Jules Janin, St. Beuve, Theoph. Gautier, Alfred Vigny, Alfred de Musset, Méry, Alex. Dumas Fils, Alphonse Carr, Prosper Mérimée, ὧν ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ ἀτέλεια ἦσαν ἐπισημασθῆναι ἐν τῇ Ἐθν. Βιβλιοθήκῃ.

(1) Τῶν περὶ τῆς ἀνεγέρσεως ἰδίου μεγάρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ἐνεργειῶν ἡμῶν καὶ τοῦ πρυτάνεως Κ. Δαμαλᾶ, (αἵτινες ὑπῆρξαν ἀφετηρῖα τῆς περὶ παραχωρήσεως τοῦ παραπλεύρου τῷ Πανεπιστημίῳ γηπέδου πρὸς ἀνέγερσιν μεγάρου τῆς Βιβλιοθήκης ἀποφάσεως τῆς Συγκλήτου) ἐμνημόνευσε πάνυ εὐφρόνως ἐν τῇ ἐφετεινῇ λογοδοσίᾳ του ὁ πρύτανις Κ. Ἀρεταῖος.

τέρας δ' ἐφορείας πρῶτον ἤδη ἐδημιουργήθη βιβλίον καταγραφῆς ἀποζημιώσεων καὶ προστίμων ὀφειλετῶν βιβλίων.

Διὰ τὰ ἔργα δ' ἐκεῖνα καὶ ὑπὸ πρυτάνεων δημοσίᾳ ἐπηγήθημεν καὶ ἐπανειλημμένων ἐκφράσεων εὐαρεστήσεων ὑπουργῶν ἐτύχομεν. Ἀλλὰ διὰ ταῦτα οὐδεμίᾳ ἐννοοῦμεν ὅτι ὀφείλεται ἡμῖν χάρις. Ἀπλῶς καὶ μόνον ἐπράξαμεν τὸ ἡμέτερον καθῆκον.

Ποῖα δὲ τὰ ἔργα τοῦ ἡμετέρου προκατόχου καὶ διαδόχου;

Πρῶτον εἶναι τὸ κλεινὸν ξεσκόνισμα καὶ ἡ μετακίνησις τῶν τμημάτων, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐποιησάμεθα λόγον. Δεύτερον εἶναι ὁ αὐθαίρετος περιορισμὸς τοῦ δανεισμοῦ, ἂν μὴ ἡ κατάργησις αὐτοῦ, γινομένου ἀναλόγως τῶν συμπαθειῶν καὶ φόβων τοῦ ἐφόρου, σύστημα ἄδικον μὲν, ἐπιβλαβὲς δὲ ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ τῆς Βιβλιοθήκης. Τρίτον τὸ γενικὸν βιβλίον τῆς εἰσαγωγῆς. Περὶ πάντων τούτων τὴν προσήκουσαν ἐσχημάτισε βεβαίως ὁ ἀναγνώστης γνώμη. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ πέμπτον τῶν βιβλίων, ὅσα λέγει ταξινομηθέντα ὑφ' αὐτοῦ, ἐταξινομήθησαν πράγματι ἐπὶ τῆς ἐφορείας του, οὐδεμίαν δὲ ἔλαβε πρόνοιαν οὔτε περὶ ἐξελέγξεως τῆς ἀποθήκης, τὴν ὁποίαν τόσον λυπεῖται, οὔτε περὶ ἐξασφαλίσεως τοῦ καταστήματος ἀπὸ ἀληθοῦς διὰ ῥήξεως κλοπῆς (καίτοι εὗρηκε προηγουμένην περὶ τούτου ἡμῶν ἐνέργειαν πρὸς τε τὸ ὑπουργεῖον καὶ τὴν Πρυτανεῖαν), οὔτε περὶ συμπληρώσεως τῶν ἐλλειπῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ὡσαύτως θρηνεῖ, οὔτε περὶ ἀποδόσεως εἰς τὸ νομισματικὸν μουσεῖον τῶν Ζωσιμαίων νομισμάτων, οὔτε περὶ ἀνταλλαγῆς βιβλίων πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Βιβλιοθήκας καὶ ἐταιρίας, οὔτε περὶ ἄλλης τινος βελτιώσεως. Τὰ δ' ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ προτεινόμενα ἔλαβε σχεδὸν ἅπαντα ἐκ τῶν δύο ἡμετέρων ἐκθέσεων, ὡς κατεῖδεν ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀναγραφέντων ἐξ ἐκείνων χωρίων· οἷον τὸ

ΑΘΗΝΑ

ΔΙΑΔΗΜΙΑ

περί ἀναθεώρησης τοῦ καταλόγου καὶ τυπώσεως αὐτοῦ, τὸ περί καταργήσεως τοῦ ἐπὶ ἐγγυήσει δανεισμοῦ καὶ καταθέσεως τοῦ ἀντιτίμου τῶν δανειζομένων βιβλίων. Καὶ αὐτὸν δὲ τὸν προβιθασμὸν τῆς θέσεως τοῦ α'. βιβλιοφύλακος εἰς βαθμὸν καὶ μισθὸν τμηματάρχου εὔρεν ἐν νομοσχεδίῳ παρεσκευασμένῳ ὑφ' ἡμῶν, οὗ τὸ σχέδιον εἶχεν ἀφεθῆ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ ἐφόρου. Ἐκ τούτων δὲ εὐλόγως δύναται τις νὰ συμπεράνη ὅτι ἡ πρωτοτυπία τῶν ἔργων αὐτοῦ ὡς ἐφόρου ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν πρωτοτυπίαν τῶν ἔργων του ὡς συγγραφέως.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ὡς κυβερνήτης· ὁποῖος δὲ ὡς ἀπλοῦς ἐρέτης δεικνύουσιν ὅσα δελτία ἔγραψεν αὐτὸς οὗτος, ἅτινα θέλουσι μείνει ὡς αἰώνιον τῆς δελτιογραφικῆς του ἰκανότητος μνημεῖον (1), ἐὰν μὴ σχολαστικός τις ἄγαν ἢ φθονερός ταξινομὸς θεωρήσῃ αὐτὰ ὅλως ἄχρηστα.

Ζητοῦμεν ὁμῶς συγγνώμην διότι μικροῦ δεῖν ἠδικοῦμεν τὸν ἄνδρα· ἔχει καὶ ἄλλα ἔργα ἄξια ὄντως νὰ ἐγγραφῶσιν ἐν ταῖς δέλτοις τῆς ἀθανασίας.

Ταῦτα δὲ εἶναι 1) ἡ ἀυθαίρετος κλεῖσις τῆς Βιβλιοθήκης ἐπὶ 50 ἡμέρας· 2) ἡ ἀυθαίρετος χορήγησις 8 ἡμερῶν ἀδείας πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους, δι' ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ διορίσαντος αὐτὸν ὑπουργοῦ ἐγένοντο αὐτῷ προφορικῶς ἐπιτιμητικαὶ παρατηρήσεις· 3) ἡ ἀυθαίρετος χορήγησις ἐνὸς μηνὸς ἀδείας πρὸς τὸν νομισματογνώμονα, δι' ἣν ἐπετιμήθη σχεδὸν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10,729 καὶ ἀπὸ 18 Νοεμβρίου ἐγγράφου· 4) ἡ ἀυθαίρετος ἀπόδοσις ἀποδείξεων ἄνευ ἀποδόσεως

(1) Ἐν τοῖς πλείστοις τῶν δελτίων αὐτῶν ἐκρίθη καλὸν νὰ περὶ κλειφθῆ ἡ σημείωσις τοῦ σχήματος τῶν βιβλίων, ὡς καὶ ἡ σημείωσις τῆς Βιβλιοθήκης εἰς ἣν ἀνήκουσιν τὰ βιβλία, νὰ μὴ ληρθῶσι δὲ ὑπ' ὄψει αἱ χαρᾶςθεῖσαι γραμμαί.

βιβλίων, οἷα ἢ πρὸς τὸν Κ. Σποραίτην· 5) ἡ πρόσληψις δύο βοηθῶν εἰς οὓς ἤρμοζε τῷ ὄντι τὸ ὄνομα βοηθουμένων· διότι ὁ μὲν ἐξ αὐτῶν, ξηράνας τινὰς ὑγρανθέντας τόμους κατὰ τὸ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐγγράφον τοῦ ἐφόρου, καὶ δελτιογραφῆσας τινὰ βιβλία, ἔλαβε διὰ τοὺς κόπους του ἐκείνους τὴν πλουσιόπαροχον ἀμοιβὴν δραχ. 100· σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὰς ἡμετέρας πληροφορίας οὔτε τόμους ἐξήρανε οὔτε ἐδελτιογράφησεν, ἀλλ' ἐπὶ 1-2 ὥρας μένων ἐν τῇ ἀποθήκῃ ἐτακτοποιεῖ μεταθέτων τὰ βιβλία· οἱ δὲ τόμοι ἐκεῖνοι, ὡς ἐπληροφορήθημεν, εἶχον ὑγρανθῆ, διότι ἐξ ἀμελείας εἶχον ἀφεθῆ ἡ θύρα καὶ τὰ παράθυρα τῆς ἀποθήκης ἀνεωγμένα· ὁ δὲ δεύτερος, ὃν ἡμεῖς εὔρομεν, ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑκάστην ἐφοῖτα εἰς τὴν ἀποθήκην, ἔλεγε δὲ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ὅτι «αὐτὸς δὲν ἤλθε διὰ νὰ ἐργάζεται, ἀλλὰ διὰ νὰ περᾶ ὁ καιρὸς» (1)· καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καλέσαντας ὡμολόγησεν ὅτι αὐτὸς ἀνέλαβε τὴν ὑπηρεσίαν μόνον ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ἐργάζεται μίαν ἢ δύο ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, διότι αἱ ἀσχολίαι του δὲν τῷ ἐπιτρέπουσι πλείονα ἐργασίαν. Εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἀνελογίσθημεν, ὅποσον δίκαιον εἶχεν ὁ ἡμέτερος προκάτοχος κατακρίνων τὴν ἐπέμβασιν τῆς πολιτικῆς εἰς τὰ τῆς Βιβλιοθήκης, καὶ γράφων ὅτι ἕκαστος ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ εἰς ἕνα ἔφορον «ἢ τρέφε βοηθουμένους ἢ ἄφες τὰ τέκνα σου ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης». Τὸ δὲ ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τέκνα καὶ οἱ μὴ φοβούμενοι νὰ ἀποθάνωσι τῆς πείνης εἶναι προθυμότεροι πολλάκις νὰ τρέφωσι βοηθουμένους.

(1) Προσέλαβε δὲ ὁ πρῶην ἔφορος τὸν βοηθούμενον ἐκεῖνον ἐνῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1880 ἐγγράφου του εἶχε δηλώσει πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι «ἡ ἐξκολλούθησις τῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ ἐργασίας θέλει ἀνατεθῆ εἰς ἕνα τῶν τακτικῶν βοηθῶν.»

ΠΑΝΑΡΙΩΤΗ... ΕΡΕΤΟΥΛΟΣ
 ΟΔΟΣ... ΑΓΗΝΑΙΣ
 ΕΝ ΑΓΗΝΑΙΣ

Τοσαύτη δὲ ὑπῆρχε πρόνοια ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου προκατόχου περὶ τῆς ἀποθήκης καὶ τῶν χειρογράφων, ὥστε ἄφαντοι ἐγένοντο αἱ κλεῖδες αὐτῶν ὅτε ἡμεῖς ἀνελάβομεν τὸ δεύτερον τὰ τῆς ἐφορείας, ἠγνοεῖτο παρὰ τίνι εὐρίσκοντο αὐταί, ἔπειτα δὲ κατεφάνη ὅτι αἱ τῶν χειρογράφων ἀπώλοντο, δι' ὃ ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ κατασκευάσωμεν νέα κλεῖθρα καὶ νέας κλεῖδας τῶν χειρογράφων. Τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐξ ἀδιαφορίας τοῦ ἐφόρου ἀπωλείας ταύτης ἀφίνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ κρίνη. Ἄφαντον δὲ ἐγένετο καὶ τὸ βιβλίον τῆς βιβλιοδεσίας τὸ περιέχον τὰς ἀποδείξεις τῆς ὑπὸ τῶν βιβλιοδετῶν παραλήψεως βιβλίων πρὸς σύμπληξιν. Καὶ ἐὰν μὴ ἐβοήθει ἡμᾶς ἡ μνήμη, ἄγνωστος θὰ ἦτον ἡ τύχη ἑκατοντάδων βιβλίων, δοθέντων εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἅτινα ἐπετύχομεν ν' ἀνεύρωμεν. Τὸ βιβλίον δ' αὐτὸ μετὰ τριῶν μηνῶν ἀγῶνας τυχαίως ἀνευρέθη. Ἐπὶ τῆς ἐφορείας δ' αὐτοῦ ἄφαντοι ἐγένοντο ὡσαύτως οἱ δύο ὀγκώδεις τόμοι τοῦ γαλλοελληνικοῦ λεξικοῦ Σχινᾶ καὶ Λεβαδέως.

Ἄφου δὲ τοσοῦτους ἄθλους διεπράξατο, ἠθέλησε ν' ἀναπαυθῆ ἐπὶ τῶν δαφνῶν του, ὡς ὁ Ἀννίβας ἐν τῇ Καπύῃ, καὶ νὰ ἐπιθέσῃ τὴν κορωνίδα εἰς τὸ ἔργον· αὕτη δὲ ἦτον εἰκὼν γυναικὸς γυμνῆς καὶ λουομένης, ἣν εὐρῶν κεκρυμμένην ἐν παραθύστῳ καὶ κεκαλυμμένην, ὃ προκάτοχος ἡμῶν ἐπέμισε καλὸν καὶ εὐπρεπὲς νὰ θέσῃ ἀπέναντι τοῦ γραφείου τοῦ ἐφόρου καὶ ἀπέναντι τῶν εἰκόνων τῶν αἰοιδίμων ἀγωνιστῶν καὶ εὐεργετῶν τῆς Βιβλιοθήκης Γεωργίου Γενναδίου καὶ Γεωργίου Κοζάκη Τυπάλδου, ἃς ἡμεῖς εὐρόντες παρερριμμένας ἀνηρτήσαμεν εὐλαβῶς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐφόρου . . . . .

Διὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔργα ἡμεῖς προτείνομεν « δεδῶχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ καὶ

ἀναγορεῦσαι Παναθηναίους τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι καὶ Διονυσίους, τραγωδοῖς καινοῖς τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι θεσμοθέτας, Πρυτάνεις, Ἄγωνοθέτας.»

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐκ ψευδολογίας ἀνθοδέσμη, ἣν ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἡ Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη ἐν ἔτει 1880 » προσήνεγκεν εἰς τὸ κοινὸν ὁ προκάτοχος ἡμῶν· ἐὰν τὰ ἄνθη αὐτῆς ἦναι ἐξ ἐκείνων ὧν ἡ ὄσμη ἀπομακρύνει ἢ φαρμακεύει, οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἔκριναν ἤδη. Ὁ συνθέτης αὐτῆς, ἀφοῦ ἐπλασε μύθους καὶ ψεύδη, ἀφοῦ ἐσώρευσε ὕβρεις καὶ συκοφαντίας κατ' ἐπιφανῶν καὶ ἀφανῶν Ἑλλήνων, κατὰ καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν, κατὰ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, κατὰ προκατόχων καὶ διαδόχων, κατὰ ζώντων καὶ τεθνεώτων, κατ' ἐμφύχων καὶ ἀψύχων, κατέφυγεν εἰς τὸν γέλωτα, ὅπως ἀρτύσῃ τὸ ὕβρεολογίον του. Πειποθῶς εἰς ἰδίαν τινὰ *vis comica*, ἐφ' ἣ διακρίνεται, ἐνεδύθη θεατρικὴν στολὴν, προέβη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐκυβίστησε μέχρις ἐξαρθρώσεως τῶν μελῶν του, ἐμόρφασε μέχρι διαστροφῆς τῶν σιαγόνων του. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἤμαρτε τῶν ἐλπίδων. Οἱ σαρκασμοὶ του οὐδένα μὲν ἐθανάτωσαν, ἐγέννησαν δὲ τοσαύτην ἀγανάκτησιν, ὥστε οἱ σπουδαῖοι τῶν θεατῶν ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπον καὶ ἔβυσαν τὰ ὦτα· αἱ χειρονομίαι του ἐκίνησαν τὸν γέλωτα, ἀλλὰ δὲν κατέστησαν γελοῖον ἢ μόνον τὸν χειρονομοῦντα, ὡς συμβαίνει παρὰ τοῖς τοιοῦτοις, αἱ κυβιστήσεις αὐτοῦ καὶ οἱ μορφασμοὶ ἔνεκα τῆς ὑπερμέτρου διαστροφῆς τοῦ σώματος καὶ τοῦ προσώπου του παρήγαγον τὸν οἶκτον.

Ταῦτα ἐδέησε νὰ γράψωμεν πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ σκανδαλώδους βιβλίου τοῦ καθ' ὅλης μὲν τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καθ'

ἡμῶν ἰδίως γραφέντος. Ὁ μετὰ προσοχῆς ἀναγνούς αὐτὸ θέλει ἀποδώσει πάντως ἡμῖν δικαιοσύνην, ἀναγνωρίζων ἅμα ὅτι διὰ μεγάλης ἐθωρακίσθημεν μετριοπαθείας ἀπαντῶντες εἰς τὰς καθ' ἡμῶν ὑβρεις καὶ συκοφαντίας. Ἀληθῶς ὁ D'Alembert λέγει ὅτι «ἐὰν ἡ ἐπίκρισις ᾖ δικαία καὶ εὐλαβής, ὀφείλεται εὐχαριστία καὶ σέβας πρὸς αὐτήν· ἐὰν ᾖ δικαία ἀνευ εὐλαβείας, ὀφείλεται σέβας ἀνευ εὐχαριστιῶν· ἐὰν ᾖ ὑβριστικὴ καὶ ἀδικος, σιωπὴ καὶ λήθη»· ἀλλ' ἡμεῖς φρονούντες ὅτι οἱ μὴ ἔχοντες τὸ κύρος τοῦ σοφοῦ Γάλλου δύνανται νὰ παρεξηγηθῶσι σιωπῶντες, ἐνομίσσαμεν ἀπαραίτητον νὰ δεῖξωμεν εἰς τὸ κοινὸν ὁποῖός τις ὁ καταδικάζων ἡμᾶς καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ τίς «ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης».

Ἀλλὰ δὲν σκοποῦμεν βεβαίως νὰ θεραπεύσωμεν τὴν ψυχικὴν τοῦ ἀνθρώπου νόσον, διότι εἰς αὐτὸν ἀνευ τοῦ ψευδολογεῖν ἀφόρητον εἶναι ἴσως τὸ ζῆν, ὥστε ἄλις ἡμῖν περὶ τούτου. Ὀλίγα δέ τινα νομίζομεν ἀναγκαῖον ἀκόμη νὰ ἐπιτάξωμεν οὐχὶ πλέον περὶ ἡμῶν ἢ περὶ τοῦ προκατόχου ἡμῶν, ἀλλὰ περὶ τοῦ θέματος ἐκείνου, ὅπερ ἰδίως ἐνδιαφέρει τῷ ἀναγνώστῃ, δηλαδή περὶ «τῆς ἀληθοῦς τῆς ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καταστάσεως».

Ἀγύρται δικαίως ἠθέλομεν θεωρηθῆ καὶ μικρὸν ἔδεικνύομεν πρὸς τὸ κοινὸν σεβασμὸν, ἐὰν μιμούμενοι ἄλλους ἐβεβαιοῦμεν, ὅτι ἀφότου ἡμεῖς εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τὸ ἴδρυμα τοῦτο ἐν πᾶσιν ἀνθεῖ, καὶ ὅτι πᾶσα πλέον περὶ προόδου αὐτοῦ εὐχὴ εἶναι περιττή. Τοῦτο ἰδιάζει εἰς ἐκείνους, οἵτινες καυχῶνται, ὅτι κέκτηνται, ὅπως οἱ ἐπὶ τῶν θεάτρων γόητες, τὴν θαυματουργὸν δύναμιν νὰ κατεργάζωνται ἐντὸς μηνῶν τινῶν τεράστια καὶ ἀδύνατα. Μὴ δυνάμενοι ν' ἀμφισβητήσωμεν αὐτοῖς τοιοῦτον

γέρας, ἀρκούμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ τῆς Βιβλιοθήκης πολλῶν μὲν βεβαίως χρῆζουσιν ἐτι βελτιώσεων, ἔχουσιν ὁμῶς ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐν γένει κατάστασιν τῆς πολιτείας, ἐὰν μὴ κάλλιον αὐτῆς. Ἀπορίας δὲ ἄξιον θὰ ἦτον, ἐὰν ἴδρυμά τι ἐθνικὸν ᾖ κατὰ πολὺ ἀνώτερον τοῦ ὄλου. Καὶ ὁμῶς ἡ Βιβλιοθήκη αὕτη ἔχει ἴσως πολλῶ κάλλιον ἄλλων ἰδρυμάτων, ἅτινα καὶ πόρους ἔχουσι μεγάλους καὶ αὐτόνομα σχεδὸν τυγχάνουσιν ὄντα. Αὕτη ἡ καταλαληθεῖσα, ἡ συκοφαντηθεῖσα, ἡ καταστᾶσα σκηνὴ προσωπικῶν συγκρούσεων καὶ ἐρίδων καὶ βραδουργιῶν παντοίων, αὕτη ἡ πέρυσιν ὑποβληθεῖσα εἰς φόρον τῆ κρατούσῃ πολιτικῇ, αὕτη μεθ' ὅλα ταῦτα ἀποφέρει καρπούς, οὓς μόνη ἢ κακοβουλία ἠδύνατο νὰ παρίδῃ. Οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ξένων διαφερόντως τιμᾶται διὰ τὸν ἐν αὐτῇ πλοῦτον περὶ φιλολογικὰ ἰδίως καὶ ἀρχαῖα βιβλία, ὡς ἐν καταφυγίῳ μοῖρα οὔσα αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διατριβῆν των, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἡμεδαπούς, μαθητάς τε καὶ καθηγητάς καὶ πάσης τάξεως λογίους, παιδείας ὄργανα παρέχει μεθ' ὅλην τὴν σμικρὰν περὶ αὐτῆς Βουλῶν καὶ Κυβερνήσεων φροντίδα. Καὶ τὰ μὲν ἐλαττώματα ἔχει κοινὰ πρὸς ἀπάσας σχεδὸν τοῦ κόσμου τὰς Βιβλιοθήκας ἢ καὶ ἐλάσσονα ἐκείνων. Δυνάμεθα ὁμῶς νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι καὶ αἱ σποραδικαὶ ἀπώλειαι αὐτῆς εἰσὶ πολλῶ σπανιώτεραι ἢ αἱ συμβαίνουσαι ἐν ἄλλαις Βιβλιοθήκαις, ὅτι οὔτε τὰ βιβλία σήπονται ἐν αὐτῇ, οὔτε ὁ σάραξ τὰ κατατρώγει, οὔτε βόρβωρος ὑπάρχει ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ μόνη τοῦ γράψαντος ταῦτα. Πᾶς τις δὲ ἐπισκεπτόμενος αὐτὴν δύναται ἰδίῳις ὄμμασι νὰ πεισθῇ περὶ τούτου, καὶ νὰ κατανοήσῃ, ἐὰν πρὸς στιγμὴν ἐπλανήθῃ, ὅτι ἐγένετο θῦμα ἀπάτης ἐκ μυθοπλαστικοῦ πνεύματος, ὁρμηθέντος ἐξ ἰδιοτελείας καὶ κακοβούλου ἐμπαθείας

ΑΘΗΝΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

καὶ φιλολοιδορίας, ἀπάτης παρασκευασθείσης ὑπ' ἀνθρώπου ὅστις οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὸ τοῦ Λουκιανοῦ «ἀπέστω καὶ τὸ διασιλλαίνειν τὰ τῶν ἄλλων καὶ οἰεσθαι ὅτι πρῶτος ἔσῃ αὐτός, ἦν τὰ πάντων συκοφαντῆς». Ἐὰν δὲ περὶ τῆς ἀπαραιτήτου ἀνεγέρσεως ἰδίου μεγάρου Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ὑπὸ Κυβερνήσεων καὶ Βουλῶν καὶ ὑπὸ Πανεπ. Συγκλήτων ληφθῆ ἡ δέουσα φροντίς, ἐὰν χορηγηθῶσιν ὡσαύτως τὰ μέσα πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ τύπωσιν τοῦ καταλόγου καὶ πλουτισμὸν πληρέστερον αὐτῆς, ἐὰν διὰ νομοθετημάτων ἐπὶ τὸ ἀσφαλέστερον μεταρρυθμισθῶσιν τὰ περὶ τοῦ δανεισμοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ χρησιμώτερον καὶ ἐθνωφελέστερον διατεθῶσιν τὰ ἐν αὐτῇ πολλαπλᾷ βιβλία, ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη δύναται ἀγλαωτέρους ν' ἀποδιδῆ καρπούς, νὰ πληροῖ δὲ τὸν ἀφορισμὸν τοῦ διασήμου Carlyle εἰπόντος. «Τὸ κατ' ἐξοχὴν Πανεπιστήμιον εἶναι σήμερον μία Βιβλιοθήκη». (1) Ἄλλ' ἐὰν οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος, ὅπως αἰσθανθῆ τις οἶκτον διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Βιβλιοθήκης, εὐλόγως ὅμως πρέπει νὰ οἰκτείρῃ τις ἐκείνους, οἵτινες ὑπὸ ποταπῶν παθῶν καὶ συμφερόντων οἰστρηλατούμενοι καταφεύγουσιν εἰς μέσα ὄντως οἰκτιρμοῦ ἄξια, ὅπως ἐπιτύχωσιν ἰδίου σκοποῦ, καὶ τὸ πρόσωπον ψευδῶς πλάττονται καὶ χύνουσι ψευδῆ καὶ ἄξια γέλωτος δάκρυα. Οὐδεὶς δὲ θέλει πιστεύσει, ἀκούων τὰς οἰμωγὰς καὶ τοὺς ᾄρητους ἀπολυθέντος ἐφόρου, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν αὐτοῦ θέλει καταρρεύσει ἡ Βιβλιοθήκη, οὐδεὶς θέλει πιστεύσει ὅτι ἡ σφαγίασιν αὐτοῦ, μεθ' ὅσας γοεράς κραυγὰς καὶ ἂν ἐκβάλλῃ, θέλει φέρει καὶ τὴν σφαγίασιν τῆς Βιβλιοθήκης.

(1) Lectures on Hero Worship.

Σημείωσις ἐπὶ σελ. 32 καὶ 82.

Τῆς περὶ τὴν κλείσιν τῆς Βιβλιοθήκης προνομίαις καὶ αὐθαιρεσίαις, ἧς μνημονεύομεν ἐν σελ. 32 καὶ 82, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι μετέσχε καὶ αὐτὸς ὁ διορίσας τὸν πρῶτον ἔφορον ὑπουργός, ἐγκρίνας τὴν περὶ τῆς κλείσεως αὐτῆς πρότασιν ἐκείνου, ἐνῶ ἄλλοτε τὸ ὑπουργεῖον, ὑπουργοῦντος τοῦ Κ. Θεοδώρου Δηλιγιάννη, ἀκριβῶς τὰ νόμιμα ἐφαρμοζόν, εἶχεν ἀπορρίψει ὁμοίαν πρότασιν διὰ τοῦ ἀκολούθου ἐγγράφου.

Ἄρ. ἔρ. 5784

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 6 Αὐγούστου 1877.

Πρὸς τὴν ἐφορείαν τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης

Ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρη ὑπ' ἀριθ. 979 αἴτησις τῆς 27 Ἰουλίου περὶ διακοπῆς τῆς δημοσίας χρήσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ἐπὶ ἓνα μῆνα δὲν ἐκπορεύεται ἐξ οὐδεμιᾶς τοῦ περὶ τούτης ΣΜΗ' νόμου διατάξεως, ἀπαγορεύεται δὲ διερρηδῆν ὑπὸ τῆς 1 § τοῦ α' ἄρθρ. τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου νόμου Β. διατάγματος τῆς 23 Μαρτίου 1868, δὲν ἐγκρίνομεν αὐτήν. Ἡ προτεινομένη δὲ ὡς λόγος τῆς προκειμένης διακοπῆς ἐργασίᾳ δύναται νὰ ἐκτεληθῆτι μετὰ μεσημβρίαν τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς τὸ γ'. ἐδάφιον τῆς ἀνωτέρω προκτεθείσης § ὀρίζει νὰ μὲν κλεισθῆ εἰς τὸ δημόσιον ἡ Βιβλιοθήκη.

Ὁ Ὑπουργός
Θ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ

Ἄ λ. Β λ ἄ χ ο ς.

ΠΑΠΙΣΣΗΣ ΙΩΑΝΝΑΣ ΠΑΤΕΡΕΣ.

Ἐὰν ἀδόκιμος μαθητὴς ζωγραφικῆς, ὑπὸ τῆς ματαιότητος οἰστρηλατούμενος νὰ φανῇ καὶ αὐτὸς ζωγράφος, ἐπιχειρήσας τῇ γραφῇ εἰκόνας, παρακαλέσῃ τοὺς διδασκάλους του ὅπως συμβάλωσιν ἕκαστος τὸ ἐξ ἑαυτοῦ, ἵνα θέσῃ ἐπ' αὐτῆς ἐκεῖνος τὸ ὄνομά του, εἰς πολλὴν θέλει περιπέσει ἀμηχανίαν τῆς εἰκόνας ἐκείνης ὁ θεατὴς. Θέλει μὲν ἀναγνωρίσει ἐκ πολλῶν λεπτομερειῶν τὴν ἀδόκιμον χεῖρα, καὶ ἐννοήσῃ ὅτι, εἴτι καλὸν ἐν αὐτῇ, δὲν εἶναι ἔργον ἐκείνου, οὐ τὸ ὄνομα γέγραπται ἐπὶ γωνίας τινὸς τῆς εἰκόνας, ἀλλ' ἄλλων, δὲν θέλει δυνηθῆ ὅμως νὰ εἴπῃ τίς ὁ τεχνίτης, ὁ ἐν τῇ γραφῇ τῆς εἰκόνας ἰδίως ἐργασθεὶς καὶ πατὴρ αὐτῆς. Διότι ἄλλου μὲν θέλει ἀναγνωρίζει τὴν περὶ τὴν ἔκφρασιν δεινότητα, ἄλλου δὲ τὴν περὶ τὸν χρωματισμόν, ὥστε ἐπὶ τέλος θέλει ὁμολογήσῃ ὅτι ἴσα ἔχουσιν ἐκεῖνοι ἐπὶ τῆς πατρότητος τῆς εἰκόνας δικαιώματα.

Εἰς ὁμοίαν περιπίπτει ἀμηχανίαν καὶ ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἑλληνικὴν Πάπισσαν Ἰωάνναν. Ἐννοεῖ μὲν ὅτι ὁ παρουσιαζόμενος ὡς πατὴρ αὐτῆς ἤττονα ἔχει δικαιώματα ἢ ἄλλοι ξένοι συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς πατρότητος αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὀρίσῃ τίς ὁ ἐξ ἐκείνων ἐν τῇ γεννήσει αὐτῆς ἐπικρατήσας. Διότι ἄλλου μὲν ἀναγνωρίζει τὸ ὕφος, ἄλλου δὲ τὴν ὕλην, ἄλλου δὲ τὰς ἰδέας ἢ τὰς εἰκόνας. Ὡστε ἐπὶ τέλος πείθεται, ὡς περὶ τῆς εἰκόνας ἐκείνης, ὅτι πολλοὶ εἶναι οἱ πατέρες αὐτῆς.

Πατὴρ δὲ τῆς Παπίσσης Ἰωάννας ἐν τοῖς πρώτοις πρέπει δικαίως νὰ λογισθῇ ὁ Byron, καὶ μάλιστα ὁ Don Juan αὐτοῦ. Ἴσως δ' ἐκ τῆς καταγωγῆς τῆς Παπίσσης, ἥτις εἶχεν Ἄγγλον πατέρα, ἢ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀνόματος

ἐνόμισεν ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς ἐπιτετραμμένην οὐ μόνον τὴν δουλικὴν μίμησιν τοῦ ὕφους ἐν γένει καὶ τῶν εἰκόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ λέξιν μετάφρασιν καὶ εἰσποίησιν πλείστων χωρίων τοῦ Don Juan. Εἰς αὐτὸν ὀφείλει ἐκείνη τὸ φῶς ἢ τὴν ἀρχὴν τῆς, ὡς παρακατιῶν θέλει ἰδεῖ ὁ ἀναγνώστης. Εὐλόγως ἄρα ἠδύνατο νὰ κληθῇ αὐτὴ μᾶλλον Δόνα Ἰωάννα. Οἱ ἀναγνόντες τὸ ἀριστούργημα τοῦ Ἄγγλου ποιητοῦ καὶ τὴν Πάπισσαν δὲν ἀμφιβάλλουσι περὶ τούτου· οἱ δὲ μὴ ἀναγνόντες καὶ τυχὸν ἀμφιβάλλοντες ἄς ἀναγνώσωσι τὰ ἐξῆς χωρία, καὶ δὲν θ' ἀμφιβάλλωσι πλέον.

ΠΑΠΙΣΣΗΣ ΙΩΑΝΝΑΣ (ἔκδ. 1876)

DON JUAN BYRON

Σελίς	51	Στροφὰς	VI, VII ἄσματος πρώτου
»	54	»	LXIV »
»	95	»	CV »
»	120	»	CLXXXVI »
»	100	»	CXIII »
»	89 καὶ 90	»	XXVII ἄσματος ἕκτου
»	97	»	XXI ἄσματος δευτέρου
»	182	»	CLIX ἄσματος πέμπτου
»	135	»	LXV, LXVI, LXVII, LXVIII, LXIX, ἄσματος ἕκτου
»	211	»	LXIX ἄσματος ἐνάτου
»	206	»	CXIX, LXXXIII ἄσμ. πρώτου
»	101	»	CXXXVI »
»	98	»	CXXV »
»	95	»	CXII, CXV »

Ταῦτα δὲ εἶναι ὅσα τυχαίως ἀνεκαλέσαμεν εἰς τὴν ἡμετέραν μνήμην· ἐὰν δὲ μετὰ προσοχῆς ἐρευνήσῃ τις, πόσους ἄρα γε μαργαρίτας τοῦ ἰσπανοῦ ἥρωος θέλει εὐρεῖ κοσμοῦντας τὸ στήθος τῆς αἰδήμονος Παπίσσης; Ὁ ταλαίπωρος Byron, ἀφοῦ τосαῦτα ἔπαθε ζῶν ὑπὸ Ἀγγλῶν Ζωίλων, δὲν ἐφαντάζετο ὅτι ἄλλα τοιαῦτα ὑπὸ Ἑλληνοσ μάλιστα θὰ ἔπασχε. Ἐὰν δὲ λίαν εὐτελεῖ ἰδέαν εἶχεν, ὡς γνωστόν, περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, πόσον εὐτελεστέραν θὰ εἶχεν, ἂν ἐγειρόμενος ἐκ τοῦ τάφου σήμερον ἀνεγίνωσκε τὴν Πάπισσαν Ἰωάνναν!

Ἄλλὰ καὶ ὁ ἀββᾶς Casti δύναται δικαίως νὰ ἐρίσῃ περὶ πατρότητος τῆς Παπίσσης πρὸς τὸν Ἀγγλον ποιητὴν. Διότι καὶ αὐτὸς ὄχι ὀλιγώτερα ἔπαθεν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς Παπίσσης, γυμνωθεὶς ὁ δυστυχῆς ὑπὸ αὐτοῦ, καὶ ψυχὴν καὶ σάρκα δοὺς ὑπὲρ αὐτῆς. Ἡ Papessa τοῦ μακαρίτου ἐκείνου οὐ μόνον τὸ διάγραμμα ἐν γένει καὶ τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου, ἰδίως ἐκ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου ἄσματος τῆς, ἀλλὰ καὶ πλείστας ὅσας σελίδας αὐτῆς παρέσχεν εἰς τὴν ἐλληνικὴν Πάπισσαν Ἰωάνναν, ἧτις καταντᾶ μετημφιεσμένη διὰ πλατυσμῶν μετάφρασις τῆς Ἰταλικῆς. Περὶ τούτου ὁ ἀναγνώστης θέλει πεισθῆ, ἂν ρίψῃ ἐκ βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐφεξῆς σημειουμένων χωρίων ἀμφοτέρων τῶν Παπισσῶν.

ΠΑΠΙΣΣΑ ΙΩΑΝΝΑ
(ἔκδ. 1876)

PAPESSA dell' ab. Casti
(Nouvelle galanti, I. III. 1804)

Σελίς	55, 56	Στροφῆ	6, 7, 8, 9 Parte prima
»	57, 58	»	10, 11, 12, 13
»	61	»	18
»	63	»	19

»	185	»	11 parte seconda
»	132	»	19
»	199	»	27
»	210	»	79, 81
»	205 καὶ 211	»	74
»	215	»	55, 56 parte terza
»	218	»	58
»	119	»	59
»	219	»	60
»	220	»	61
»	222	»	64 — 65
»	223	»	66
»	224	»	67, 68
»	225	»	69, 71
»	225	»	74
»	226	»	77, 78
»	227	»	79, 80

Ἐκ τούτων, νομίζομεν, δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ ἐκτιμήσῃ ἀρκούντως τὴν castità (1) τοῦ συγγραφέως τῆς ἐλληνικῆς Παπίσσης Ἰωάννας. Ἄλλ' ὅπως μή τις νομίτῃ ἡμᾶς αὐστηροὺς ἄγαν καὶ ὑπερβολικοὺς καὶ ἀδικοῦντας τὸν ἄνδρα, ἐκλέγομεν δύο χωρία, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος αὐτῆς. Τὴν μὲν ἀρχὴν αὐτῆς, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἔλαβεν ἐκ τοῦ Don Juan τοῦ Byron, ἐκ τῆς παραθέσεως δὲ τῶν δύο χωρίων κρινέτω περὶ τούτου ὁ ἀναγνώστης.

ΑΡΧΗ ΠΑΠΙΣΣΗΣ ΙΩΑΝΝΑΣ

DON JUAN TOY BYRON

Στροφὴ VI ἄσματος πρώτου

Ἄπο τοῦ μέσου ἄρχονται συνήθως οἱ ἐπικοί ποιηταί. Ταῦτο

Οἱ πλείστοι τῶν ἐπικῶν ποι-

(1) Ἡ λέξις σημαίνει «σεμνότης».

ποιούσι και οι μυθιστοριογράφοι όσοι τὰς δεκκτόμους τύχας τῶν Πόρθων και Ἀρχαμίδων παραγγέλλουσιν ὑπομισθίῳ ἐφημερίδι νὰ ὀνομάσῃ, Ἀριστοτελικῆ ἀδεία, ἐποποιίαις· ἔπειτα ὁ ἥρωας, ὅταν εὖρη εὐκαιρίαν, ἐν τὸς σπηλαίου ἢ ἀνκκτόρου, ἐπὶ εὐώδους χλόης ἢ μυλκκῆς κλίνης διηγεῖται τὰ προηγούμενα τῆ ἐρωμένη «ἐπεὶ εὐνης και φιλότητος ἐξ ἔρον ἔντο». Οὕτω θέλει και ὁ Λατίνος Ὀράτιος ἐν τῆ ποιητικῆ του· τοῦτο συνιστῶσι και οἱ βιβλιοπῶλαι ὁσάκις παραγγέλλουσι βιβλίον, ὀρίζοντες εἰς τὸν συγγραφέα τὸ μῆκος, τὸ πλάτος και τὴν ὕλην αὐτοῦ ὡς τοῦ ἐνδύματος εἰς τὸν ῥάπτην. Τοιαύτη τέλος εἶναι ἡ κοινὴ μέθοδος, ἀλλ' ἐγὼ προτιμῶ ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν κλασικὴν ἀταξίαν δύναται ν' ἀναγνώσῃ πρῶτον τὰς τελευταίας τοῦ βιβλίου μου σελίδας, μετασχηματίζων οὕτως εἰς ἐπικὸν μυθιστόρημα τὴν ἀπεριττον και φιλαλήθη διήγησίν μου.

ητῶν ἄρχονται ἀπὸ τοῦ μέσου, ῥίπτονται, οὕτως εἰπεῖν, in medias res· ὁ Ὀράτιος ἐν τῆ ποιητικῆ του ταύτην θεωρεῖ μεγάλην τῆς ἐποποιίαις ὁδόν. Ἐπειτα, ὅταν σὰς ἀρέσκη, ὁ ἥρωας σὰς διηγεῖται τὰ προηγούμενα ἐν εἴδει ἐπεισοδίου, μετὰ τὸ δεῖπνον, ἀνέτως καθήμενος παρὰ τῆ ἐρωμένη του ἐντὸς θελκτικοῦ οἰκήματος, ἀνκκτόρου, κήπου, παραδείσου ἢ σπηλαίου, ὅπερ χρησιμεύει ὡς κατάλυμα εἰς τὸ εὐτυχὲς ζεῦγος.

Τοιαύτη εἶναι ἡ κοινὴ μέθοδος, ἀλλ' οὐχὶ και ἡ ἐδική μου. Ἐχῶ ὡς συνήθειαν νὰ ἀρχίζω ἀπὸ τὴν ἀρχήν· ἡ τάξις τοῦ σχεδίου μου μοι ἀπαγορεύει πᾶσαν παρέκβασιν ὡς θανάσιμον ἀμάρτημα· και ἂν διατὸν πρῶτον στίχον μου εἶχον ἀνάγκην μιᾶς ὥρας, θ' ἀρχίσω διηγούμενος κἄτι τι περὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Don Juan και περὶ τῆς μητρὸς του ἀκόμη, ἂν θέλετε.

Τὸ δὲ τέλος ἔλαβεν ἐκ τῆς Papessa τοῦ Casti.

ΠΑΠΕΣΣΑ ΙΩΑΝΝΑ
(σελ. 226)

PAPESSA
Novelle galanti τοῦ Casti
Stanze 77, 78, 79. Part. III.

Ἄμα ἡ ἀμκρωτὴ ἐκείνη ψυχὴ ἐγκατέλιπε τὴν πρόσκιρον αὐτῆς κατοικίαν, πλῆθος δαιμόνων ἐξώρμησαν ἐκ τῆς ἀθύσσου, ἵνα ἀρπάσωσι τὴν λείκην, ἐφ' ἧς ἐνόμιζον ὅτι εἶχαν ἐγγεγραμμένην πρὸ πολλοῦ ἀνκμφισθήτητον ὑποθήκην, ἀλλὰ συγχρόνως κατέβκινεν ἐξ οὐρανοῦ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν πονηρῶν πνευμάτων φάλαγξ ἀγγέλων, ἰσχυριζομένων ὅτι ἡ μετόνοικ αὐτῆς εἶχε ἐξκλείψει πάντα τοῦ Ἄδου τὰ δικαιώματα. Ἄλλ' οἱ δαίμονες ἦσαν δυσμετάπειστοι και εἰς τῶν ἀγγέλων τὰ ἐπιχειρήματα ἀντέταττον τὰ κέρατά των, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐγύμνουσαν τὰς ῥομφαίας. Ἡ μεταξὺ τῶν πνευμάτων πάλη εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀκμήν, τὰ ὄπλα των ἀντήχουν ὡς συγκρουόμενα νέφη και αἰματώδης βροχὴ ἔσταζεν ἐπὶ τῶν ἐν τῆ πλατείᾳ συνηγμένων πιστῶν, ὅτε αἴφνης ὁ φανεὶς εἰς τὴν Ἰωάνναν ἄγγελος, δικασί-

Ἄμα ἡ ψυχὴ ἐκείνης ἐγκατέλιπε τὸ ἀκάθαρτον αὐτῆς σκηνώμα, ὡς πρὸς λείκην αὐτῶν ἐξώρμησαν τὰ καταχθόνια πνεύματα. Ἄλλ' ἀπέκρουσαν αὐτοὺς οἱ ἄγγελοι, και φοβερὰ σύγκρουσις ἐπῆλθε μεταξὺ τούτων και ἐκείνων, ὁ κρότος ἀντήχει κατὰ τὸν αἰθέρα και σφοδρὸς ἀνεμος ἠγέρθη. Ἡ μεταξὺ τῶν πνευμάτων σκληρὰ πάλη ἦτον εἰς τὴν ἀκμήν, ὅτε αἴφνης ὁ φανεὶς εἰς τὴν Ἰωάνναν ἄγγελος, συλλαμβάνει αὐτήν, πόθεν δὲν γνωρίζω, και ἐντὸς πυκνοῦ νέφους βυθιζόμενος γίνεται ἄφαντος μετὰ τῆς φιλονεικουμένης ψυχῆς, φέρων αὐτὴν ἀλλαχοῦ ἵνα ἐξαγνισθῆ ἀπὸ τῶν ἀμκρωτῶν της. Και ποῦ μὲν τὴν μετέφερον εἶναι ἄγνωστον, πιθανὸν ὅμως φαίνεται ὅτι μετέφερον αὐτὴν εἰς τὸ καθαρτήριο.

ΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

σας τὰς τάξεις τῶν μαχομέ-
νων, συνέλαβε τὴν ἀθλίαν αὐ-
τῆς ψυχὴν, πόθεν δὲν γινώριζω,
καὶ ἐπιβάς νέφους, μετέφερεν
αὐτήν. . . εἰς τὸ καθαρότερον
πιθανῶς.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Prosper Merimée συνήνεγκεν, ἄκων καὶ αὐ-
τός, τὸ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὴν Πάπισσαν, δηλ. ὀλόκληρον σκηνήν·
ὁ δὲ ἀμφιβάλλων ἄς ἀναγνώσῃ τὰς σελίδας 80 καὶ 81 τῆς
Παπίσσης καὶ τὰς σελίδ. 92 καὶ 93 τοῦ χρονικοῦ τῆς βα-
σιλείας Καρόλου τοῦ Θ'. (μεταφρ. Πανδώρας) ὑπὸ Prosper
Merimée. Ἄλλὰ καὶ ὁ Heine καὶ ὁ Tassoni καὶ ὁ Pulci
ἀφῆκαν ἕκαστος μέρος τοῦ ἱματίου τῶν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ
συγγραφέως τῆς Παπίσσης. Δι' ἀσυγκρίτως ὀλιγώτερα οἱ
ἀδελφοὶ Λούτσοι ἀπεκλήθησαν ἄλλοτε ὑπ' αὐτοῦ «δοκιμώ-
τατοι μεταφρασταὶ τῶν στίχων Οὐγῶ καὶ Λαμαρτίνου (1)». Καὶ ὅμως ἀπὸ τοῦ Π. Λούτσου (ὃν μέχρι κόρου καὶ ἀηδίας
χλευάζει ἐν τῇ Παπίσση πιθηκίζων τὸν Byron), τὸν Ὀδοι-
πόρον δὲν ἀπηξίωσε κάτι τι νὰ πάρῃ (ἴδε Παπ. Ἰωάν. σελ.
193, σελ. 80 Ὀδοιπόρου Π. Σούτσου ἔκδ. 1864).

Οὕτω, συνυποβλήθέντων εἰς βίαιον ἔρανον τῶν συγγρα-
φέων ἐκείνων, οἵτινες νεκροὶ ὄντες οἱ δυστυχεῖς δὲν ἠδύναντο
νὰ βάλωσι κραυγὴν κατὰ τῆς ἀρπαγῆς, συνετελέσθη περι-
κοσμηθεῖσα ἡ Πάπισσα Ἰωάννα.

Πῶς δὲ ἐκρίθη πάντοτε ἡ λογοκλοπεῖα; Ἀκουσώμεν τοὺς
περὶ ταῦτα δεινοὺς καὶ εἰδικούς. Ὁ μὲν Βολταῖρος (Diction-
naire Philosophique, article Plagiat) λέγει «ὅταν συγ-

(1) Ἰδε σελ. 4 τοῦ περὶ συγχρόνου ἐλληνικῆς ποιήσεως φυλ-
λαδίου τοῦ.

γραφεὺς τις πωλῆ τὰς ἰδέας ἄλλου τινὸς ὡς ἰδίας ἑαυτοῦ, ἡ
κλοπὴ αὕτη καλεῖται λογοκλοπεῖα... Ἡ ἀληθὴς λογοκλοπεῖα
εἶναι νὰ παρουσιάσῃ τις ὡς ἴδιον σύγγραμμα ἄλλου, νὰ πα-
ρενθῆτῃ εἰς τὰς οἰκείας ραψωδίας μακρὰ χωρία καλοῦ βιβλίου
μετὰ τινων μεταβολῶν. Ἄλλ' ὁ πεφωτισμένος ἀναγνώστης,
βλέπων τὸ τεμάχιον αὐτὸ χρυσοῦ ὑφάσματος ἐπὶ σαγίνου
ἱματίου, ἀναγινώριζει πάραυτα τὸν ἀδέξιον κλέπτην». Ὁ δὲ
Bonnet (Lett. Div. Oeuvr. t. XII p. 206. dans Pou-
gens) λέγει ὅτι «ἡ λογοκλοπεῖα εἶναι ἀναντιρρήτως ἐν τῶν
βαρυτέρων ἐγκλημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ διαπραχθῶσιν ἐν
τῇ δημοκρατίᾳ τῶν γραμμάτων καὶ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ὑπέρ-
τατον δικαστήριον, ἵνα τὴν κρίνῃ». Ὁ Le Sage παρα-
βάλλει τοὺς λογοκλόπους τοὺς ἀποσιωπῶντας τὸ ὄνομα τῶν
συγγραφέων, οὓς περιεσύλησαν, πρὸς τοὺς κλέπτας, οἵτινες,
ἵνα πωλήσωσιν ἀτιμωρητὴ σκεῦος πολύτιμον τραπέζης,
ὅπερ ἐκλεψαν, ἐξαλείφουσι τὰ ἐπ' αὐτοῦ σήματα. Κατὰ τὸν
Charles Nodier (Questions de littérature légale) λο-
γοκλοπεῖα εἶναι τὸ ἐξάγειν ἐξ συγγραφέως τὴν κυρίαν ὑπό-
θεσιν ποιήματος ἢ μυθιστορήματος (le fond d'un ouvrage
d'invention) τὴν ἀνάπτυξιν γνώσεως νέας ἢ μὴ ἀρκούντως
ἔτι γνωστῆς, τὴν ἔκφρασιν μιᾶς ἢ πολλῶν ἰδεῶν.

Κατὰ τὸν Littré (Dictionnaire de la langue française)
«λογοκλόπος εἶναι ὁ λαμβάνων ἐκ συγγράμματος, ὅπερ δὲν
ἀναφέρει, ἰδέας, ἐκφράσεις ἀξίας λόγου ἢ καὶ ὀλόκληρα ἔτι
χωρία». Κατὰ δὲ τὸ φιλοσοφικὸν λεξικὸν τοῦ Γερμανοῦ Krug,
«λογοκλοπεῖα καλεῖται ἡ κλοπὴ καθ' ἣν ἀλλότρια συγγράμ-
ματα οὕτως ἀντιγράφει τις, ὥστε φέρει τὰ ἀντιγραφέντα
εἰς τὸ μέσον ὡς προϊόντα τοῦ ἑαυτοῦ πνεύματος. Ἡ πράξις
αὕτη εἶναι μὲν φιλολογικῶς ἄμα καὶ ἠθικῶς αἰσχρὰ καὶ ἀξία
πικροτάτων μομφῶν, νομικῶς ὅμως ἀτιμώρητος, διότι τὸ

κλέμμα δύναται τὸ μὲν διὰ μεταβολῶν περὶ τὴν ἔκφρασιν τοῦ πρωτοτύπου, τὸ δὲ δι' ἐπενθέσεως ἰδίων τόσον εὐκόλως νὰ καλυφθῇ, ὥστε νομικῶς νὰ μὴ ἀποδεικνύηται».

Πόσον δ' ἐκφραστικὸς ὁ περὶ λογοκλοπείας στίχος τοῦ ἐξόχου ποιητοῦ Alfred de Musset.

Je hais comme la mort l'état de plagiaire!

(La Coupe et les lèvres, Dédicace)

Καὶ τοιαῦτα μὲν περὶ λογοκλοπείας ἀπεφάναντο οἱ περὶ ταῦτα δεινοί· ἐπέπρωτο δὲ ἐπὶ τῆς παρουσίας γενεᾶς καὶ τοῦτο τῇ ἀτυχεῖ Ἑλλάδι, ἐνδόξους λογοκλόπους νὰ τρέφῃ ἢ ἔνδοξος αὐτῆς μήτηρ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΟΔΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 5
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΟΔΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 5
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Φίλε Κύριε Φιλῆμον (1)

Ἐν τῷ φύλλῳ τοῦ Αἰῶνος τῆς παρελθούσης πέμπτῃς κατεχωρίσθη ἀρθριδίον τι, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀπόλυσιν τοῦ προκατόχου μου Κ. Ροῦδου καὶ εἰς τὸν διορισμὸν μου ὡς ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.

Ἐν τῷ ἀρθριδίῳ τούτῳ ἐκδηλοῦται μεγάλη μὲν λύπη ἐπὶ τῇ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπομακρύνσει τοῦ προκατόχου μου, ἐπίκρισις δὲ καὶ ἐμοῦ, διότι ἐδέχθην νὰ ἐπανεέλθω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ὁμολογῶ ἀληθῶς ὅτι ἀμφοτέρω ταῦτα εἰς οὐκ ὀλίγην μὲ ἐνέβαλον ἀπορίαν, διότι ἐθεώρουν ὅτι ἀφ' ὑψηλῆς περιωπῆς κρίνοντες τὰ πράγματα, δὲν ἤθέλετε μὲν σπεύσει νὰ ὑπερτιμήσῃτε μεγάλως τὸ ἔργον τοῦ προκατόχου μου, ὑποτιμῶντες τὸ ἐμὸν, δὲν ἤθέλετε δὲ λησμονήσει τὸν τρόπον, δι' οὗ ἐγὼ καὶ ἐκεῖνος εἴχομεν εἰσελθεῖ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Ἀληθῶς δὲν εἶχον ἀνέλθει ἐγὼ εἰς τὴν ἐφορείαν τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης διὰ τῆς πολιτικῆς. Ὅτε πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν διωρίσθην τὸ πρῶτον ἔφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, εἶχον διατελέσει ἐπὶ ἔτη ἡδὴ νομάρχης, δηλ. ἐν ἀνωτέρῳ τῆς τοῦ ἐφόρου λειτουργίᾳ, ἧς δὲν ἐδείχθην, ὑποθέτω, ἀνάξιος, ἢ δὲ θέσις τοῦ ἐφόρου ἦτο κενή, πικρικτηθέντος τότε τοῦ Κ. Βερναρδάκη καὶ μὴ δεχομένου νὰ ἐπανεέλθῃ. Πῶς δὲ ὁ διάδοχός μου Κ. Ροῦδης εἰσηλθεν εἰς τὴν ἐφορείαν τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης νομίζω περιττὸν νὰ ἀφηγηθῶ ἐνταῦθα.

Ἐὰν ὑμεῖς νομίζετε ἀτύχημα τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀπομακρύνσιν τοῦ προκατόχου μου, διότι δι' αὐτῆς, ὡς λέγετε, «ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἀπόλλυσι διευθυντήν, ὅστις ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰδρύματι τούτῳ τελεσθέντων καὶ ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ σκέψεων του ἀπέδειξεν, ὅτι κατενόησε τὰ τρωτὰ τοῦ σπουδαίου τούτου κατὰστήματος μέρη, καὶ ἱκανὸς ἦτο νὰ

(1) Περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν περὶ ἡμῶν γνώμην τοῦ ἀρχαίου ἡμῶν συναδέλφου Κ. Τιμολέοντος Φιλῆμονος, ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον, ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει ἀρθρου τοῦ Αἰῶνος, δι' οὗ ἐπεκρίνετο ἡτε ἡμετέρα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἐργασία καὶ ὁ διορισμὸς ἡμῶν, νὰ πέμψωμεν πρὸς τὸν Κ. Φιλῆμονα ἐπιστολήν, ἣν κρίνομεν εὐκαιρὸν νὰ δημοσιεύσωμεν ᾧδε.

κατορθώση τῶν πλημμελῶς ἐχόντων τὴν διόρθωσιν», καὶ διότι «ὐπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἤθελε βεβιαῶς ἀναστηθῆ, διεκόπη δὲ τὸ ἀρξάμενον ἀγαθὸν ἔργον, καὶ κατίσχυσαν αἱ πολιτικαὶ ἢ μᾶλλον αἱ κομματικαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ συμφέροντος τῆς ὑπηρεσίας», λυποῦμαι διότι οὐδαμῶς δύναμαι νὰ συμφρονήσω ὑμῖν περὶ τούτου. Ταῦτα ἠδύναντο, πιστεύω, ὀρθότερον νὰ λεχθῶσι περὶ τῆς ἐμῆς γενομένης ἄλλοτε ἀπολύσεως ἢ περὶ τῆς τοῦ προκατόχου μου, διότι, ὡς ὑμεῖς αὐτοὶ ὁμολογεῖτε, ἐκεῖνος ὑπηρετεῖ κόμμα καὶ ἐξηκολούθει σφοδρῶς δημοσιογραφῶν καὶ πολιτευόμενος, οἱ δὲ λόγοι τῆς ὑπηρεσίας μόνον δὲν ὑπηγόρευσαν τὸν διορισμὸν του. Καὶ ὡς εἰδικὸς μὲν περὶ τὰ τῆς Βιβλιοθήκης δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ, διότι οὐδέποτε εἶχεν ἀποδείξει εἰδικότητα τοιαύτην, ὡς τινες τῶν ἀξιοτίμων προκατόχων μου, ὅποτον δὲ τὸ ὑπ' ἐμοῦ γενομένον ἔργον καὶ ὅποτον τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, μεθ' ὅλην τὴν μεγίστην ὑποστήριξιν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς πεσοῦσης κυβερνήσεως, θέλω προσεχῶς καταδείξει ἐν τῇ ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθησομένῃ ἐκθέσει περὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἀπὸ τοῦδε ὁμῶς κρίνας ὅτι ὁ προκατόχος μου ἐζήτησε νὰ προσβάλῃ ἐν ἐμοὶ ὅ,τι ἐδικαιούμην καὶ δικαιῶμαι νὰ θεωρῶ ὡς ἀπρόσβλητον, ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ καταγγείλω αὐτὸν εἰς τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην.

Νομίζω δὲ ὅτι τοσούτῳ μᾶλλον ἐδικαιούμην ν' ἀπορήσω, ἐπὶ τῷ ὅτι ἐσπεύσατε ν' ἀποφνηθῆτε γνώμην τοιαύτην περὶ τοῦ ἔργου τοῦ προκατόχου μου καὶ περὶ τοῦ ἐμοῦ, ὅσῳ εἶχον ἀποστείλει πρὸς ὑμᾶς πέρυσί τε καὶ ἐφέτος τὰς δύο πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Βιβλιοθήκης ἐκθέσεις μου, ἃς ἐνόμιζον ὅτι εἶχετε λάβει τὸν καιρὸν νὰ ἀναγνώσητε, καὶ ἐν αἷς καταφάνεται ὅποσον εἰργάσθη ἐπὲρ τε τῆς Ἐθνικῆς ἐν γένει καὶ τῆς πανεπιστημιακῆς ἰδίᾳ Βιβλιοθήκης, καὶ ὅσῳ ὑμεῖς προσέτι αὐτὸς εἴσθε μάρτυς τοῦ περὶ τῆς προόδου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ζήλου μου, διότι ζητήσαντί μοι παρέσχετε ἐτοίμως τὴν ὑμετέραν συνδρομὴν, ὑψώσαντες προπέρυσι φωνὴν ἐν τῇ βουλῇ

ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ὑπάρχοντος νόμου, ἣτις δυστυχῶς δὲν ἠκούσθη τότε ὑπὸ τῆς βουλῆς.

Πιστεύω ὅτι περὶ τούτων πάντων ἐπλήνησεν ὑμᾶς ἡ μνήμη, διότι, ἀρχαῖος συνάδελφος ὑμῶν ἐν τε τῇ δημοσιογραφίᾳ καὶ ἐν τῇ διεύθυνσει Βιβλιοθήκης, ἠδυνήθην νὰ ἐκτιμήσω οὐ μόνον τὴν πεφωτισμένην ὑμῶν διάνοιαν ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθεῖαν συνείδησιν καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα. Λέγω δὲ μόνον ὅτι, ἐκφράζων ὑμῖν ἄλλοτε τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον ἐπὶ τῇ ὑφ' ὑμῶν γενομένῃ δημιουργίᾳ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς βουλῆς, καὶ ἀφηγούμενος ὅποσα προσκόμματα ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἔργῳ του ὁ ἔφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, καὶ ὅποιος δεῖται αὕτη συνδρομῆς ὅπως ἐκπληρῶ τὸν προορισμὸν τῆς, ἤκουον ὑμᾶς ὁμολογοῦντας τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου καὶ ὑπισχνουμένους τὴν ὑμετέραν συνδρομὴν.

Ταῦτα ἐνόμισα ἀναγκαῖον, φίλε κύριε Φιλήμον, νὰ ὑπομνήσω φιλικῶς ὑμᾶς, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν ὑμετέραν γνώμην, ἀδιαφορῶν δὲ περὶ τῶν συκοφαντιῶν καὶ τῶν ὑβρεῶν ἐφημερίδων γνωστῶν εἰς τὸ κοινόν. Καὶ ὁμολογῶ μὲν χάριτας ὑμῖν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ εὐμενεῖᾳ μεθ' ἧς ἐκφράζεσθε ἐκτιμῶντες τὰ προσωπικά μου προσόντα, ἀλλὰ νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ὑπομνήσω ὑμᾶς ὅτι ἐπικηλθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν φέρων ἐφόδιν οὐχὶ οἷα ὑμεῖς νομίζετε, ἀλλὰ τὴν ὑπηρεσίαν μου αὐτήν, τὰς ἐπανειλημμένας ἐκφράσεις εὐχεστῆσεων ὑπουργῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀπολύσαντός με, καὶ τὸν ἔπαινον πρυτάνεων καὶ καθηγητῶν ἐπισήμως ἐφρασεθέντα, νὰ σὰς παρηκαλέσω δὲ νὰ πιστεῦσητε ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θέλω θεωρήσει ὡς καθήκον μου ὅ,τι ἐθεώρησα καὶ ἐν τῷ παρελθόντι, δηλ. τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ ἀνκτεθειμένον μοι ἔργον. Πέποιθα δὲ ὅτι, ταῦτα πάντα ἐν λόγῳ τιθέμενοι, ἀλλοίαν περὶ τῆς ἐργασίας μου ἐξετε γνώμην.

Τῆς παρούσης δύνασθε, ἀν εὐχεστῆσθε, νὰ ποιήσητε οἶκν τὰ φιλοδίκαια ὑμῶν αἰσθήματα ὑπαγορεύσωσιν ὑμῖν χρῆσιν.

Δέξασθε, παρακαλῶ, τὴν ἐκφρασιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου.

Ὅπως ἡμέτερος

X. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΘΕΝ ΑΠΟ 1838-75 ΥΠΑΙΣΑΙΡΕΣΕΩΣ 58000 ΤΟΜΩΝ
ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ ΔΕΦΝΕΡ

Α' Βιβλιοφύλακος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης

Ἐννεαετῆς ἐν Ἑλλάδι βίος μὲ ἐδίδαξεν, ὅτι ὁ Ἕλληνας, ἐνῶ γίνεται ἔξω φρενῶν διὰ τὸν ἐλάχιστον ὑπὸ ξένου τινὸς κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκφερόμενον ψόγον — καὶ τοῦτο ἀρετὴ κατ' ἐμὲ οὐχὶ μικρὰ —, ἀδικοῦρετ' δυστυχῶς πρὸς ἀπάσας τὰς ὑπὸ Ἑλλήνων καθ' ἐκάστην κατὰ τῆς πατρίδος του ἐκστομιζομένας κατηγορίας καὶ ὑβρεῖς, καὶ τὰς μάλλον βχρεῖς καὶ ἀνοσίους. Τοῦτο δὲ ἴσως, διότι τὸν μὲν τοῦ ξένου ψόγον θεωρεῖ ἐξ ὠρίμου σκέψεως προελθόντα — τοῦτο ὑπολαμβάνων πλειστάκις ἀπατᾶται —, περὶ δὲ τῶν ὑπὸ Ἑλλήνων ὑβρεων ἐξ ἰδίως πείρας γινώσκει, ὅτι ἀπερισκέπτως καὶ ἀδοκασκίπτως καὶ πρόσθετος ἄνευ κκοβουλίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκφέρονται. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἕλληνας τὰ τῆς πατρίδος του κατακρίνει καὶ τοὺς αὐτὴν κυβερνῶντας καθυβρίζει, ὅσον οὐδέποτε οὐδ' ὁ τὰ μάλιστα μισέλληνας ξένος ἤθελε τολμήσει, συμβαίνει, ὥστε τοιοῦτός τις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ γράψῃ τόμους ὀλοκλήρους κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ὑπερκακίστῃ πᾶν τὸ μέχρι τοῦδε γράφον, περιοριζόμενος μόνον εἰς τὸ νὰ μεταφράσῃ ἐξ ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ λιβέλλων καὶ ἐκ τῶν ἐπισήμων πρακτικῶν τῆς ἑλληνικῆς βουλῆς.

Οὕτω πρὸ δέκα περίπου ἡμερῶν ὁ βουλευτὴς Ἀττικῆς καὶ Φιλομάλεων Φιλῆμων, ἵνα πείσῃ τοὺς συναδέλφους του εἰς χορήγησιν χρημάτων πρὸς σύνταξιν καταλόγου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς βουλῆς, εἶπεν εἰς ἐπήκοον καὶ τῶν ξένων διπλωματῶν περίπου τάδε: «Θέλετε νὰ κλαπῶσι καὶ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου βιβλιοθήκην τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδες τόμοι, καθὼς ἐκλάπησαν ἐκ τῆς Ἐθνικῆς;» Οἱ κ. κ. ὑπουργοὶ καὶ βουλευταὶ ἤκουσαν τὸν βχρὸν τοῦτον λόγον, πολλοὶ δ' ἴσως αὐτῶν πρῶτην φοράν, μεγάλην ἐντύπωσιν ὅμως δὲν θὰ ἐπροξένησεν εἰς αὐτούς, διότι ἄλλως ἔπρεπε νὰ γείνωσιν ἐπερωτήσεις. Ἴσως ἐξέλαβον τοὺς λό-

γους τοῦ κ. Φιλῆμονος ὡς ὑπερβολικοὺς καὶ ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν ἰδικήν του Βιβλιοθήκην ζήλου ὑπεργορευθέντας.

Ἄλλὰ δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ κ. βουλευτὴς Ἀττικῆς ταῦτα εἰπὼν, διότι τὰ εὔρε γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ἀξιότιμου πρῶην ἐφόρου κ. Ροῖδου, — πρὸς δὲ τούτοις τῷ συμφέρει, καταβιβάζων τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, νὰ ἀναβιβάσῃ τὴν τῆς βουλῆς (1). Ἄλλὰ μὴδὲ ὁ κ. Ροῖδης πταίει, διότι καὶ αὐτὸς εὔρε γεγραμμένον, ὅτι ἐν διαστήματι 26 ἐτῶν ἐξέλιπον τόμοι 43,236, ἧτοι χίλιοι ἐξακόσιοι περίπου κατ' ἔτος (2). Εὔρε δὲ τὴν πληροφάνειαν ταύτην εἰς τὰς «Ἐθύναις» τοῦ κ. Φρεακρίτου, ὅστις σὺν τοῖς ἄλλοις λέγει (ἐν σελ. 48) καὶ τάδε:

«Ἐπεται ὅτι σήμερον (δηλ. ἐν ἔτει 1866) ἀπὸ τοῦ μεγίστου τόμου εἰς φύλλον μέχρι τοῦ ἐλαχίστου ἐπιστημονικοῦ φυλλαδίου ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ βιβλία μόνον 75,645.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ἀπὸ τοῦ 1838-1865 εἰσήχθησαν ἐν ὄλῳ κατ' ἐλάχιστον ὅρον τόμοι 118,881, ἐξάγεται ὅτι ἐκ τῆς Δημοσίας καὶ ἐκ τῆς Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης ἐξέλιπον τόμοι 43,236.

«Οἴκοθεν δὲ ἐννοεῖται, ὅτι τὰ ἐκλιπόντα ταῦτα βιβλία ἦσαν δυστυχῶς καὶ τὰ ἀριστα, διότι οὐδεὶς βεβχίως ἐκλέγει ποτὲ καὶ λαμβάνει τὸ χειρίστον».

Λοιπὸν, 43 χιλιάδες τόμων ἐξέλιπον κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ κ. Φρεακρίτου! Ὅτε ὁ κ. Ροῖδης, καθ' ὃν χρόνον ἔγραψε τὴν ἐκθεσίν του, μοι ἐπέδειξε τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῶν *Ἐθνῶν*, ἐξέφρασα ἀμέσως τὴν πρὸς τοὺς ὑπολογισμοὺς ἐκείνους δυσπιστίαν μου, μὲ ὅλον τὸ ἀξιοπίστον τοῦ κ. Φρεακρίτου, οὐ καὶ τὰς πρὸς τὴν Βιβλιοθήκην ἐκδουλεύσεις μετὰ σεβασμοῦ ἀναγκωνρίζω.

(1) Δὲν πιστεύομεν ἡμεῖς, ὡς ὁ κ. Δέφνερ, ὅτι τοιαύτη ἦτο ἡ πρόθεσις τοῦ ἀξιότιμου ἐφόρου τῆς βουλῆς, ὅστις ἄλλοτε ὑψωσε φωνὴν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.

(2) Ἄγαν ἐπιεικὴς ἐκ μεγάλης ἀδωροσύνης φαίνεται ἡμῖν ὁ κ. Δέφνερ πρὸς τὸν πρῶην ἔφορον. Δικαιολογεῖται ἄρα γε οὗτος, διότι «εὐρὼν γεγραμμένον τι» καὶ μὴ φροντίσας νὰ τὸ ἐξελέγῃ, ἐζήτησεν ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ νὰ ὑβρίσῃ καὶ νὰ σατυρήσῃ ὀλόκληρον κοινωνίαν;

ΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Διότι τὸ τοιοῦτον προϋποθέτει οὐδὲν ἄλλο ἢ συνεχῆ ἐπὶ 26 ἔτη συνωμοσίαν ὄλων τῶν ἐφόρων καὶ ὑπαλλήλων τῆς Βιβλιοθήκης, ὄλων τῶν καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὄλων ἐν γένει τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Βιβλιοθήκην καὶ δανειζομένων ἐξ αὐτῆς, προϋποθέτει κατάστασιν, οἷα, ἐλπίζω, δὲν ὑπῆρξέ ποτε ἐν Ἑλλάδι, μὲ ὅλας τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ Βασιλείου καὶ κατὰ τὰ 1862 ἐκρύθμους περιστάσεις, προϋποθέτει νομιμοποιημένην τὴν κλοπὴν, ἔθνος ἀποτελούμενον ἐκ κλεπτῶν ἀλληλοδοηθουμένων, ἐντελῶς δὲ ἐλλείπουσαν πᾶσαν περὶ ἰδιοκτησίας ιδέαν. Καὶ ποῖοι θὰ ἦσαν οἱ κλέπται, ἐὰν οἱ ὑπολογισμοὶ ἐκεῖνοι ἦσαν ὀρθοί; Οἱ μᾶλλον μεμορφωμένοι τοῦ ἔθνους, διότι ὁ ἀγράμματος δὲν κλέπτει βιβλία. Καὶ ποῦ θὰ εὕρισκοντο αὐτὰ τὰ βιβλία; Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι ἢ ἐν τῷ ἔξω κόσμῳ βεβαίως σχετικῶς ὀλίγιστα, ἐπομένως κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐν Ἀθήναις. Ἀλλ' αἱ ἐνταῦθα ἰδιωτικαὶ βιβλιοθηκῆ ἀμφιβάλλω, ἀν ὅλοι ὁμοῦ ἀποτελοῦσι 60 χιλιάδας τόμων.

Ἐγὼ λοιπὸν δὲν ἐπίστευσα οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ὅτι ἠδύναντό ποτε νὰ κλαπῶσι τόσοι τόμοι ἐκ τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀλλὰ μὴ ἀρκεσθεῖς εἰς ἀπλὴν ἀπιστίαν, ἐζήτησα νὰ εὕρω τὰς περὶ τοῦ ἐναντίου ἀποδείξεις, ἥδη δὲ ἔρχομαι ἐναντίον τῶν δι' ἄσχυρισμῶν τῶν ἄνω ἀξιοτίμων ἀνδρῶν, νὰ σώσω τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ αἰτῶν, οὗ μεγάλτερον ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τις, καὶ νὰ ἀποδείξω, ὅτι ἐκ τῶν δῆθεν 118,881 εἰς τὴν Βιβλιοθήκην εἰσπαχθέντων τόμων μόνις τόσοι θὰ ἐχάθησαν διὰ τοῦ δανείσμου καὶ ἴσως καὶ διὰ σποράδην γενομένης κλοπῆς, ὅσοι καὶ ἄνευ τῶν ἐκρύθμων περιστάσεων, δι' ὧν διήλθεν ἡ Ἑλλάς, χάνονται καὶ εἰς ἄλλα μέρη ἐντὸς 26 ἐτῶν, ὅτι ἐπομένως ὁ ἀριθμὸς 43,236 βασίζεται κατὰ τὰ $\frac{1}{9}$ /₂₀ ἐπὶ ἐντελῶς ἐσφαλμένων ὑπολογισμῶν.

Τὰς πρυτανικὰς ἐκθέσεις, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς βάσεις τοῦ ζητήματος τούτου, οὔτε ὁ κ. Ροῦδης οὔτε ὁ κ. Φιλήμων εἶδον, ὁ δὲ κ. Φρεαρίτης τὰς μετεχειρίσθη μὲν, ἀλλὰ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀριθμοὺς ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, χωρὶς νὰ τοὺς ἐξελέγξῃ, διότι

ἄλλως θὰ εὔρισκεν ἐκεῖνο, ὅπερ εὔρον ἐγὼ καὶ ὅπερ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κ. Φρεαρίτης εἰς τὸ ἄνω παρατεθὲν χωρίον λέγει, ὅτι δυστυχῶς τὰ ἄριστα συγγράμματα ἐξέλειπον, ἐξέλεξα καὶ ἐγὼ ἐκ τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδόμενων καταλόγων τῶν δωρηθέντων καὶ ἀγορασθέντων βιβλίων ἀνά δύο ἢ τρία πολύτιμα συγγράμματα, ἵνα ἐξετάσω, ἀν καὶ πῶς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ.

1) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1849-50 δωρηθέντων βιβλίων ἀναφέρεται μεταξὺ ἄλλων

Ἡ Α. Μ. ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Βασιλεὺς

τὴν πολύτιμον ἀρχιτεκτονικὴν ἐφημερίδα τοῦ Φοιρστέρου τόμοι 30.

Ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1851-52 δωρηθέντων ἀναφέρεται

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν

τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐφημερίδα (Allgemeine Bauzeitung) μετὰ τῶν εἰκόνων τόμ. 50.

Ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ τέλος τῶν κατὰ τὸ 1855-56 δωρηθέντων

Ὁ ἐν Βιέννῃ ἐκδότης τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐφημερίδος

K. Chr. Fr. Ludw. Förster

Allgemeine Bauzeitung mit Abbildungen, τοῦ 1852 11 Lieferungen-1853, 12-1854, 12-1855, 12-1856, Hest 1-13 τόμ. 50.

Allgemeiner Atlas, id. in folio τόμ. 50.

Οἱ μὲν πρῶτοι 30 τόμοι εἶναι ἀληθῶς τόμοι καὶ ὑπάρχουσι τέλειοι ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, γνωρίζεται δὲ ἐκ τοῦ ἐκδύματος αὐτῶν, ὅτι ἐν Γερμανίᾳ ἄπαντες ὁμοῦ ἐδέθησαν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ 1836, ὅτε ἡ ἀρχιτεκτονικὴ αὕτη ἐφημερίς ἤρχισε νὰ ἐκδίδεται, μέχρι τοῦ ἔτους 1848 μόνον 13 τόμοι κειμένου καὶ ἄλλοι 13 τόμοι πινάκων (ἐν συνόλῳ 26) εἶχον ἐκδοθῆ, πρέπει οἱ ἐπίλοιποι 4 τόμοι τῆς πρώτης δωρεᾶς νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τεύχη.

Τεύχη δὲ ἦσαν καὶ οἱ ἄλλοι δῆθεν 150 τόμοι, οἱ ἀπὸ τὸ 1851 μέχρι Μαρτίου 1856 ἐκδοθέντες, οἵτινες ὑπάρχουσιν ἐπίσης τέλειοι ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ὡς δέκα τόμοι (2 κατ' ἔτος) ὁμοῦ μετὰ τῶν 3 τευχῶν τοῦ 1856, ἅτινα μένουσιν ἀκόμη ἄδετα, μὴ συμπληρωθέντος τοῦ περιοδικοῦ μῆτε διὰ δωρεᾶς μῆτε δι' ἀγορᾶς. Οὕτως οἱ 180 τόμοι τῶν ἐκθέσεων μετεβλήθησαν εἰς τόμους 36 καὶ τεύχη 3, χωρὶς νὰ λάβῃ χώραν κλοπὴ οὐδεμίαν.

2) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1850-51 δωρηθέντων ἀναφέρεται μεταξὺ ἄλλων·

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῆς Ὀλλάνδης

Τὴν συνέχειαν καὶ τὸ τέλος τοῦ πολυτίμου βοτανικοῦ συγγραμματος Flora Javae τόμ. 20.

Ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1859-60 δωρηθέντων·

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῆς Ὀλλανδίας

Blume, Flora Javae, Nova Series, τὰς διατομὰς 1-6 τόμ. 6.

Ἄν δὲν προέκυπτεν ἤδη ἐκ τῆς λέξεως διατομαί, ὅτι περὶ φυλλαδίων πρόκειται καὶ οὐχὶ περὶ τόμων, ἠδυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τὸν ἀνγκνῶστην, ὅτι τὸ σύγγραμμαι ὑπάρχει τέλειον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ (Φ. Ε. 116), δεδεμένον εἰς 4 μεγάλους τόμους, χωρὶς νὰ κλαπῶσι οἱ κατὰ τὰς ἐκθέσεις ἐλλιπόντες 22.

3) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1855-56 δωρηθέντων συγγραμμάτων ἀναφέρεται μεταξὺ ἄλλων·

Ἡ Γαλλικὴ Αὐτοκρατορία

Le Bas, voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure. Inscriptions livraisons 1-29, Architecture livraisons 1-22 τόμ. 51.

Ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ τοῦ 1856-57 ἀναφέρεται·

Ἡ Γαλλικὴ Αὐτοκρατορία

Le Bas, voyage archéologique, etc. livraisons 40-43 et la 23ème τόμ. 5.

Αἱ 56 livraisons μετ' ἄλλων μὴ ἀναφερομένων ἀπετέλεσαν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ 5 τόμους (ΑΡΧ. 450).

4) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1856-57 δωρηθέντων συγγραμμάτων ἀναφέρεται καὶ τοῦτο·

Ἡ Γαλλικὴ Αὐτοκρατορία

Voyage au Sinay par Lottin de Naval, livraisons 1-24 texte, et livraisons 1-24 planches τόμ. 48.

Ἄντὶ 48 τόμων τοῦ καταλόγου ἔχομεν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἓνα τόμον κειμένου (Γ. Π. 362) καὶ ἓνα τόμον πινάκων (Γ. Π. 148), καὶ ὅμως τὸ ἔργον ὑπάρχει τέλειον. Ἐκλάπησαν λοιπὸν οἱ ἐλλιπόντες 46;

5) Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται·

Ἡ Γαλλικὴ Αὐτοκρατορία

L' Orient par Eug. Flandin, planches livraisons 1-12, texte feuilles 1-12 τόμ. 13.

Οἱ 13 τόμοι ἔγειναν διὰ τοῦ βιβλιοδέτου 4, οἵτινες εὐρίσκονται τέλειοι ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ (ΚΑΑ. 48).

6) Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται·

Ἡ Γαλλικὴ Αὐτοκρατορία

Voyage en Turquie et en Perse. Texte, tome I, partie 1-2, tome II, partie 1. Atlas livraisons 1-26 et livraisons 3-25 (2 exemplaires) τόμ. 54.

Τὰ 54 φυλλάδια ἀπετέλεσαν 2 ἀντίτυπα, ὧν ἕκαστον ἔχει τέσσαρας τόμους κειμένου (Γ. Π. 1476) καὶ 1476α) καὶ ἓνα τόμον πινάκων (Γ. Π. 132 καὶ 132α). Οἱ δῆθεν 54 τόμοι ἔγειναν λοιπὸν 10, χωρὶς νὰ λάβῃ χώραν κλοπὴ τις, ἀπ' ἐναντίας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ 6' ἀντιτύπου ἐπρομηθεύθη ὕστερον ὀλόκληρον τὸ κείμενον καὶ τὰ φυλλάδια 1 καὶ 2 τῶν πινάκων.

7) Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται·

Ἡ Γαλλικὴ Αὐτοκρατορία

Blanc, histoires des peintres de toutes les écoles, livraisons 74-150 τόμ. 77.

Τὰ 77 φυλλάδια ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ δεδεμένα εἰς τρεῖς τόμους (ΚΑΑ. 192), Ἐκλάπησαν λοιπὸν 74;

AKADHMIA

8) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1857-58 δωρηθέντων συγγραμμάτων ἀναφέρεται μεταξὺ ἄλλων

Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις τῆς Γαλλίας

Dumont d'Urville, voyage au pole sud et dans l'Océanie, Texte 14 vol., planches 25 livraisons in fol., atlas hydrographique 1 vol. τόμ. 40.

Τὰ μὲν 25 φυλλάδια τῶν πινάκων μετέβαλεν ὁ βιβλιοδέτης εἰς 4 τόμους (Γ. Π. 23), ὁ δὲ ὑδρογραφικὸς ἄτλας ἔμεινε 1 τόμος (Γ. Π. 24), τὸ κείμενον τέλος ἀποτελεῖ 23 τόμους, καὶ οὐχὶ 14 (Γ. Π. 554). Ἄς δοξάσωμεν τὸν Θεόν, ὅτι οἱ τόμοι τοῦ κειμένου ἐστάλησαν δεδεμένοι ἐκ Γαλλίας καὶ οὐχὶ κατὰ φυλλάδια, ἄλλως θὰ προσετίθεντο εἰς τὰς 43 χιλ. κλαπέντων τόμων ἴσως ἄλλοι ὀγδοήκοντα.

9) Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται

Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις τῆς Γαλλίας

Gaimard, voyages en Scandinavie, en Laponie etc. Texte 19 vol., planches 43 livraisons τόμ. 62.

Τὸ μὲν κείμενον ἀποτελεῖ 26 (οὐχὶ 19) τόμους, ὑπάρχοντας τελείους ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ (Γ. Π. 1362), οἱ δὲ πίνακες (43 τεύχη καὶ οὐχὶ τόμοι) ὑπάρχουσιν ἐπίσης τέλειοι, δεδεμένοι εἰς δύο μεγάλους τόμους (Γ. Π. 124M).

10) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1859-60 δωρηθέντων συγγραμμάτων ἀναφέρεται

Ὁ Κύριος de Witte

Lenormant Ch. et J. de Witte, élite des mounments céramographiques 137 livraisons τόμ. 137.

Ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ τοῦ 1861-62

Ὁ Κύριος de Witte

Lenormant Ch. et J. de Witte, élite des monuments céramographiques livraisons 138-145 τόμ. 8.

Ὅλα τὰ 145 φυλλάδια, τὰ ὅποια ὑπὸ τοῦ Κ. Φρακρίτου

145 τόμοι ἐλογαριάσθησαν, ὑπάρχουσι τέλεια ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, δεδεμένα εἰς 4 τόμους (APX. 28 M).

11) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1862-63 δωρηθέντων συγγραμμάτων ἀναφέρεται

Ὁ Κύριος Casimir Leconte

L'oeuvre de Fogelberg, publié par M. Casimir Leconte, en 10 livraisons τόμ. 10.

Ἐπάρχει τέλειον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ εἰς ἓνα τόμον δεδεμένον (ΚΑΛ. 88).

12) Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κατὰ τὸ 1863-64 δωρηθέντων συγγραμμάτων ἀναφέρεται

Ἡ Ῥωσικὴ Κυβέρνησις

Sanskrit-Woerterbuch, herausgeg. von d. K. Akademie d. Wissenschaften, bearb. von O. Boethlingk und R. Roth. Theil I-II, Lieferungen 17 τόμ. 17.

Οἱ δὴθεν 17 οὔτοι τόμοι ἀποτελοῦσι τὸν I καὶ II τόμον τοῦ ὑπὸ ΓΑ. 2700 κατατεταγμένου λεξικοῦ τῆς Σανσκριτικῆς γλώσσης, ὅπερ τέλειον ὑπάρχει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βιβλιοθήκῃ.

13) Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται

Ἡ Ῥωσικὴ Ἀκαδημία

Mémoires de l'Académie Impériale de St. Petersburg, Tome I—IV en livraisons τόμ. 42.

Καὶ ἐχρηιάσθησαν ἀκόμη δύο φυλλάδια, ἵνα σχηματισθῶσι τέλειοι τέσσαρες τόμοι.

14) Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται

Ἡ Ῥωσικὴ Κυβέρνησις

Trinius C. B., species graminum iconibus et descriptionibus illustravit. Tomi 3 in fasciculis 30 τόμ. 30.

Τὰ 30 φυλλάδια ἀπετέλεσαν συμφώνως πρὸς τὸν τίτλον τόμους 3.

Ὁ ἀναγνώστης ἐκπλήττεται καὶ ἐσχημάτισε βεβαίως ἤδη τὴν ὀρθὴν ἰδέαν περὶ τοῦ πῶς συνέβη ἡ πολυθρόλητος αὕτη

τῶν βιβλίων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ἐλάττωσις, ἢ ὡς συστηματικὴ ἑλληνικῶν γενεῶν χαρακτηρισθεῖσα. Καὶ δι' ὅλα αὐτὰ πταίει ὁ μακαρίτης Γ. Ἀποστολίδης Κοσμητής, ὁ καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα βιβλιοφύλαξ διατελέσας, ὅστις, ἵνα ἀποδείξῃ τὴν αὔξησιν τῆς βιβλιακῆς περιουσίας γιγαντιαίοις βήμασι, βήμασι βιβλιοθήκης βουλῆς, προχωροῦσαν, ἐπρωτίμα νὰ σημειώῃ τὰς διανομὰς καὶ τὰ φυλλάδια ὡς τόμους. Διότι ἄλλον τῆς πράξεως ταύτης λόγον δὲν δύναμαι νὰ εὔρω, εἰς περιστάσεις μάλιστα, ὅπου, ὡς ἐν 13) καὶ 14), ὁ συγγραφεὺς ῥητῶς δηλοῦ: *Tomes I—IV en livraisons 72, ἢ Tomi 3 in fasciculis 30.*

Ἀλλὰ τὰ μέχρι τοῦδε μνημονευθέντα συγγράμματα δὲν ἔπαθον τοσαύτην ὑποθετικὴν θραῦσιν ὅσην τὰ περιοδικά. Διότι τὰ ἄνω συγγράμματα, ἐκδιδόμενα κατὰ φυλλάδια, ἐφέρθησαν εἰς πέρας μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν. Τὰ περιοδικὰ ὅμως, τῶν ὁποίων ἡ ἐκδόσις ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Βιβλιοθήκης μέχρι τῆς σήμερον ἐξακολουθεῖ, ἐνέχονται κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὴν κατὰ 58,000 τόμων ἐλάττωσιν τῆς βιβλιακῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους περιουσίας. Πρὸς διασάφησιν τῶν λόγων μου ἀναφέρω ὀλίγα παραδείγματα.

Τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Βερολίῳ πρωσσικῆς ἀκαδημίας (*Berliner Monatsberichte*) ἐκδίδονται κατὰ μηνιαῖα τεύχη, ὧν 12 ἀποτελοῦσιν ἓνα τόμον. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐκθέσεως τοῦ 1852-53 ἐξακολουθοῦσιν ἀναφερόμενα τὰ τεύχη ὡς τόμοι, ὥστε, ἐπειδὴ ἀπὸ 1838 μέχρι 1865 ἐξεδόθησαν τεύχη 336, τὰ ὁποῖα ἐδέθησαν εἰς 28 τόμους, προκύπτει δὴθεν ὑπεξαίρεσις τόμων 308.

Ἄλλο παράδειγμα! Τῶν πρακτικῶν τῆς βιενναίας Ἀκαδημίας (*Wiener Sitzungsberichte*), τὰ ὁποῖα ἐπίσης κατὰ τεύχη ἐκδίδονται, ὧν κατὰ μέσον ὄρον τρία ἀποτελοῦσιν ἓνα τόμον, ἀναφέρονται ἐπίσης πάντοτε τὰ τεύχη ὡς τόμοι· τοιοῦτοτρόπως δὲ φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰς ἐκθέσεις δωρηθέντων δὴθεν τόμων διὰ τῆς συμπήξεως ἡλαττώθη εἰς τὸ ἐν τρίτον.

Μεταβινομεν εἰς τὰ ῥωσικὰ περιοδικά! Κατὰ τὸ 1863-64 ἐστάλησαν βιβλία πολλὰ ἐκ Ῥωσσίας, λ. χ. «*Ἡ τῆς Κυριακῆς ἀνάγνωσις*», ἐβδομαδιαία ῥωσικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐφημερίς ἐν Κιέβῳ ἐκδιδομένη, καὶ ἀναφέρονται μὲν τὰ πρῶτα 18 ἔτη ὀρθῶς ὡς 18 τόμοι, καθὼ σπακέντες δεδεμένοι ἡμιδεσμ., τὰ δὲ ἐπόμενα ὡς ἐξῆς:

"*Ἔτος KB'*. ἀριθ. 1-26 καὶ 47-55 (ἐλλειπές 1859-60), ἄδειον ἦτοι φυλλάδια τόμ. 35.

"*Ἔτος KI'*. ἀριθ. 1-40 (1861), ἀριθ. 1-50 (1862), ἀριθ. 1-14 καὶ 41-51 (ἐλλειπές, 1863), ἄδεια καὶ φυλλάδι. τόμ. 114.

Καὶ ὅμως οἱ 149 οὗτοι τόμοι ἐχρειάζοντο ἀκόμη 59 φυλλάδια, ὅπως ἀποτελεσθῶσι 4 τέλειοι τόμοι!

Ὁμοίως ἀναφέρονται ἐν τῇ αὐτῇ ἐκθέσει 46 ἀριθμοὶ ἀσυνάρτητοι τοῦ «*Ὁρθοδόξου Συνομιλητοῦ*» ὡς 46 τόμοι, καὶ 74 διάφοροι *διανομαὶ* τοῦ ἐν Πετρούπολει ἐκδιδομένου «*Χριστιανικοῦ ἀναγνώσματος*» ὡς τόμοι 74, κτλ. κτλ.

Οὕτως ἐννοοῦμεν, πῶς ἐν τῇ ἀνακεφαλαίῳσει τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1863-64 δωρηθέντων συγγραμμάτων ἐδωρήθησαν τότε ἐκ Ῥωσσίας 1377, ἐνῶ ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων κρατῶν τοῦ ἀρχαίου καὶ νέου κόσμου μόνον 50 τόμοι.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ 1864-65. Κατὰ τὸν τρόπον, ὃν ἤδη γνωρίζει ὁ ἀναγνώστης, ἐλήφθησαν ἐκ Ῥωσσίας 1022, ἐνῶ ὁ λοιπὸς κόσμος, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὁμογενῶν, ἐδωρήσατο μόνον τόμους 171.

Ἀλλὰ ὅλης τῆς εὐσεβοῦς Ῥωσσίας μεγελοδωρότερος ἐδείχθη ὁ ἐν Βενετίᾳ μεγελοδότης κ. G. Antonelli. Οὗτος κατὰ τὸ 1844-45 ἀπέστειλε

		τόμους	320
	ὁμοίως	»	210
	»	»	879
	»	»	128
κατὰ τὸ	1845—46	»	220
»	1846—47	»	170
»	1847—48 (οὐδέν!)		

»	1848—49 (οὐδέν!)	
»	1852—53	224
»	1858—59	959
»	1859—60	600
»	1861—62	480
»	1862—63 (κάθε χρόνον; αἱ νισάφι πλέον! χαλάλι ὁ σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος!)	

Ἐν ὅλῳ τόμοι 4188

Ποίαις φύσεως ὅμως ἦσαν οἱ ὑπὸ τοῦ γενναιοτάτου τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης εὐεργέτου ἀποσταλέντες οὗτοι 4188 τόμοι (N. B. ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐκδοθέντες, — τί Brockhaus καὶ Teubner!), ἀναφαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς τριῶν ἐκθέσεων·

α') Τοῦ 1856-57:

Ὁ ἐν Βενετία G. Antonelli.

Tomii 40 e distribuzioni 919 di varie opere 959.

β') Τοῦ 1859-60:

Ὁ ἐν Ἐνετία K. Ἀντωνέλλης·

Διάφορα συγγράμματα· συνεπλήρωσε δὲ καὶ ἄλλα παρ' αὐτοῦ ἄλλοτε σταλέντα, ἀποστείλας τὴν συνέχειαν αὐτῶν, δημοσιευομένων κατὰ διαομάς· τὸ ὅλον τόμοι καὶ διανομαὶ 600.

γ') Τοῦ 1861-62:

Ὁ ἐν Βενετία μεγαλεκδότης K. G. Antonelli:

Διανομαὶ διαφόρων συγγραμμάτων θεολογικῶν... ἐκδιδομένων κατὰ φυλλάδια 480.

[ΣΗΜΕΙΩΤΗΡΟΝ, ὅτι, ἂν καὶ ἐντὸς τῆς ἐκθέσεως διακρίνονται ἐνίοτε τόμοι καὶ φυλλάδια, αἱ ἀνακεφαλαιώσεις γνωρίζουσι μόνον τόμους. Περὶ τῆς ἀκριβοείας αὐτῶν ἰδέαν παρέχει τὸ ἐξῆς παράδειγμα, ληφθὲν ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ 1859-60, ὑπερ ἴσως ὁ ἀναγνώστης ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ. Ἀφοῦ ὁ συντάξας τὴν ἐκθέσιν ἀνέφερεν ὅλα τὰ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο δωρηθέντα βιβλία καὶ εὔρεν ὅτι εἶναι τόμοι 5584, προσθέτει ἀκόμη τὴν κατὰ

χώρας ἀνακεφαλαιώσιν, ἐν ᾗ ἡ Ἕλβη ἀντιπροσωπεύεται μὲ 19 κιβώτια καὶ τόμους = 7(!), οὕτω δὲ, ἀθροίζομένων τοῦ ὅλου ποσοῦ καὶ τῆς ἀνακεφαλαιώσεως, γίνονται τόμοι 8,730. Βεβαίω τὸν ἀναγνώστην, ὅτι λαμπρῶς διεσκέδασα κατὰ τὴν μελέτην καὶ ἐξέλεγξιν τῶν ἐκθέσεων, πολλὰκις ὁμῶς κατ' ἐμπαυτὸν εἶπον· δυστυχισμένη Ἕλλάς!]

Πρὸς τὸν κ. Ἀντωνέλλην ἠμιλλῶντο κατὰ τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐποχὴν καὶ ἄλλοι φιλέλληνες ἱππῶται Ἴταλοί, ὡς ὁ ἐν Νεαπόλει Δουξ Κορελιάνος (Duca di Coregliano):

Δεκαπέντε μεγάλα κιβώτια, περιέχοντα βιβλία παντοίας ὕλης, πολλὰ ἐκκλησιαστικά, ἀλλὰ μεταξύ τούτων ὑπάρχουσι πολλὰ ἐλλιπῆ καὶ ἀχρηστα...	3000
Ὁ ἐν Βικεντία κύριος Ἀντώνιος Νόβιλε-Βάρβαρος...	1000
καὶ πάλιν.....	369
» »	550
» »	150
» »	273
Ὁ Μαρκέζος Ἀλβεργάτος Σίνης.....	2150
Ὁ ἐν Μεδιολάνοις K. Βαλλάρδος.....	680
	<hr/> 8167

καὶ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ὥστε εἰς τοὺς φιλέλληνας Ἴταλοὺς ὀφείλονται ἔτι 20 χιλιάδες τόμων (δηλ. λεγομένων τόμων), οἱ ὅποιοι ὅμως θὰ ἀπετέλεσαν τὸ πολὺ 1000 τόμους δεδεμένους. Πιστεύω ἐν τούτοις, ὅτι εὐτυχῶς δὲν ἐδέθησαν ὅλα αὐτὰ τὰ πολύτιμα συγγράμματα, διότι σωροὶ ἱταλικῶν φυλλαδίων πληροῦσι τὰ ῥάφια τῆς ἀποθήκης.

Εἰς ταῦτα προσθέτω τὰ ἐξῆς περίεργα, τὰ ὅποια ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὁ μακαρίτης Ἀποστολίδης ἔδιδε τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν εἰς τὴν λέξιν τόμος.

ΕΚΘΕΣΙΣ 1844-45.

α') 20 φάκελλοι ἐξ Εὐρώπης παρὰ διαφόρων Ἀκαδημιῶν τόμ. 225.

Ὡσάν ἦτο ποτὲ δυνατὸν, 20 φάκελλοι νὰ ἐμπεριέχωσι 225 τόμους.

β') Ἐλάβομεν ἔτι φύλλα γεωγραφικῶν πιράκων καὶ χωρογραφικῶν τόμ. 380.

Καὶ χαλκογραφίας διαφόρου εἶδους καὶ μεγέθους τόμ. 620.

ΕΚΘΕΣΙΣ 1855-56.

Bobière Adolphe

Καθηγητὴς τῆς χημείας ἐν Ναυτοῦν.

Leçons élémentaires de chimie appliquée aux arts. 1 vol. τόμ. 100.

Ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ δωρητὴς, ἀν ἔζη ἀκόμη, ἠδύνατο διὰ ὄρκου νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι δὲν ἔστειλεν ἄλλον τόμον ἢ ἐκεῖνον, ὅστις ὑπάρχει ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ (Φ. Ε. 1199).

ΕΚΘΕΣΙΣ 1848-49 καὶ 1849-50.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Βρέυερ κληροδοτηθεῖσα βιβλιοθήκη ἐκ 535 τόμων ἀναφέρεται καὶ εἰς ἀμφοτέρως τὰς ἐκθέσεις, εἰς τὴν δευτέραν μάλιστα αὐξάνει κατὰ 9 τόμους.

Ἄς ἐπανεέλθωμεν ἐπὶ στιγμὴν ἀκόμη εἰς τὰ περιοδικῶς ἐκδιδόμενα συγγράμματα. Ἴνα ὁ ἀναγνώστης ἐννοήσῃ κατὰ πόσον φερκίνουσι ταῦτα διὰ τῆς συμπήξεως, ἀναφέρω τὰ ἐξ ἧς Πανεπιστημιακὴ Βιβλιοθήκη ἐλάμβανε κατὰ τὸ ἔτος 1878 περιοδικὰ 92 συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Αὐγούστης, ὧν τὰ πλεῖστα ἐξ ἀγορᾶς, ὀλίγα δὲ ζέοντα δωρεᾶς, τὰ δὲ ἑλληνικὰ ἐκ προσφορᾶς κατὰ νόμον. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν περιοδικῶν, ὃν ἀκριβῶς ἐκράτουν, ἀποτελοῦσι ταῦτα ἐν συνόλῳ τεύχη καὶ φυλλάδια 2109, διὰ δὲ τῆς συμπήξεως ἔγειναν τόμοι 165-170.

«Τίς δὲ νῦν ὁ ἀφαιρέσας ταῦτα ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης;» ἐρωτᾷ ὁ κ. Φρεακίτης, λόγον ποιούμενος περὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν 43,236 τόμων. Καὶ αὐτὸς μὲν ἀπαντᾷ: «Οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ ἐξωτερικὸς δανεισμὸς, ὁ εἰς μυρίας καταχρήσεις διδοὺς ἀφορμὰς», ἐγὼ δὲ πιστεύω, ὅτι ἔπειτα τοὺς ἀναγνώστας, ὅτι εἰς τὴν κλοπὴν ταύτην, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐτέραν δεκαπέντε χιλιάδων τόμων,

ἦν ἡ ὑπὸ τοῦ φίλου μου κ. Κρέμου ποδοδηγηθεῖσα ἐπιτροπὴ κατὰ τὰ 1875 ἀνίχνευσεν, οὐδεὶς ἄλλος ἐνέχεται ἢ οἱ βιβλιοδέται, οἵτινες, ἀγράμματοι ὄντες καὶ τὸ συμφέρον των μὴ ἐννοοῦντες, κατὰ τὴν σύμπηξιν τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὰς ἐκθέσεις τοῦ μακαρίτου Ἀποστολίδου, ὥστε πᾶν ἐν ἐκείναις ὡς τόμον ἀναφερόμενον φυλλάδιον νὰ δέσουν καὶ ἰδιαιτέρως: Ἄξιοι ἀγρόνης τῷ ὄντι οἱ ἀγράμματοι οὗτοι, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς πράξεώς των ταύτης οὐ μόνον ἔγειναν ἀφορμὴ ὥστε νὰ δυσφημηθῶσιν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῆς Βιβλιοθήκης, οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ φοιτηταί, ὅλη ἐν γένει ἡ μεμορφωμένη τάξις τῶν ἀνθρώπων, — διότι, ὡς εἴπομεν ἤδη, ὁ ἀγράφματος δὲν κλέπτει βιβλίον — ἀλλὰ ἐσκότισαν καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀρμόδιων καὶ τῶν ἐπιτροπῶν περὶ τοῦ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ γείνωσι τοικῦται κλοπαὶ χωρὶς κάρρα, χωρὶς Μκνιάττα. Καὶ ὅμως τοικῦτας κλοπὰς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προλάβῃ οὔτε ὁ Θεός, ἀν κατεδέχετο νὰ γείνη ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἐτοποθεῖται ὅλα τὰ ἀγγελικά του στίφη εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Βιβλιοθήκης καὶ προσέθετεν ἀκόμη καὶ νέον ἄρθρον εἰς τὸν κανονισμόν της, ὅτι ἅπαντες οἱ εἰσπερχόμενοι δεόν νὰ εἶναι γυμνοί.

Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὰ ἀστεῖα, καὶ ἄς ἀναφέρωμεν ἀκόμη δύο ἄλλα αἴτια τῆς ἐλαττώσεως τῶν βιβλίων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶναι, ὅτι πολλὰ βιβλία ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐκθέσεις καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Φρεακίτου ἐν τῷ λογαριασμῷ του συμπεριληφθέντα, ἐδωρήθησαν μὲ τὸν ῥητὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διανεμηθῶσι δωρεὰν εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ κράτους καὶ τοὺς ἐνδεεῖς μαθητάς. Οὕτως ἐδωρήσατο κατὰ τὰ 1847-48 ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Μ. Στούρτζας 90 ἀντίτυπα τοῦ ἑλληνογαλλικοῦ λεξικοῦ τοῦ κ. Βυζαντίου καὶ ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλογενὴς κ. Τζιτζίνιας 60 ἔτερα τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνω σκοπὸν, καὶ πολλάκις ἐδόθησαν εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ κράτους καὶ εἰς ἐνδεεῖς μαθητάς βιβλία ἐκ τῶν τῆς ἀποθήκης, περὶ οὗ σώζονται ἀκόμη καὶ ἀποδείξεις.

Τὸ δὲ ἄλλο αἴτιον τῆς τῶν βιβλίων ἐλαττώσεως εἶναι, ὅτι πολλὰ βιβλία ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐκθέσεις ὡς διὰ ἀνταλλαγῆς

μὲ βιβλία τῆς ἀποθήκης ἀποκτηθέντα, χωρὶς ὅμως οὐδ' ἀπαξ
νὰ ἐκπέσῃ ὁ τὴν ἐκθεσιν συντάξας τὸ πᾶσιν τῶν ὡς ἀντάλλαγμα
δοθέντων. Οὕτω κατὰ τὰς ἐκθέσεις ἀπέκτησεν ἡ Βιβλιοθήκη
ἐξ ἀνταλλαγῆς πρὸς βιβλία τῆς ἀποθήκης

κατὰ τὸ	1848—49	τόμους	45
»	1849—50	»	141
»	1850—51	»	105
»	1851—52	»	44
»	1852—53	»	162
»	1853—54	»	155
»	1854—55	»	82
»	1856—57	»	60
»	1857—58	»	38
»	1858—59	»	22
»	1859—60	»	39
»	1860—61	»	25
ἤτοι ἐντὸς 12 ἐτῶν τόμους			918

Κατὰ δὲ τὸ 1862-63 ἀπεκτήθησαν δι' ἀνταλλαγῆς πρὸς βι-
βλία τῆς ἀποθήκης χειρόγραφα 8, διὰ τὰ ὁποῖα βεβαίως ἡ ἐπι-
ρεία δὲν θὰ ἔδωκε βωσσικὰ κεκραγάρια, ἀλλὰ ἀνάλογον ἀριθ-
μὸν καλῶν πολλαπλῶν.

Κοντὸς ψαλμὸς ἀλληλουίαι! Ὁ κόσμος δὲν εἶναι τόσον κακὸς
ὅσον μερικοὶ τὸν θέλουσι, καὶ ἡ βιβλιοθήκη μας δὲν εἶναι πολὺ
χειροτέρα ἀπὸ πολλὰς τῆς Εὐρώπης. Πρὸς ἄλλας δυσκολίας ἔχει
νὰ παλαίση, οὐχὶ ὅμως πρὸς τὴν κλοπὴν. Μόνον τὰ ἔργα τῶν
νεωτέρων τῆς Ἑλλάδος ποιητῶν ὑπόκεινται εἰς τὰς σφετεριστι-
κὰς τάσεις ἄλλων μουσοτραφῶν, πταίουσιν ὅμως οἱ ἴδιοι, διότι
τὰ ἀποκυήματα τῆς Μούσης τῶν εἶναι λίαν ἰσχνά.

Οἱ κύριοι ὁμογενεῖς λοιπόν, ἂν ἔχωσι βιβλία νὰ προσφέρωσιν
εἰς τὴν ἡμετέραν βιβλιοθήκην, ἂς τὸ κάμωσιν ἄνευ δισταγμοῦ

καὶ ἂς εἶναι βέβαιοι, ὅτι τόσον καλῶς φυλάττονται ἐν τῇ ἡμε-
τέρᾳ ὅσον ἐν τῇ τῆς βουλῆς. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἐν τῇ
ἡμετέρᾳ πολὺ περισσότεροι θὰ ὠφελῶνται ἐξ αὐτῶν. Τὰ χρή-
ματά των ἂς μὴ δώσωσι μῆτε εἰς τὴν μίαν μῆτε εἰς τὴν ἄλλην,
διότι ἀλλαχοῦ χρειάζονται ἀπὸ τῶρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	3	στίχ.	4	ἀντὶ	οὔτοι εἰσὶν	γρ.	οὔτοί εἰσιν
»	4	»	19	»	αὐτοῖς	»	αὐτοῖς
»	11	»	8	»	αὐτῶ	»	αὐτῇ
»	26	»	10	»	Πολλοὶ εἰσὶν	»	Πολλοὶ εἰσιν
»	38	»	21	»	εἶχον	»	εἶχεν
»	42	»	9	»	αὐστηρότερα εἰσὶν	»	αὐστηρότερὰ εἰσιν
»	45	»	26	»	Förstemam	»	Förstemann
»	53	»	4	»	ἐπροίκησεν δι'	»	ἐπροίκισε δι'

815

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΥΠΟ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ Δ. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐφόρου αὐτῆς.

Ἐκ διαβολῆς καὶ φθόνου ψεῦδος
ἐπ' ὀλίγον ἰσχύσαν ἀπεμαράνθη.
(ΘΕΟΦΡ.)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΟΔΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 5
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1881

Τιμᾶται δραχμῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ